

ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่
กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง

นายชาญศิลป์ เดชนาลัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Accounting System for Wood Furniture Community Enterprise Wang
Chin Phrae District : A Case Study of Wisahakitchumchon
Koomphalidtaphunrakmai Tormaikao Naplakung**

Mr. Charnsin Dejnarluk

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น
จังหวัดแพร่ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้
ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง

ชื่อและนามสกุล นายชาญศิลป์ เดชนาลักษณ์

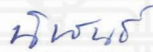
แขนงวิชา บริหารธุรกิจ

สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์นันทน์ เห็นโชคชัยชนะ

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์นันทน์ เห็นโชคชัยชนะ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชลพร บุญพารอด)

(รองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมพงศ์ มีสมนัย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น
จังหวัดแพร่ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้
ตอไม้เก่า นาปลาแก้ง

ผู้ศึกษา นายชาญศิลป์ เดชนาลักษณ์ รหัสนักศึกษา 2513000642 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์นันทน์ เห็นโชคชัยชนะ **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการออกแบบระบบบัญชีที่เป็นทางเลือกให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ และเป็นเอกสารทางเลือกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ที่สนใจประยุกต์ใช้กับการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ

วิธีการศึกษาดำเนินงานโดย ศึกษาการบันทึกระบบบัญชีตามหลักบัญชีที่เกี่ยวข้อง และประยุกต์การบันทึกระบบบัญชีให้เหมาะสม เพื่อเป็นคู่มือเอกสารการบันทึกบัญชีที่สามารถใช้เป็นแนวทางการบันทึกบัญชีทางเลือกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ตอไม้เก่า นาปลาแก้ง” สำหรับใช้เป็นคู่มือประกอบการศึกษาการบันทึกบัญชีในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

ผลการศึกษา ได้ออกแบบคู่มือการบันทึกบัญชีในการดำเนินงานสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ตอไม้เก่า นาปลาแก้ง” เริ่มตั้งแต่การกู้เงินจากสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง การจ่ายเงินให้กู้ยืมสมาชิก การรับเฟอร์นิเจอร์จากสมาชิกเพื่อรวบรวมจำหน่ายในนามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ การรับชำระหนี้เงินกู้คืนจากสมาชิก และการรวบรวมเงินกู้ชำระคืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) สาขาวังชิ้น ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจะใช้ออกสารคู่มือการบันทึกบัญชีดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการให้คำแนะนำกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ตอไม้เก่า นาปลาแก้ง” ในการบันทึกบัญชีต่อไป

คำสำคัญ ระบบบัญชี เฟอร์นิเจอร์ไม้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

Independent Study title: Accounting System for Wood Furniture Community Enterprise Wang Chin Phrae District : A Case Study of Wisahakitchumchon Koomphalidtaphunrakmai Tormaikao Naplakung

Author: Mr. Charnsin Dejnarluk; **ID:** 2513000642;

Degree: Master of Business Administration ;

Independent Study Advisor: Niphun Dechanaluck , Associate Professor ;

Academic year: 2011

Abstract

This study aimed at designing the accounting system for an optional of wood furniture community enterprise Wang Chin Phrae District and was an optional documentation for others community enterprises who interested to use these bookkeeping for their community enterprises.

This study investigated the bookkeeping by related accounting and appropriate accounting for an optional of community enterprise “wood furniture community enterprise of herbage product, antiquated stools, na pla kung” to use as a manual of bookkeeping operation in for their community enterprises.

The results of the study revealed that the design of accounting system for community enterprise “wood furniture community enterprise of herbage product, antiquated stools, na pla kung” started at financial loan from an associated financial institution, loan settlement to members, collect the furniture from members to gather vendor of community enterprise, receiving the settlement money from the members and collected the settlement money to pay for Wang Chin Branch. The author used the bookkeeping manual as a guidance and recommendation for community enterprise “wood furniture community enterprise of herbage product, antiquated stools, na pla kung” to bookkeepers in the future.

Keywords: Accounting system, Wood furniture, Community enterprise

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเฉพาะบุคคล เรื่องระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นาปลา กิ่ง สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ อาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ซึ่งกรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้รายงานผล การศึกษามาโดยตลอด ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย พร้อมกันนี้ผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาต่างๆ ในหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจ มหาลัยจิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่กรุณาให้ความรู้ต่างๆ ในเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา เพื่อนพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) และเอกสารผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้ใช้เป็นแนวทาง รวมถึงข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ที่อ้างอิงใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนญาติพี่น้องและเพื่อนที่ร่วมศึกษาใน ระดับปริญญาบริหารธุรกิจมหาลัยจิตศูนย์ลำปางที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา แนะนำในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มาโดยตลอด

ชาญศิลป์ เดชนาลักษณ์

กรกฎาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ประเภทของการศึกษาค้นคว้าอิสระ	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประเด็นปัญหาที่ศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	4
รูปแบบและวิธีการศึกษา	5
คำนิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	8
แนวคิดและนโยบายการส่งเสริมภาครัฐ	10
แนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาแหล่งเงินทุน	19
แนวคิดเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี	22
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของงบการเงิน	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
บทที่ 3 ระเบียบวิธีศึกษา	65
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ	65
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	66
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	67
ลักษณะการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้.....	68
โครงสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	69
รูปแบบและหน้าที่ในการดำเนินงาน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง”.....	71
ปัญหาที่พบจากการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	72
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการศึกษาค้นคว้าอิสระ.....	123
อภิปรายผล.....	124
ข้อเสนอแนะ.....	126
บรรณานุกรม.....	128
ภาคผนวก.....	129
ก พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548.....	130
ข ความหมายและลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน.....	143
ค ความรู้เรื่อง เชื้อค.....	174
ประวัติผู้ศึกษา.....	182

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การส่งเสริมกระบวนการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์.....	15
ภาพที่ 2.2 การสนับสนุนกิจกรรมการปฏิบัติการ.....	16
ภาพที่ 2.3 ระบบสารสนเทศทางการบัญชี.....	25
ภาพที่ 2.4 แสดงตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	38
ภาพที่ 2.5 ตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบกำไรขาดทุนสำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	40
ภาพที่ 2.6 ตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบกำไรสะสม สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	41
ภาพที่ 4.1 แสดงผังโครงสร้างองค์กรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง.....	73
ภาพที่ 4.2 แสดงผังวงจรการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้ นาปลากั้ง.....	74
ภาพที่ 4.3 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินสด.....	80
ภาพที่ 4.4 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินเชื่อ.....	81
ภาพที่ 4.5 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการรับเฟอร์นิเจอร์ไม้ผลิตเสร็จจากสมาชิก.....	82
ภาพที่ 4.6 แผนผังกิจกรรมการรับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร(ชกส.).....	83
ภาพที่ 4.7 แผนผังกิจกรรมการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก และการรับชำระหนี้จากสมาชิก.....	84
ภาพที่ 4.8 แผนผังกิจกรรมเกี่ยวกับเงินสดย่อย.....	85
ภาพที่ 4.9 ตัวอย่างใบเสร็จรับเงิน.....	86
ภาพที่ 4.10 ตัวอย่างใบจ่าย / ใบเบิกสินค้า.....	87
ภาพที่ 4.11 ตัวอย่างใบส่งของ.....	88
ภาพที่ 4.12 ตัวอย่างใบขอซื้ออุปกรณ์สำนักงาน.....	89
ภาพที่ 4.13 ตัวอย่างใบรับสินค้าจากสมาชิก.....	90
ภาพที่ 4.14 ตัวอย่างใบสำคัญจ่ายเงินสดย่อย.....	91

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.15 สมุดรายวันชื่อ-ชาย.....	92
ภาพที่ 4.16 ทะเบียนสมาชิก และการระสมหุ้นจากสมาชิก.....	94
ภาพที่ 4.17 ทะเบียนคุมสินค้า.....	95
ภาพที่ 4.18 ทะเบียนคุมลูกหนี้การค้า.....	96

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเฉพาะบุคคล เรื่องระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นาปลา กิ่ง สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ อาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ซึ่งกรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้รายงานผล การศึกษามาโดยตลอด ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย พร้อมกันนี้ผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาต่างๆ ในหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจ มหาลัยจิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่กรุณาให้ความรู้ต่างๆ ในเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา เพื่อนพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) และเอกสารผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้ใช้เป็นแนวทาง รวมถึงข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ที่อ้างอิงใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนญาติพี่น้องและเพื่อนที่ร่วมศึกษาใน ระดับปริญญาบริหารธุรกิจมหาลัยจิตศูนย์ลำปางที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา แนะนำในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มาโดยตลอด

ชาญศิลป์ เดชนาลักษณ์

กรกฎาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ประเภทของการศึกษาค้นคว้าอิสระ	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประเด็นปัญหาที่ศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	4
รูปแบบและวิธีการศึกษา	5
คำนิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	8
แนวคิดและนโยบายการส่งเสริมภาครัฐ	10
แนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาแหล่งเงินทุน	19
แนวคิดเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี	22
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของงบการเงิน	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
บทที่ 3 ระเบียบวิธีศึกษา	65
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ	65
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	66
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	67
ลักษณะการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้.....	68
โครงสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	69
รูปแบบและหน้าที่ในการดำเนินงาน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง”.....	71
ปัญหาที่พบจากการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	72
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการศึกษาค้นคว้าอิสระ.....	123
อภิปรายผล.....	124
ข้อเสนอแนะ.....	126
บรรณานุกรม.....	128
ภาคผนวก.....	129
ก พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548.....	130
ข ความหมายและลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน.....	143
ค ความรู้เรื่อง เชื้อค.....	174
ประวัติผู้ศึกษา.....	182

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การส่งเสริมกระบวนการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์.....	15
ภาพที่ 2.2 การสนับสนุนกิจกรรมการปฏิบัติการ.....	16
ภาพที่ 2.3 ระบบสารสนเทศทางการบัญชี.....	25
ภาพที่ 2.4 แสดงตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	38
ภาพที่ 2.5 ตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบกำไรขาดทุนสำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	40
ภาพที่ 2.6 ตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบกำไรสะสม สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	41
ภาพที่ 4.1 แสดงผังโครงสร้างองค์กรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง.....	73
ภาพที่ 4.2 แสดงผังวงจรการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้ นาปลากั้ง.....	74
ภาพที่ 4.3 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินสด.....	80
ภาพที่ 4.4 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินเชื่อ.....	81
ภาพที่ 4.5 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการรับเฟอร์นิเจอร์ไม้ผลิตเสร็จจากสมาชิก.....	82
ภาพที่ 4.6 แผนผังกิจกรรมการรับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร(ชกส.).....	83
ภาพที่ 4.7 แผนผังกิจกรรมการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก และการรับชำระหนี้จากสมาชิก.....	84
ภาพที่ 4.8 แผนผังกิจกรรมเกี่ยวกับเงินสดย่อย.....	85
ภาพที่ 4.9 ตัวอย่างใบเสร็จรับเงิน.....	86
ภาพที่ 4.10 ตัวอย่างใบจ่าย / ใบเบิกสินค้า.....	87
ภาพที่ 4.11 ตัวอย่างใบส่งของ.....	88
ภาพที่ 4.12 ตัวอย่างใบขอซื้ออุปกรณ์สำนักงาน.....	89
ภาพที่ 4.13 ตัวอย่างใบรับสินค้าจากสมาชิก.....	90
ภาพที่ 4.14 ตัวอย่างใบสำคัญจ่ายเงินสดย่อย.....	91

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.15 สมุดรายวันชื่อ-ชาย.....	92
ภาพที่ 4.16 ทะเบียนสมาชิก และการระสมหุ้นจากสมาชิก.....	94
ภาพที่ 4.17 ทะเบียนคุมสินค้า.....	95
ภาพที่ 4.18 ทะเบียนคุมลูกหนี้การค้า.....	96

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ประเภทของการศึกษาค้นคว้าอิสระ	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประเด็นปัญหาที่ศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	4
รูปแบบและวิธีการศึกษา	5
คำนิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	8
แนวคิดและนโยบายการส่งเสริมภาครัฐ	10
แนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาแหล่งเงินทุน	19
แนวคิดเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี	22
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของงบการเงิน	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
บทที่ 3 ระเบียบวิธีศึกษา	65
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ	65
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	66
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	67
ลักษณะการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้.....	68
โครงสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	69
รูปแบบและหน้าที่ในการดำเนินงาน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง”.....	71
ปัญหาที่พบจากการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	72
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการศึกษาค้นคว้าอิสระ.....	123
อภิปรายผล.....	124
ข้อเสนอแนะ.....	126
บรรณานุกรม.....	128
ภาคผนวก.....	129
ก พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548.....	130
ข ความหมายและลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน.....	143
ค ความรู้เรื่อง เชื้อค.....	174
ประวัติผู้ศึกษา.....	182

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การส่งเสริมกระบวนการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์.....	15
ภาพที่ 2.2 การสนับสนุนกิจกรรมการปฏิบัติการ.....	16
ภาพที่ 2.3 ระบบสารสนเทศทางการบัญชี.....	25
ภาพที่ 2.4 แสดงตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	38
ภาพที่ 2.5 ตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบกำไรขาดทุนสำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	40
ภาพที่ 2.6 ตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบกำไรสะสม สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554.....	41
ภาพที่ 4.1 แสดงผังโครงสร้างองค์กรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง.....	73
ภาพที่ 4.2 แสดงผังวงจรการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไ้ม้ ต่อไม้ นาปลากั้ง.....	74
ภาพที่ 4.3 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินสด.....	80
ภาพที่ 4.4 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินเชื่อ.....	81
ภาพที่ 4.5 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการรับเฟอร์นิเจอร์ไม้ผลิตเสร็จจากสมาชิก.....	82
ภาพที่ 4.6 แผนผังกิจกรรมการรับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร(ชกส.).....	83
ภาพที่ 4.7 แผนผังกิจกรรมการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก และการรับชำระหนี้จากสมาชิก.....	84
ภาพที่ 4.8 แผนผังกิจกรรมเกี่ยวกับเงินสดย่อย.....	85
ภาพที่ 4.9 ตัวอย่างใบเสร็จรับเงิน.....	86
ภาพที่ 4.10 ตัวอย่างใบจ่าย / ใบเบิกสินค้า.....	87
ภาพที่ 4.11 ตัวอย่างใบส่งของ.....	88
ภาพที่ 4.12 ตัวอย่างใบขอซื้ออุปกรณ์สำนักงาน.....	89
ภาพที่ 4.13 ตัวอย่างใบรับสินค้าจากสมาชิก.....	90
ภาพที่ 4.14 ตัวอย่างใบสำคัญจ่ายเงินสดย่อย.....	91

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.15 สมุดรายวันชื่อ-ชาย.....	92
ภาพที่ 4.16 ทะเบียนสมาชิก และการระสมหุ้นจากสมาชิก.....	94
ภาพที่ 4.17 ทะเบียนคุมสินค้า.....	95
ภาพที่ 4.18 ทะเบียนคุมลูกหนี้การค้า.....	96

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมา

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ เริ่มต้นจากแนวคิดการส่งเสริมให้คนในชุมชนแต่ละชุมชนสามารถสร้างรายได้จากความถนัดในอาชีพ โดยใช้เวลาร่วมกันจากการประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม หรืออาชีพอื่นๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยภาครัฐที่ต้องการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของคนในแต่ละชุมชน ในแต่ละท้องถิ่นที่มีแนวคิดในการประกอบอาชีพ ที่มีความถนัด และความสามารถในการประกอบอาชีพในหลากหลายอาชีพ หรือเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ เกี่ยวข้องกับการผลิตชนิดนั้นๆ

การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ เริ่มแรกได้รับเงินสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10,000.- บาท จากองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ในอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ หน่วยงานที่คอยกำกับดูแลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ คือหน่วยงานเกษตรอำเภอวังชัน สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์ ลักษณะการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน เริ่มจากการรวมกลุ่มของสมาชิกเกษตรกรในแต่ละชุมชนเพื่อจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละชุมชน โดยดำเนินการขออนุญาตจดทะเบียนก่อตั้งกลุ่มกับนายทะเบียนเกษตรอำเภอวังชัน แจ้งรายละเอียดการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อนายทะเบียนเกษตรอำเภอวังชัน ซึ่งจากข้อมูล พบว่ามีลักษณะการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และขออนุญาตจดทะเบียนในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความหลากหลาย เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวบรวมผลผลิตข้าวโพด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตส้มอินทรี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตและรวบรวมเฟอร์นิเจอร์ไม้ และอื่นๆ

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระปัจจุบันดำรงตำแหน่ง พนักงานบัญชี-การเงิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) สาขาวังชัน จังหวัดแพร่ ได้ทราบปัญหาจากการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานเกษตรอำเภอวังชัน และการลงพื้นที่ให้คำปรึกษาในเรื่องการบันทึกบัญชีในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน ทำให้ทราบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ในอำเภอวังชันโดยส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบันทึกบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นปัญหาที่มีความจำเป็นที่ต้องแก้ไข และเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ราบรื่น ประกอบกับที่ผ่านมา ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารผลการดำเนินงานทางด้านบัญชีที่เกษตรอำเภอวังชัน ได้รับจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในสังกัดของเกษตรอำเภอวังชัน พบว่าเอกสารที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้บันทึกบัญชีไว้นั้น ยังไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานเอกสารทางบัญชีสำหรับประกอบการขอกู้เงินเพิ่มเติมจากสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อใช้เพิ่มทุนให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงใช้สำหรับแสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง หรือสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเอง

การจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน ยังขาดรูปแบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงตัวบุคคลที่มีหน้าที่บันทึกบัญชีในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือเกษตรกรมีพื้นฐานด้านการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษาโดยส่วนใหญ่

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระต้องการจัดทำเอกสารการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เป็นเอกสารทางเลือกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน หรือบุคคลที่สนใจ ในเรื่องการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อใช้เป็นเอกสารสำหรับประกอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมถึงผู้ที่สนใจที่ต้องการศึกษาการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ สำหรับการเพิ่มความรู้อาจารย์ในเรื่องการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือประยุกต์ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้

2. ประเภทของการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นการศึกษาลักษณะการออกแบบการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ เพื่อใช้เป็นเอกสารทางเลือกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการนำหลักการบัญชีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ในอำเภอวังชันจังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้นำข้อมูลบางส่วนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน ประยุกต์เข้ากับการออกแบบการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในครั้งนี้ โดยได้นำข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ใช้ข้อมูลกรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” ประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระเฉพาะกรณี (Case Study) จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ทั้งหมดที่มีผลประกอบการในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เพราะเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) ในการขอเพิ่มทุน และพบว่ามีการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต่อเนื่อง

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระบบบัญชีที่เหมาะสม และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้
2. เพื่อใช้เป็นเอกสารในการศึกษาสำหรับระบบบัญชีสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ หรือนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นๆ สำหรับเป็นเอกสารทางบัญชีที่จะใช้ประกอบคำขอการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนที่เกี่ยวข้อง หรือขอสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานของรัฐบาลต่อไปได้
3. เพื่อเสนอรูปแบบการบันทึกระบบบัญชีทางเลือกหนึ่ง ในการบันทึกบัญชีสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นได้

4. ประเด็นปัญหาที่ศึกษา

ศึกษาระบบการจัดทำบัญชีที่เกี่ยวข้อง และออกแบบเอกสารที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้ประกอบและใช้อ้างอิงการบันทึกบัญชีระหว่างวันทำการ เช่น ใบเสร็จรับเงินต่างๆ เป็นต้น การปิดบัญชีในสิ้นวันทำการ การปิดบัญชีในสิ้นเดือน การปิดบัญชีในสิ้นปีบัญชี รวมถึงการบันทึกการรายการในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไปที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการออกงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน เพื่อใช้เป็นรายงานแสดงฐานะทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ และใช้เป็นรายงานแสดงผลประกอบการดำเนินงานสำหรับแสดงต่อสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน บุคคลภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้เป็นข้อมูลหลักฐานทางบัญชีประกอบการขออนุมัติเงินกู้ต่อสถาบันการเงินต่างๆ เมื่อต้องการเงินทุนในการขยายกิจการ หรือเพื่อเสริมสภาพคล่องในการดำเนินกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ลงพื้นที่และสัมภาษณ์การทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่าสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่พอมีความรู้ด้านการทำบัญชีจะมีจำนวนจำกัดในแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระต้องการออกแบบเอกสารการค้นคว้าอิสระชุดนี้เป็นเอกสารอ้างอิงให้สมาชิกอื่นๆ หรือเพื่อใช้เป็นทางเลือกแหล่งศึกษาหาความรู้ในด้านการทำบัญชี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ให้มีความรู้และความเข้าใจในระบบการทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จะสามารถบันทึกบัญชี หรือเพิ่มความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชีทดแทนกันของสมาชิกได้ และเพื่อสร้างระบบบัญชีที่น่าเชื่อถือในด้านการทำบัญชีที่ต่อเนื่องให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

5. ขอบเขตการศึกษา

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้รวบรวมหลักการบัญชีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ และตำราวิชาการบัญชีต่างๆ รูปแบบการทำบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อประยุกต์ใช้อ้างอิงในการบันทึกรูปแบบการบันทึกข้อมูลที่ต้องทางบัญชี

5.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2554 ถึง เดือนธันวาคม 2554 โดยจะนำข้อมูลจริงบางส่วน จากผลการประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สำหรับประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระเลือกใช้ข้อมูลจริงบางส่วนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” เพื่อใช้ข้อมูลประกอบเป็นกรณีศึกษา สำหรับการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ประยุกต์ข้อมูลผลการประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้เพื่อใช้เป็นตัวอย่างประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

5.3 ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงลักษณะของการนำความรู้ด้านการบัญชี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการบันทึกบัญชี การดำเนินธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ โดยมีรายละเอียดกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้ในอำเภอวังชิ้นดังนี้ กลุ่มผลิตไม้ไผ่ กลุ่มทำเฟอร์นิเจอร์บ้านนาปูนหมู่2 กลุ่มผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้บ้านนาพัฒนา กลุ่มไม้สักทองนาปูนแสงจันทร์ กลุ่มทำเฟอร์นิเจอร์บ้านนาปลาแก้ง กลุ่มแกะสลักรากไม้หมู่10 นาปูน กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งประดิษฐ์ไม้สหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านนาปูน กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้พัฒนา กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้สามัคคี กลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์ไม้สรอย และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อ ไม้เก่า นาปลาแก้ง

5.4 ขอบเขตด้านสถานที่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการผลิตเฟอร์นิเจอร์จากไม้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่รวบรวมผลผลิตของสมาชิกเพื่อจำหน่าย และประกอบการจัดจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ไม้ในพื้นที่อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

6. รูปแบบและวิธีการศึกษา

6.1 รูปแบบของการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระเลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” โดยนำข้อมูลจากผลประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ดังกล่าว ประยุกต์ข้อมูลที่ได้ใช้เป็นตัวอย่างเพื่อออกแบบเอกสารสำหรับกรณีศึกษาการบันทึกบัญชี สำหรับเป็นรูปแบบเอกสารทางเลือกการบันทึกบัญชีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้อื่นๆ และเป็นทางเลือกให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นๆ เช่น กลุ่มผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์รากไม้สรอย กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งประดิษฐ์ไม้ กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้ไฟ รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ ใน 7 ตำบลของอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ คือ ตำบลนาพูน ตำบลสรอย ตำบลแม่เก็ง ตำบลแม่ป้าก ตำบลแม่พุง ตำบลป่าสัก และตำบลวังชิ้น

6.2 วิธีการศึกษา

เป็นการรวบรวมข้อมูลการทำบัญชีที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และหนังสือตำราทางการบัญชีต่างๆ อาทิเช่น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ หนังสือตำราวิชาการทางบัญชีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการรวบรวม และประยุกต์หลักการบัญชีที่เกี่ยวข้อง จัดทำเป็นรูปเล่มสำหรับใช้เป็นคู่มือให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ เพื่อใช้ในการศึกษาการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ รวมทั้งเป็นทางเลือกในรูปแบบเอกสารทางการบันทึกบัญชีและระบบบัญชีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่น

6.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียด การบันทึกบัญชีของกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้และข้อมูลผลประกอบการเกี่ยวข้องอื่นๆ สำหรับใช้ประกอบในการออกแบบเอกสารการบันทึกบัญชีกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้

2) ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ (Observe) เป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้เข้าไปยังพื้นที่ เพื่อศึกษาการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่บันทึกบัญชีไว้แล้วที่ผ่านมารวมถึงข้อมูลการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระดำเนินการค้นคว้าและรวบรวมเอกสารทางการบัญชีที่เกี่ยวข้อง สิ่งพิมพ์ด้านวิชาการเกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชีต่างๆ โดยผู้ศึกษาจะเน้นอ้างอิงการบันทึกบัญชีจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักพัฒนาการบัญชีเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางประกอบการประยุกต์ระบบบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้

7. คำนิยามศัพท์

7.1 การบัญชี หมายความว่า ศิลปะของการเก็บรวบรวม จัดบันทึกรายการ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเงินไว้ในรูปของหน่วยเงินตรา จัดหมวดหมู่ของรายการเหล่านั้น สรุปผล พร้อมทั้งตีความหมายของรายการที่ได้จัดทำไว้

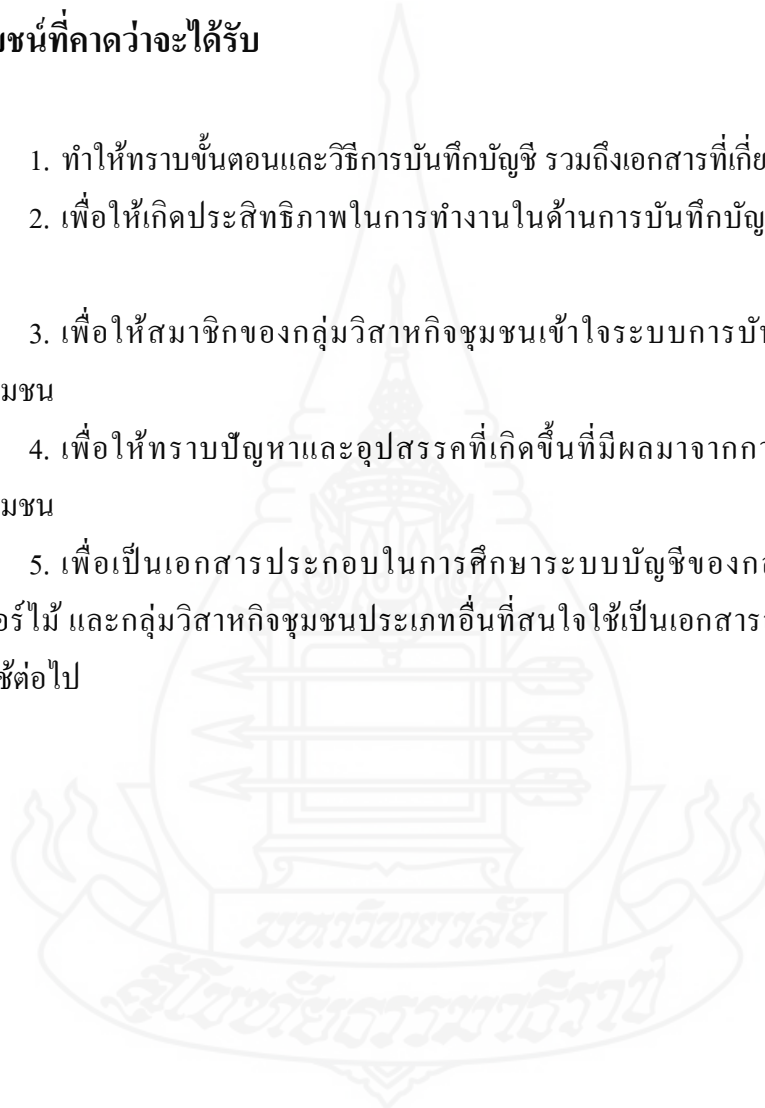
7.2 ระบบบัญชี หมายความว่า การรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System) รับผิดชอบในการศึกษาถึงปัญหา และความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อบันทึกผลการดำเนินงานในรูปแบบเอกสารทางบัญชีตามวิธีการทางธุรกิจ รวมถึงบุคลากรต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา และให้บรรลุถึงความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การออกแบบ และจัดวางระบบฐานข้อมูล รวมถึงการให้คำแนะนำและอบรม ทั้งด้านเอกสาร และการพบปะพูดคุย หรือสัมมนาในหัวข้อของระบบงานด้านการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

7.3 วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่ป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

7.4 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมายความว่า การรวมกลุ่มของบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ที่มีความต้องการเหมือนกันในการรวมกลุ่มประกอบการผลิต การรวบรวมสินค้าเพื่อจำหน่าย มีความสามารถ ความถนัดในการประกอบการผลิตสินค้าที่เหมือนกัน หรือส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบขั้นตอนและวิธีการบันทึกบัญชี รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานในด้านการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
3. เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าใจระบบการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
4. เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นที่มีผลมาจากการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
5. เพื่อเป็นเอกสารประกอบในการศึกษาระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เฟอร์นิเจอร์ไม้ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นที่สนใจใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ศึกษาเรื่อง “ระบบบัญชีเพอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่” โดยการศึกษาค้นคว้าอิสระจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ สำหรับแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. แนวคิดและนโยบายการส่งเสริมภาครัฐ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาแหล่งเงินทุน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี
5. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของงบการเงิน
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน¹

วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ Small and Micro Community Enterprise) หมายถึงกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิตินบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิตินบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

ความหมายของวิสาหกิจชุมชนโดยสรุป คือ การประกอบการเพื่อการจัดการ “ทุนของชุมชน” อย่างสร้างสรรค์ และสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงินแต่อย่างเดียว แต่หมายถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่รื้อขัรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นพี่น้องพึ่งพาและมีความไว้วางใจในการดำเนินงานร่วมกัน)

---

¹ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ,2548

โดยดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พุทธศักราช 2548 ภายใต้การกำกับดูแลของเกษตรอำเภอ ซึ่งสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เริ่มต้นจากการได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และส่วนหนึ่งจากเกษตรอำเภอวังชิ้น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ เกษตรอำเภอวังชิ้น ซึ่งสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จากข้อมูลที่ได้รับจากเกษตรอำเภอวังชิ้นและการลงพื้นที่สัมผัสกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระเอง พบว่าการทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่ถูกต้อง บางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถใช้เป็นเอกสารทางบัญชี เพื่ออ้างอิงหรือนำเสนอผลการดำเนินการของกลุ่มในรูปแบบเอกสารทางบัญชีต่อบุคคลภายนอกได้ รวมถึงกรณีที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการใช้ประกอบการขอกู้เงินกับสถาบันการเงินต่างๆ พบว่าเอกสารทางบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เริ่มก่อตั้งโดยการร่วมกันของสมาชิกในชุมชน ที่มีความต้องการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยหาเวลาว่างหลังจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้นกับหน่วยงานของรัฐคือเกษตรอำเภอวังชิ้น พร้อมทั้งขอความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง ทุน ความรู้ในการดำเนินงานในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระดำรงตำแหน่งพนักงานบัญชี-การเงิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) สาขาวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้ทราบปัญหาจากการที่ได้ติดต่อประสานงานกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ในอำเภอวังชิ้น ทำให้ทราบว่าแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถจัดทำบัญชีในการดำเนินกิจการของกลุ่มได้ถูกต้อง และกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงสมาชิกที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากคนเดิมเป็นสมาชิกผู้รับผิดชอบคนใหม่ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องความไม่เข้าใจในระบบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต้องจัดทำอย่างต่อเนื่อง และเข้าใจในปัญหาการดำเนินงานของระบบบัญชีที่ต้องจัดทำดีเพียงพอ จึงทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในการบันทึกผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การจัดทำเอกสาร ระบบเอกสารทางบัญชีด้านต่างๆ ของกลุ่มวิสาหกิจ การนำเสนอผลการดำเนินงานในรูปแบบเอกสารทางบัญชีของกลุ่มกับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเอง รวมถึงกรณีที่ต้องการใช้เป็นหลักฐานเอกสารอ้างอิงประกอบการขอกู้เงินเพื่อเป็นทุนในการขยายกิจการ และเพื่อนำเงินมาใช้เสริมสภาพคล่องเพิ่มเติมในการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากสถาบัน

การเงินต่างๆ การใช้เอกสารทางบัญชีเพื่อประกอบผลการดำเนินงานกิจการของกลุ่มในการขยายกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือฟื้นฟูกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระประสงค์ให้เอกสารการศึกษาค้นคว้าวิจัยชิ้นนี้ เป็นเอกสารตัวอย่างในเรื่องระบบการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ และให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้เป็นเอกสารสำหรับค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง หรือผู้ที่สนใจที่ต้องการศึกษาระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินการกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีความรู้ และความเข้าใจในการจัดทำเอกสารทางบัญชีอีกทางเลือกหนึ่ง

2. แนวคิดและนโยบายการส่งเสริมภาครัฐ²

การสร้างรายได้โดยการพึ่งพาตนเองเป็นแนวคิดที่เน้นกระบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ ในแต่ละหมู่บ้านหรือตำบล แนวคิดนี้เน้นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ท้องถิ่น สามารถสร้างผลิตภัณฑ์(Product) ในแต่ละหมู่บ้าน และตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ โดยที่ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเอง (Self-reliance) เป็นหลัก ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบหรือกระบวนการสร้างรายได้นี้ จำเป็นต้องอุทิศพลังกายและความคิดสร้างสรรค์ ที่จะใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีแต่เดิมในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กระบวนการสร้างรายได้นี้พยายามที่จะสร้างคุณค่าและเพิ่มคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของชุมชน ให้มีคุณลักษณะของท้องถิ่นเป็นหลัก ให้สู่มาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับของตลาด เพื่อขยายขอบเขตตลาดสู่การยอมรับระดับประเทศ รวมถึงระดับโลกต่อไป

การคิดค้นผลิตภัณฑ์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่แต่ละท้องถิ่นผลิตขึ้น ให้มีคุณสมบัติ และคุณภาพเป็นที่ยอมรับ มีการบริหารจัดการตลาดอย่างเหมาะสม สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนนั้นๆ ได้อีกทางหนึ่ง และยั่งยืนต่อไป

คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือร่วมใจกันให้คำแนะนำ และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีจุดประสงค์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดแนวทางในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้กระบวนการผลิต และแนวคิดนั้นๆ สำเร็จได้ การคิดค้น และการสร้างผลิตภัณฑ์บนรากฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน รวมถึงการสร้างจิตสำนึก การร่วมแรงร่วมใจของชุมชนในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาของชุมชน

² กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.เอกสารเผยแพร่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรุงเทพมหานคร ,2544

แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการสืบสานวัฒนธรรมชุมชนที่คงมาให้อยู่ตลอดไป สร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นกับชุมชน และคนรุ่นต่อไป แนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับ ธรรมชาติจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นอยู่กับธรรมชาติอย่างชาญฉลาด และก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด ช่วยสร้างกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้ดำเนินการ และชุมชน รวมถึงความเชื่อมั่นให้กับ หน่วยงาน องค์กร สถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

แนวทางการพัฒนานี้จึงเป็นแนวทางการส่งเสริม และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยมี กิจกรรมทางกระบวนการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ และประยุกต์การพัฒนาภูมิปัญญา ชุมชนกับเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน

2.1 ที่มาของนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon , One Product : OTOP) ที่รัฐบาลไทยรับแนวคิดนี้มาจากประเทศญี่ปุ่น ได้เกิดกระบวนการผลิตสินค้า สำหรับหนึ่งตำบล หรือหนึ่งหมู่บ้านขึ้น โดยมีแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาในเชิงขบวนการ (Movement) ดังนี้

- ท้องถิ่น แต่ทั่วโลก (Local but global)
- แนวคิดที่เป็นต้นตำรับ และสร้างสรรค์อย่างอิสระ (independent creative and original ideas)
- ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วยตนเอง (to help people develop their local communities)

ขบวนการพัฒนาหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งหมู่บ้าน(OTOP) เป็นกระบวนการที่จัดการ ส่งเสริมการทำผลิตภัณฑ์ และผลิตผลต่างๆ ของแต่ละชุมชน ให้เป็นการส่งเสริมลักษณะเดียวกัน กับการส่งเสริมวัฒนธรรมในแต่ละชุมชน และจัดให้มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับเทศกาล ต่างๆ ของชุมชน เพื่อให้มองว่าทั้งผลิตภัณฑ์ วัฒนธรรม และกิจกรรมทางสังคม สามารถเป็น เครื่องมือประเภทหนึ่งที่สามารถใช้ในการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดีอีกทางเลือกหนึ่ง โดยสมาชิก ในชุมชนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน และมีความเข้าใจที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเกื้อกูลซึ่ง กันและกัน โดยมีความเชื่อว่าทุกภาคส่วนมิได้อยู่โดดเดี่ยว แต่พึ่งพิงกันเป็นองค์รวมแห่งชีวิต (Symbiosis) มีการอยู่ร่วมกัน และเกื้อกูลซึ่งกันระหว่างธรรมชาติและประชาชนคนอื่น หมู่อื่น เหล่า อื่น ซึ่งได้ใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดในเชิงบวกซึ่งกันและกัน โดยไม่ถูกจำกัดจากข้อจำกัดต่างๆ ของชุมชน ขอบเขตการปกครองระดับชุมชน และระดับประเทศ ซึ่งเป็นการใช้พลังในเชิงบวก เพื่อ สู้ก้าวใหม่ของการพัฒนารายได้ คำขวัญที่ว่า “นำจิตวิญญาณของหมู่บ้านสู่มหานคร”

โดยแนวคิดดังกล่าวเกิดจากแนวคิดของผู้ว่าการของจังหวัดโออิตะ(Oita) ชื่อ Morihiko Hiramatsu ซึ่งได้รับเลือก และการแต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าการ ในปี ค.ศ. 1979 ระยะเวลาถึง 6 สมัย ซึ่งผู้ว่า Hiramatsu ได้ใช้แนวคิดจากเมืองชนบท (Machi) เล็กๆ แห่งหนึ่งซึ่งชื่อว่า Oyama โดยคนที่หมู่บ้านแห่งนี้ได้เกิดแนวคิดร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านเกษตรจากสิ่งที่ตนเองมีความถนัด และสามารถกระทำได้ โดยเริ่มจากโครงการพัฒนาของคนในท้องถิ่นที่เรียกว่า NPC Movement (New Plum and Chestnut Movement) ในปี 1961 โดยชาวมุขชน Oyama ทั้งหมดตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเอง และชุมชน จากการเป็นชาวนามาสู่การผลิตบ๊วย (Plum) และ ลูกเกาลัด (Chestnut) โดยทำให้ดีแต่เพียงอย่างเดียว และตั้งเป้าที่การขาย ซึ่งอีก 10 ปีต่อมาโครงการ NPC Movement ก็ประสบความสำเร็จ ไม่มีใครไม่รู้จัก บ๊วยคองของหมู่บ้าน Oyama ซึ่งจากแนวคิดนี้เองที่ทำให้เกิดการพัฒนามุมมองของผู้ว่า Hiramatsu ที่สามารถมองงานพัฒนาเป็นไปแบบองค์รวมของทั้งจังหวัด โดยใช้การจัดการด้านพื้นที่ เทคโนโลยีด้านการเกษตร และการผลิตเชิงอุตสาหกรรม การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น และเทคนิคด้านการตลาด โดยให้แต่ละท้องถิ่นมีผลผลิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีระบบการตลาด และการคมนาคมที่เอื้อและเกื้อกูลกันในทุกส่วนของจังหวัด ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันตามแนวคิดแบบ Symbiosis ซึ่งเป็นที่มาของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product Movement) ในปัจจุบัน

2.2 การพัฒนาในรูปแบบของการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวเนื่องกัน³

แนวคิดการพัฒนาที่คนส่วนใหญ่เข้าใจต่อการพัฒนาตามแนวทางของโครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” มักจะมองกันไปในแนวทางของการตลาด อาทิ เช่นเรื่องของเศรษฐกิจชุมชน หรือส่วนแบ่งทางการตลาด ซึ่งเป็นการมองเห็นเพียงบางส่วนของพัฒนาตามแนวทางของโครงการนี้ ซึ่งมีลักษณะของการทำงานในแบบ Movement ซึ่งคำราชาภาษาไทยทางการพัฒนาชุมชนได้อธิบายว่าเป็นขบวนการของความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวเนื่องกันในแต่ละกิจกรรมของงานพัฒนา แต่ไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องกันในแบบเส้นตรงที่ต้องเริ่มจากขั้นที่ 1, 2, 3 และ 4 เป็นลำดับ แต่ตามความคิดของคนญี่ปุ่นที่ Oita มองถึงการผลิตว่าเป็นการผลิตเพื่ออุตสาหกรรมเสมอ เพราะอาจเป็นความคิดพื้นฐานของชาวญี่ปุ่นเองที่ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็คือการผลิตเพื่อการขายเป็นหลัก การผลิตเพื่อการบริโภคเป็นรอง และเมื่อผลิตเพื่อขายก็จะต้องทำการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพเพื่อหวังผลเชิงการตลาดที่ดี และยาวนาน เน้นคุณภาพการผลิตที่เกิดจากตัวบุคคล วัตถุดิบ วิธีการผลิต

³ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.เอกสารเผยแพร่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์.กรุงเทพฯ,2544.เอกสารการศึกษา ค้นคว้าอิสระ;ชัยมงคล เตียวกุล.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โดยหากพิจารณาในความคิดของการผลิตเพื่อขายของชาว Oita ได้แบ่งการผลิตออกเป็นอุตสาหกรรม 3 ประเภท ได้แก่

- 1) อุตสาหกรรมขั้นต้น หรือปฐมภูมิ (Primary Industry) คือ การผลิตทางด้านการเกษตร
- 2) อุตสาหกรรมขั้นที่สอง หรือทุติยภูมิ (Secondary Industry) คือ การผลิตเชิงอุตสาหกรรม
- 3) อุตสาหกรรมขั้นที่สาม หรือตติยภูมิ (Thirdly Industry) คือ ด้านธุรกิจบริการ การผลิตบ๊วยของชาว Oyama สามารถครอบคลุมความคิดเชิงอุตสาหกรรมทั้ง 3 ระดับ คือ

1) อุตสาหกรรมขั้นต้น คือ การผลิตบ๊วยสดที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการทางเกษตรกรรมล้วนไม่ว่าจะเป็นการเตรียมดิน พื้นที่ บัญ การตัดพันธุ์ การกำจัดโรค แมลง ตลอดจนการควบคุมคุณภาพด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2) อุตสาหกรรมขั้นที่สอง คือ การทำการผลิตผลิตภัณฑ์จากบ๊วย เช่น การทำบ๊วยดอง การทำน้ำบ๊วย การทำไวน์บ๊วย การทำขนมจากบ๊วย การทำผลิตภัณฑ์จากไม้บ๊วยที่หมดอายุนำมาทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ เครื่องประดับ

3) อุตสาหกรรมขั้นที่สาม คือ การตลาด การขนส่ง การบริการนำเข้าวัตถุดิบให้แก่ผู้ผลิต การวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยี และการผลิตในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาบ๊วยชีวภาพ ซึ่งมีการขายให้แก่สมาชิก รวมถึงบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง

ทุกระดับทั้งหมดได้เกิดขึ้นแล้ว ก็มีการพัฒนาในแต่ละขั้นตอน ในขอบเขตของแต่ละขั้นตอนต่างๆ คือ อุตสาหกรรมทั้งสามขั้นตอน โดยเน้นให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นสามารถอยู่รอดได้ในแต่ละขั้นของอุตสาหกรรม ตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นที่สาม เพื่อให้กิจกรรมเกิดการพัฒนา และกิจกรรมสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน จากการพัฒนาบุคลากรขององค์การร่วมกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิต หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาในเชิงขบวนการจึงเป็นสิ่งที่แตกต่างจากการพัฒนาที่เป็นกระบวนการ ซึ่งต้องผ่านขั้นที่ 1 จึงเป็นขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 แต่แนวคิดของชาว Oyama และ Oita ได้มองอย่างลึกซึ้งในงานพัฒนาที่มีพื้นฐานจากแนวคิดเชิงอุตสาหกรรม

โดยทุกองค์ประกอบของจังหวัด Oita ได้ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบที่ซับซ้อน (Complex system) ไม่ใช่เพียงแต่ระบบเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear System) ที่รู้จักกันทั่วไป มิติของการมองชุมชนที่ต่างออกไปของชาวญี่ปุ่น ทำให้มุมมองของการอยู่ร่วมกันของชาว Oita นั้นมีลักษณะตรงกับแนวคิดแบบองค์รวม แต่ชาว Oita ได้นำเสนอในรูปแบบของ Symbiosis อันเป็นการอยู่

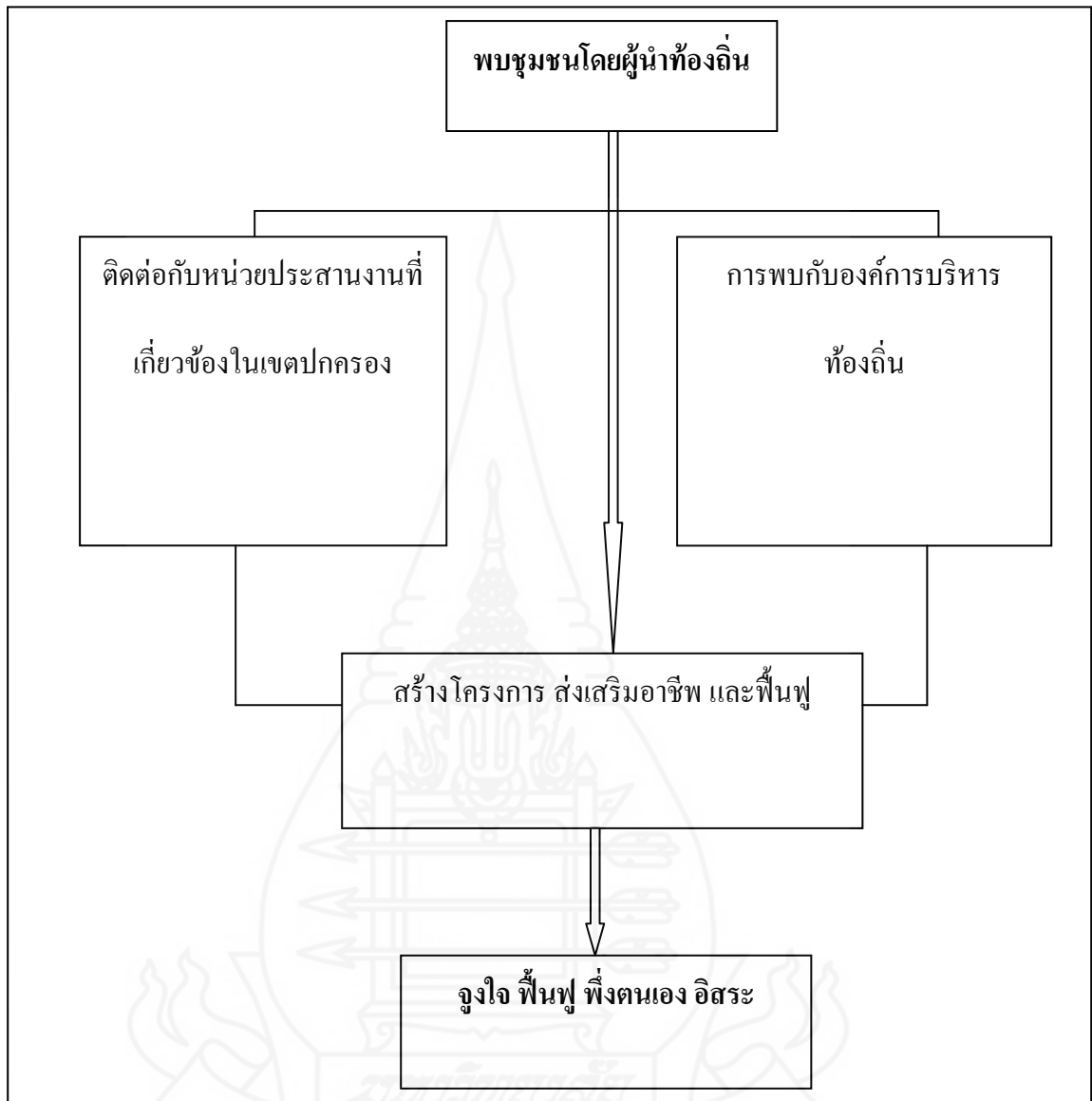
ร่วมกันกับส่วนอื่นๆ ของสังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเอื้อและเกื้อกูลกัน มิใช่เพียงแค่พึ่งพิงกัน โดยการมองเห็นองค์ประกอบสำคัญของการดำรงอยู่ของคน โดยเห็นว่าคนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรรวมแห่งชีวิต เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ การมีชีวิตอยู่จะต้องรู้จัก และเข้าใจการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและบุคคลอื่น และรู้จักที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างมีคุณภาพ

2.3 การพัฒนาในรูปแบบการที่มีการพัฒนาในทุกระดับ

ระบบการบริหารราชการของประเทศญี่ปุ่น มีความแตกต่างจากระบบการบริหารราชการในประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยพื้นที่ของประเทศญี่ปุ่นได้แบ่งออกเป็น 17 เขตการปกครอง (prefecture) ซึ่งหลายที่แปลว่าจังหวัด ซึ่งจังหวัดของญี่ปุ่นจะมีขนาดใหญ่กว่าจังหวัดในประเทศไทย ซึ่งเป็นจังหวัดแบบ Province และในแต่ละ Prefecture ก็จะมีรัฐบาลปกครองตนเอง ทำการบริหารราชการแผ่นดินอย่างอิสระ โดยมีหน่วยการปกครองรองลงมา คือ เมือง (shi) เทียบได้กับเขตหรืออำเภอ แต่ญี่ปุ่นเรียกว่า City และหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุด คือ Machi เทียบได้กับ Town และ องค์การบริหารส่วนตำบลของไทย แต่ที่แตกต่าง คือ ระบบของญี่ปุ่นเป็นระบบการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีหน่วยหมู่บ้านที่มีการดูแลโดยกรรมการชุมชนเรียกว่า Mura

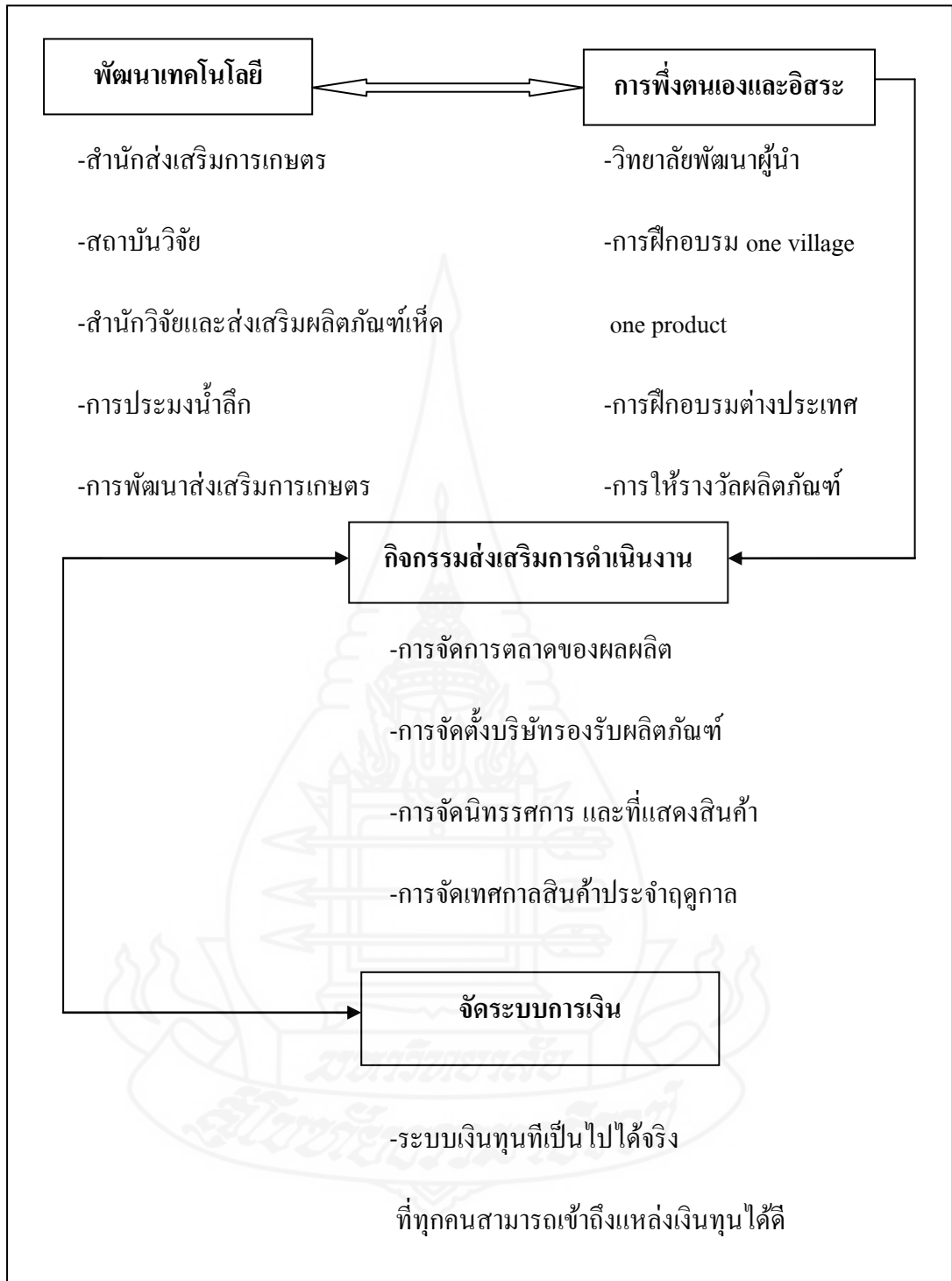
การทำกิจกรรมการพัฒนาของ Oita prefecture เป็นการกระทำในทุกระดับที่มีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน แต่กิจกรรมจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมลักษณะของตลาด ทรัพยากร การคมนาคม โดยประชาชนจะทำงานร่วมกับองค์การการเกษตรซึ่งมีอยู่ทุกระดับที่เรียกว่า JA หรือ Japan Agriculture Association ซึ่งมีสำนักงานตั้งตั้งแต่ระดับชาติ prefecture Shi และ Machi ซึ่ง JA จะเป็นแกนสำคัญที่ช่วยให้การทำงานทางด้านเกษตรประสบความสำเร็จด้วย เพราะ JA หรือ สหกรณ์ของญี่ปุ่นนั้นนอกจากจะเป็นแหล่งทุนแล้ว ยังบริการด้านเทคโนโลยีการให้คำปรึกษา มีนักส่งเสริมการเกษตร มีการจัดระบบการทำบรรจุภัณฑ์ ควบคุมด้านคุณภาพสินค้า มีบริการห้องเย็น และการขนส่งที่ดีให้แก่สมาชิกสำหรับการกระจายสินค้า

ลักษณะการส่งเสริมการพัฒนาโดยขบวนการของ One Village One Product ในระดับ Prefecture เป็นการส่งเสริมในเรื่องของการให้เงินทุนสนับสนุน การจัดโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมและแสวงหาด้านเทคโนโลยีที่สนับสนุนงานผลิตเชิงอุตสาหกรรมทั้ง 3 ระดับ โดยส่งเสริมการทำงานให้กับรัฐบาลระดับเมือง Shi และ Machi ก็มีความสอดคล้องเกื้อหนุนกัน ซึ่งมีการเคลื่อนไหวไปพร้อมๆ กัน ในขณะเดียวกันในระดับของชุมชนประชาชนก็มีการยอมรับ และดำเนินการในเชิงปฏิบัติด้วยดี

ภาพที่ 2.1 การส่งเสริมกระบวนการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

โดยเงื่อนไขสำคัญของการทำงานคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีการจัดตั้งโรงเรียน และวิทยาลัย ในการสอนเรื่องแผ่นดินอุดมสมบูรณ์ การสอนเทคนิคการเกษตร การสอนเรื่อง One Village One Product รวมทั้งมีการอบรมกลุ่มสตรีที่มีสมาชิกเกินกว่า 3,100 คน ซึ่งการดำเนินงานของจังหวัดจะเป็นไปในลักษณะของผู้สนับสนุน แสดงภาพการสนับสนุนกิจกรรมการปฏิบัติการได้ดังภาพที่ 1-2

ภาพที่ 2.2 การสนับสนุนกิจกรรมการปฏิบัติการ

ระบบการบริหารทั้งหมดจะกำหนดและวางแผนร่วมกันในทุกระดับ ตั้งแต่ผู้ดำเนินการ ซึ่งจะมีความรับผิดชอบตามระดับของตน ตามหน้าที่ต่างๆ ตามความรับผิดชอบ ตามแต่ระดับ ตัวอย่างเรื่องของเทคโนโลยี และโรงเรียนต่างๆ จะทำงานร่วมกันทั้งในระดับ Machi และ Prefecture การดูแลเรื่องเงินทุน แหล่งตลาดจะทำงานร่วมกันทั้งในระดับ Machi และ Prefecture แต่การดูแลกิจกรรมการผลิต และการใช้เงินทุนจะเป็นความสลับซับซ้อนของระดับ Machi โดยมีองค์การสหกรณ์การเกษตรเป็นองค์การประสานงานระหว่างประชาชนกับรัฐบาลท้องถิ่น

2.4 กิจกรรมและผลผลิตของโครงการ

กิจกรรมที่เกิดขึ้นใน Oita โดยแต่ละชุมชน หมู่บ้าน และเมือง จะมีสินค้าที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เช่น บ๊วยดอง เห็ดหอม ของ Oyama ไข่ นมสด และเนื้อวัว จาก Kuju และน้ำพุร้อน รวมทั้งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่ผ่านกระบวนการน้ำแร่จากน้ำพุร้อน ได้รวมทั้งสถานที่พักผ่อนจะเป็นของ Yufuin โดยตัวอย่างทั้ง 3 ที่นั่นเป็นที่ที่มีชื่อเสียง เมื่อกล่าวถึงชื่อ Oyama ,Kuji และ Yufuin คนญี่ปุ่นจะทราบทันทีว่ามีสินค้าเป็นเอกลักษณ์อะไรบ้าง ทั้งยังมีความเชื่อมั่นในเรื่องของคุณภาพอีกด้วย

ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะมีครบทั้ง 3 ระดับของความเป็นอุตสาหกรรมคือ

- 1) อุตสาหกรรมปฐมภูมิ เช่น บ๊วย เนื้อวัว ไข่ ปลา นม เป็นต้น
- 2) อุตสาหกรรมทุติยภูมิ เช่น ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ จากนม เนย เป็นต้น
- 3) อุตสาหกรรมตติยภูมิ เช่น การจัดการท่องเที่ยว สถานสุขภาพ และการประกวด

ผลิตภัณฑ์ ศูนย์ฝึกอบรมนานาชาติ มหกรรมดนตรี ภาพยนตร์ เป็นต้น

นอกจากนี้การที่ประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จได้ ก็เพราะปัจจัยหลายด้านที่เอื้ออำนวยตอน โยบายที่รัฐเสนอ และประชาชนตอบสนองตอน โยบายนั้นเป็นอย่างดี เช่น บทบาทผู้นำที่มีความตั้งใจอย่างแท้จริง ความเป็นไปได้ของนโยบาย ความร่วมมือร่วมใจของฝ่ายที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนระบบสังคม ชุมชนที่เอื้อต่อการดำเนินนโยบาย

2.5 การนำนโยบายจากเมืองโออิตะมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย

เมื่อปี พ.ศ. 2548 พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้นำแนวคิดเรื่อง หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จากแนวคิดของเมือง Oita ของประเทศญี่ปุ่นมาใช้กับประเทศไทยในเรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเอง และผลักดันให้ท้องถิ่นเกิดความคิดร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน เกิดการทำงานเป็นทีมร่วมกันในชุมชน กระตุ้นให้เกิดการรวมตัวที่จะสร้างอาชีพเป็นผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น โดยมีแนวทางในการบริหารงาน โครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1. การพักหนี้เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรได้มีช่วงเวลาในการคิด และตั้งหลักในการสร้างโอกาสให้กับชีวิต

2. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน สนับสนุนนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ท้องถิ่นเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างผลิตภัณฑ์ และมีแหล่งเงินทุนจากการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านไปสร้างอาชีพตามความถนัด และศักยภาพของแต่ละคน แต่ละครอบครัว แต่ละชุมชน

3. การจัดทำอินเทอร์เน็ตตำบล (Internet Tambon) สำหรับเป็นช่องทางให้ประชาชนได้นำเสนอสินค้า แหล่งความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และใช้เป็นช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือแม้กระทั่งใช้ติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสำหรับข้อมูล การติดต่อประสานงานต่างๆ ซึ่งจะนำมาในเรื่องที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ถูกต้องตรงกับแนวทางที่ได้รับการสนับสนุน และการยอมรับความต้องการจากตลาด การใช้อินเทอร์เน็ตตำบล เชื่อมโยงถึงผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้อมูล และนโยบายที่รัฐบาลสนับสนุน ซึ่งจะทำให้การพัฒนาของชุมชนถูกทาง และต่อเนื่องตรงกับนโยบายทุกนโยบาย เพื่อเป็นการสร้างชีวิตใหม่ให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ สำหรับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยอมรับจากตลาดก็สามารถตั้งหน้าร้านของชุมชนเอง และสามารถสร้างหน้าร้านของชุมชนในอินเทอร์เน็ต (Internet) เพื่อเพิ่มช่องทางการนำเสนอสินค้า สามารถใช้แนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จากการสร้างตราสัญลักษณ์ที่เรียกว่า Golden Place หรือสุวรรณชาติ ให้เครือข่ายที่จะขายสินค้าทั้งใน และต่างประเทศ

ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเกิดการผลิตแล้ว ต้องสร้างช่องทางการจำหน่าย ทำอย่างไรจึงจะขายได้ อยากให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเรียนวิชาการตลาด และต้องเป็นเซลล์แมนขายสินค้าในประเทศ ส่วนนายกรัฐมนตรีนี่เป็นเซลล์แมนขายสินค้าต่างประเทศ

นอกจากนี้ หลักการสำคัญที่จะทำให้เห็นนโยบายนี้ประสบความสำเร็จโดยที่ไม่เกิดความล้มเหลว และเกิดความสูญเปล่าเหมือนโครงการสาธารณะอื่นๆ คือการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม รู้สึกรัก และหวงแหนทรัพยากรของตน และชุมชน มีส่วนร่วมรับรู้ถึงคุณค่า ไม่ใช่ความรู้สึกว่าได้รับจากการให้จากรัฐบาลเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป

หลักการของกระบวนการนี้ไม่เน้นการให้เงินสนับสนุน แก่ชุมชน แก่ท้องถิ่น เนื่องจากการช่วยเหลือลักษณะเดิมจะทำลายความสามารถในการพึ่งพาตนเอง รัฐบาลเพียงต้องการให้การสนับสนุนแก่ชุมชนต่างๆ ด้านเทคนิค เพื่อให้เกิดการพัฒนาของชุมชน และพัฒนาคุณภาพในการผลิต ทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนช่วยเหลือในด้านการประชาสัมพันธ์ทางการตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ท้องถิ่นจะได้รับ

ความช่วยเหลือเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ด้วยความเต็มใจ เช่น จากศูนย์วิจัย และแนะแนวทางการเกษตร และประมง ในด้านการตลาดเพื่อจะเพิ่มยอดขาย จนถึงความสามารถที่อาจตั้งบริษัทหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เป็นช่องทางในการกระจายสินค้าสู่ตลาดต่างๆ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาแหล่งเงินทุน⁴

ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่วนมากมักจะประสบปัญหาเรื่องการหาแหล่งเงินทุนสำหรับการขยายกิจการ ทั้งนี้ นอกเหนือจากปัญหาเรื่องของเครดิตและการเขียนแผนธุรกิจที่ยังไม่ชัดเจนรวมถึงความสามารถในการแสวงหาสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์เพื่อค้ำประกันแล้ว ยังเนื่องมาจากเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือเรื่องของการวางระบบบัญชี

ในขณะที่เริ่มต้นธุรกิจ ผู้ประกอบการส่วนมากมักไม่ได้เตรียมความพร้อมหรือให้ความสำคัญกับการจัดการระบบบัญชีของกิจการให้เป็นระเบียบถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี โดยมักจะปล่อยปละละเลยให้การบันทึกบัญชีของกิจการสับสนยุ่งเหยิง ไม่สามารถตรวจสอบที่มาที่ไปของเงินได้

ด้วยเหตุนี้เมื่อถึงเวลาที่กิจการมีความจำเป็นที่จะต้องขยายกิจการ หรือด้วยเหตุผลอื่นใดก็ตาม การขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินจึงมักจะเกิดอุปสรรคและข้อติดขัดต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องของเครดิตและมาตรฐานในการตรวจสอบ เนื่องจากสถาบันการเงินไม่เชื่อถือในเอกสารทางการเงินที่กิจการนำมาแสดงประกอบเป็นหลักฐานการขอกู้ยืม ซึ่งในบางกรณีความไม่ชัดเจนของระบบบัญชียังส่งผลให้เกิดข้อสงสัยไปถึงความเป็นไปได้ของธุรกิจหรือไม่ ยิ่งไปกว่านั้นก็คือ อาจเกิดความเคลือบแคลงในตัวผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการด้วยว่า อาจจะนำเงินที่กู้ยืมได้ไปใช้จ่ายผิดวัตถุประสงค์ แล้วสร้างความเสียหายจนไม่สามารถนำเงินมาชำระหนี้คืนได้ จนทำให้เกิดเป็นยอดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-performing Loan : NPL) ใหม่ของสถาบันการเงิน

ดังนั้น ในขั้นเริ่มต้นธุรกิจ ผู้ประกอบการที่มองว่าค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางบัญชีของกิจการเป็นค่าใช้จ่ายส่วนเกิน เป็นเงินที่ยังไม่สมควรจ่ายในขั้นเริ่มต้น ใ้ค้อยมาคิดอ่านว่ากันภายหลังในอนาคต ควรพิจารณาเปรียบเทียบผลได้กับผลเสียอีกครั้ง

⁴ สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น .2548

3.1 การอนุมัติเงินกู้และการตรวจเยี่ยมลูกค้าหลังจ่ายเงินกู้ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส)⁵

3.1.1 การอนุมัติเงินกู้

อำนาจในการอนุมัติเงินกู้แก่กลุ่มบุคคล ให้เป็นไปตามข้อบังคับธนาคารฉบับที่ 45 และคำสั่งมอบหมายงานและมอบอำนาจธนาคาร อย่างไรก็ตามในการอนุมัติเงินกู้ให้ผู้อนุมัติพิจารณารายละเอียดของเอกสารประกอบคำขอกู้เงินทุกครั้งก่อนการอนุมัติเงินกู้ เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงในการให้เงินกู้ของธนาคาร โดยเอกสารประกอบคำขอกู้เงินที่ผู้อนุมัติควรตรวจสอบ มีรายละเอียดเบื้องต้น ดังนี้

- 1) ข้อมูลกลุ่มบุคคลผู้กู้
- 2) แบบสอบถามข้อมูลธุรกิจ หรือแผนธุรกิจ
- 3) ประมาณการกระแสเงินสด เอกสารการบันทึกบัญชี
- 4) แบบประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ยแก่กลุ่มบุคคล
- 5) เอกสารการจัดทำโครงการ
- 6) รายละเอียดหนี้เงินกู้ สัญญาเดิมหรือวงเงินกู้คงเหลือ
- 7) รายละเอียดข้อมูลหลักประกันและวงเงินค้ำประกัน
- 8) เอกสารที่สำคัญ เช่น สำเนารายงานการประชุมกลุ่มที่เกี่ยวข้อง หนังสือกู้

เงิน รายงานเบิกเงินกู้

3.1.2 การตรวจเยี่ยมลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

ให้หัวหน้าหน่วยอำเภอวางแผนในช่วงเดือน มิถุนายน และ ธันวาคม ของทุกปี และมีหนังสือธนาคารแจ้งชื่อและตำแหน่งของพนักงานที่จะเข้าตรวจสอบเยี่ยมเยียน หรือประเมินศักยภาพ พร้อมทั้งกำหนดการให้กลุ่มบุคคลทราบล่วงหน้า ทั้งนี้พนักงานผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจะต้องฝึกฝนตนเองให้เข้าใจงานของธนาคารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานกลุ่มบุคคล และควรทราบถึงวิธีปฏิบัติของกลุ่มบุคคลแต่ละประเภทเป็นอย่างดีก่อน

- 1) สาขาควรตรวจสอบเยี่ยมเยียนกลุ่มบุคคลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในการตรวจสอบจะต้องตรวจให้ครบทั้งด้านการเงิน การบัญชี และการดำเนินธุรกิจ ควบคู่กับการใช้วิธีการสุ่มตรวจด้านเอกสาร สุ่มสอบถามและตรวจสอบเอกสารจากสมาชิกในปริมาณพอสมควรตามธุรกิจของกลุ่มบุคคลนั้นๆ

⁵ คู่มือการปฏิบัติงานสินเชื่อกลุ่มบุคคล ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2) สาขาทำการประเมินศักยภาพกลุ่มบุคคลประจำปีทุกปี โดยดำเนินการประเมินและบันทึกผลการประเมินให้แล้วเสร็จภายในเดือน มกราคม ของทุกปี

3.2 วางระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชน⁶

นายอนันต์ ภูสิทธิกุล อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เปิดเผยว่า จากนโยบายของภาครัฐที่มุ่งขจัดความยากจน พร้อมทั้งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง“วิสาหกิจชุมชน”จึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างรายได้ชุมชน พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ฟื้นคืนอีกครั้ง ทั้งนี้จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า วิสาหกิจชุมชนบางแห่งยังประสบปัญหาด้านเงินทุน ขาดความรู้ในการพัฒนาอาชีพเสริม การจัดการวัตถุดิบและต้นทุนการผลิต แม้มีการระดมเงินทุนที่หลากหลาย แต่ยังขาดความรู้ในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดปัญหาหลายประการทั้งความไม่เข้าใจของสมาชิก ปัญหาการจัดการด้านตลาด การผลิต รวมทั้งการเงิน และการบัญชี เพื่อแก้ปัญหาในปีที่ผ่านมา กรมตรวจบัญชีฯ ได้เร่งวางระบบควบคุมภายในไปแล้วกว่า 1,800 แห่ง และในปี 2554 จะเร่งสร้างมาตรฐานการบัญชี เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งทุน (ธนาคาร) ให้การยอมรับมากขึ้นด้วย

พบว่าความจำเป็นเรื่องระบบการบันทึกบัญชีผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือแม้แต่การประกอบกิจการอื่นๆ ถ้ากิจการต้องการขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน เอกสารการบันทึกบัญชี และฐานะทางการเงินของกิจการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิจารณาการอนุมัติเงินกู้ของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง

⁶ หนังสือพิมพ์เชิงใหม่นิวส์ : 27/8/2553

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี⁷

4.1 ความหมายของระบบบัญชี

ระบบบัญชี หมายถึง ระเบียบแผนการปฏิบัติงานทางบัญชี รวมถึงการจัดบันทึกตัวเลข ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน หรือการใช้ทรัพยากร การจัดแยกประเภทข้อมูล การเก็บรักษาเอกสาร และสมุดบัญชี รวมถึงการจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน

ข้อมูลที่ได้จากระบบบัญชีอยู่ในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งจะให้ผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ซึ่งแต่ละรูปแบบนั้นๆ ต้องจัดทำให้เหมาะสมกับแต่ละกิจการ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และทันท่วงที

4.2 ส่วนประกอบของระบบบัญชี

ระบบบัญชีมีส่วนประกอบที่สำคัญ 6 อย่างคือ

1) ระบบการปฏิบัติงานทางบัญชี เป็นการกำหนดเส้นทางเดินของระบบงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูลบัญชี เริ่มจากการจัดทำเอกสารเบื้องต้น เพื่อการเก็บ และตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้บันทึกบัญชี นิยมแสดงเป็นแผนภูมิ (Flow Chart)

2) เอกสารสำหรับจดบันทึกข้อมูล ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลเมื่อเริ่มเกิดเหตุการณ์หรือรายการดำเนินงาน เพื่อถ่ายทอดไปไว้ในสมุดบัญชี และยังใช้เอกสารเป็นสื่อสำหรับถ่ายทอดข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในกันเอง หรือระหว่างกิจการกับบุคคลภายนอก นอกจากเอกสารแล้ว ก็ยังต้องมีสมุดบัญชีต่างๆ ตลอดจนรายงานทางการเงิน

3) ระบบการควบคุมภายใน ได้แก่ แผนการทำงานของกิจการ เพื่อดูแลป้องกันสินทรัพย์ของกิจการให้ปลอดภัยอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ และเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลทางบัญชีเชื่อถือได้ รวมทั้งส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

4) วิธีการปฏิบัติงาน ได้แก่ การวิเคราะห์รายการค้าตามผังบัญชี (Chart of Accounts) การบันทึกข้อมูลลงไว้ในเอกสาร สมุดบัญชี การจัดทำรายงาน การบันทึกนี้อาจใช้การเขียน การพิมพ์หรือเทคนิคอื่นใดที่ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ได้ รวมทั้งการคำนวณ การจัดหมวดหมู่ และการสรุปข้อมูลเพื่อให้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์

⁷ วิไล วีระปรีช และจรงค์ศักดิ์ หลีกภัย, ระบบบัญชี, พิมพ์ครั้งที่ 21 กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546 หน้า 1-3

5) ผู้ปฏิบัติงานบัญชี เมื่อมีเอกสาร สมุดบัญชีต่างๆ ตามรูปแบบที่กำหนดไว้แล้ว มีวิธีการบัญชีที่สามารถเก็บบันทึกข้อมูลที่ต้องการ และนำมาเสนอ เมื่อใช้ได้แล้วจำเป็นจะต้องมีตัวผู้ปฏิบัติงานด้วย เพื่อให้งานตามระบบบัญชีดำเนินไปได้ ซึ่งผู้ที่จะปฏิบัติงานนี้จะต้องมีความรู้ ได้ศึกษาวิธีการบัญชีมาโดยเฉพาะ เนื่องจากการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีจะต้องเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองกันทั่วไป และการบัญชียังมีข้อสมมติฐานต่างๆ อีกด้วย จึงต้องการผู้ปฏิบัติงานที่มีความเข้าใจเป็นอย่างดี

6) เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เริ่มตั้งแต่เครื่องมือง่ายๆ คือ ปากกา ดินสอ ไม้บรรทัด รวมไปถึงเครื่องคำนวณ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องเขียนเช็ค กระทั่งปัจจุบันเครื่องคอมพิวเตอร์ได้นำมาใช้ในการทำบัญชีด้วย

4.3 ลักษณะของข้อมูลทางบัญชี

ข้อมูลทางบัญชีมีลักษณะดังนี้

1) การบัญชีจะจดบันทึกรายการดำเนินงานเฉพาะ เมื่อรายการนั้นสามารถวัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้เท่านั้น ถ้าต้องการทราบข้อมูลของกิจการจะไม่สามารถถือเอาข้อมูลทางการบัญชีเป็นข้อมูลของกิจการ ได้ทั้งหมด รายการดำเนินงานใดที่วัดมูลค่าเป็นตัวเงินไม่ได้ ทางระบบบัญชีจะไม่บันทึกไว้ จำเป็นต้องให้ส่วนงานอื่นเป็นผู้บันทึก ดังนั้นข้อมูลทางการบัญชีจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของข้อมูลการดำเนินงานทั้งหมดของกิจการ

2) ข้อมูลจัดทำขึ้นสำหรับงวดเวลาหนึ่ง ระหว่างที่กิจการดำเนินงานไปเรื่อยๆ ไม่มีกำหนดเสร็จสิ้น หากต้องการทราบผลการดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่งๆ หรือต้องการทราบว่าฐานะของกิจการมีสินทรัพย์ หนี้สิน เท่าใด ณ เวลาใดเวลาหนึ่งก็จะทำได้ตามวิธีการบัญชี ระบบข้อมูลบัญชีได้แบ่งกำหนดเวลาปฏิบัติงานเป็นงวดๆ เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน และสรุปผลรายงานต่อผู้ต้องการใช้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าของ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หน่วยงานของรัฐบาล และฝ่ายบริหารของกิจการเอง ขณะที่กิจการยังมีขนาดเล็กอยู่อาจจะมีส่วนสนใจข้อมูลของกิจการไม่มากนัก แม้เจ้าของเองซึ่งเป็นผู้ดำเนินงานอย่างไรก็ดีขี้ดอย่อมทราบข้อมูลต่างๆ ที่คืออยู่แล้ว เจ้าของก็ไม่ต้องการข้อมูลจากระบบบัญชีเท่าใด แต่เมื่อกิจการมีการเจริญเติบโตมากขึ้น ขยายการดำเนินงานกว้างขวางขึ้น ผู้บริหารไม่สามารถดูแลการดำเนินงานของกิจการ โดยใกล้ชิดได้ทุกส่วนงาน จึงเริ่มให้ความสนใจในระบบข้อมูลการบัญชี เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน ตัดสินใจ และควบคุม นอกจากนี้เจ้าของกิจการที่สนใจในข้อมูลทางบัญชีแล้ว ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หรือผู้ใช้ข้อมูลอื่นก็เริ่มให้ความสนใจมากขึ้น จึงต้องการข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจของตนเช่นกัน

3) ระบบบัญชีสามารถนำไปใช้จัดบันทึกข้อมูลที่เป็นรายการทางการเงิน ไม่เฉพาะแต่กับกิจการที่มุ่งหวังกำไรเท่านั้น แต่สามารถนำไปใช้จัดบันทึกข้อมูลของกิจการที่ไม่มุ่งหวังกำไรแม้ว่าจะเป็นกิจการที่ดั่งขึ้นมาเพื่อสาธารณกุศล ไม่ว่าจะเป็นสมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานของรัฐบาลก็ได้

4.4 กระบวนการบัญชี

การบัญชีเป็นกระบวนการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนใหญ่ คือ

1) การบันทึกรายการที่เกิดขึ้นประจำวัน (Recording Daily Transactions)

ในการดำเนินธุรกิจนั้นจะต้องมีรายการต่างๆ ที่เกิดขึ้น การบัญชีจะเริ่มต้นเมื่อกิจการมีรายการทางธุรกิจเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำนวนเงิน และต้องเป็นรายงานที่เกิดขึ้นแล้ว หรือมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่าจะเกิดขึ้น เหตุการณ์บางอย่างซึ่งเป็นเพียงการคาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้น ยังไม่ถือว่าเป็นรายการที่สมบูรณ์พอที่จะนำมาบันทึกได้ ตัวอย่างรายการที่ถือเป็นรายการบัญชี เช่น รายการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้า การรับจ่ายเงิน เป็นต้น รายการที่จะเกิดขึ้นจะนำไปบันทึกไว้ในสมุดบัญชีขั้นต้น ซึ่งเรียกว่าสมุดรายวัน(Journal)

2) การจัดหมวดหมู่ของรายการ (Classifying Recorded Data) เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้บันทึกรายการลงในสมุดรายวันแล้ว จะต้องจัดรายการบันทึกไว้ในให้เป็นหมวดหมู่ หรือแยกประเภทรายการชนิดเดียวกันให้รวมอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน ซึ่งทำได้โดยการผ่านรายการต่างๆ จากสมุดรายวันไปยังบัญชีแยกประเภท (Ledgers) ตามหมวดหมู่นั้นๆ

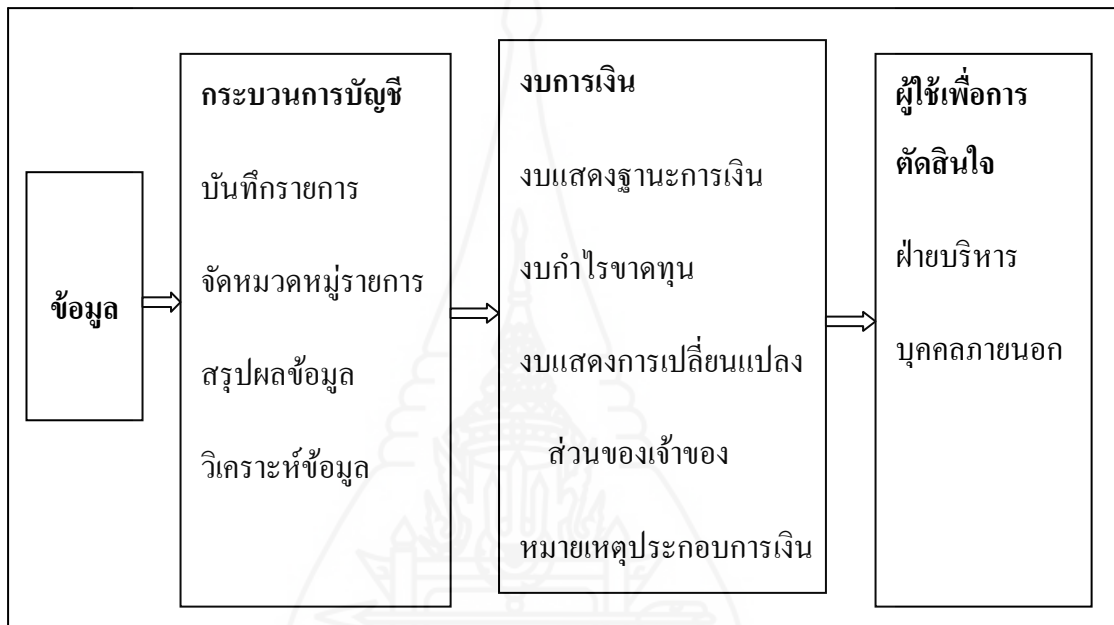
3) การสรุปผลของข้อมูล (Summarization Recorded and Classified Data) รายการที่จัดบันทึกไว้ในสมุดรายวัน และผ่านไปยังบัญชีแยกประเภท เมื่อสิ้นระยะเวลาหนึ่ง ธุรกิจก็จะมี การสรุปผลของรายการเหล่านั้น แล้วตีความหมายเพื่อให้เห็นว่ามีผลต่อธุรกิจอย่างไร ระยะเวลาหนึ่งโดยปกติจะเป็น 1 ปี และการสรุปผลมักจะแสดงให้เห็นในรูปของงบการเงิน (Financial Statements) ซึ่งได้แก่ งบกำไรขาดทุน (Statement of Income) และงบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position) งบกำไรขาดทุนเป็นรายงานทางการเงินซึ่งแสดงผลการดำเนินงานของงวดเวลาหนึ่งๆ ส่วน รายงานทางการเงินซึ่งแสดงฐานะการเงินเป็นงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ สิ้นวันใดวันหนึ่ง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล(Interpreting the Summarization Facts) เป็นการนำข้อมูลที่ ทำเป็นรายงานสรุปผลไว้แล้วมาวิเคราะห์ตีความ โดยการเปรียบเทียบรายการที่เกิดขึ้นกับผลที่ได้ในรอบปีที่ผ่านมา หรือเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานกิจการอื่นที่ดำเนินธุรกิจคล้ายกันในรอบ ระยะเวลาเดียวกัน เพื่อให้ผู้บริหารเข้าใจผลการดำเนินงานของกิจการ และนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานในอนาคต

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

- 1) ส่วนป้อนเข้าเป็นข้อมูลทางการเงิน
- 2) ส่วนการประมวลผลเป็นกระบวนการบัญชี
- 3) ส่วนป้อนออกเป็นงบการเงิน เพื่อให้ข้อมูลรายงานทางการเงินแก่ผู้ใช้

ประกอบการศึกษา แสดงดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

4.5 สมการบัญชี

สินทรัพย์ (Assets) หมายถึง สิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินทั้งที่มีตัวตน และไม่มีตัวตน เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร ที่ดิน ลูกหนี้ อาคาร เครื่องจักร รถยนต์ อุปกรณ์ สัมปทาน ฯลฯ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. **สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets)** หมายถึง เงินสด หรือสินทรัพย์อื่นที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายใน 1 ปี หรือหนึ่งรอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติของกิจการ เช่น เงินสดในมือ เงินฝากสถาบันการเงิน ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ เงินลงทุนชั่วคราว ตัวเงินรับค่าใช้จ่ายล่วงหน้า เป็นต้น ที่ถือว่าค่าใช้จ่ายล่วงหน้าเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนด้วย มิใช่ว่ารายการนี้จะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ แต่เพราะว่าหากมิได้จ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวไว้ล่วงหน้าแล้ว กิจการจะต้องจ่ายเงินสดเป็นค่าใช้จ่ายต่อไป ค่าใช้จ่ายล่วงหน้ามีส่วนช่วยก่อให้เกิดรายได้ในปีถัดไปด้วย จึงมีค่าเท่ากับว่าเปลี่ยนเป็นเงินสดได้

2. **สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (Non Current Assets)** หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายในหนึ่งปี หรือหนึ่งรอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติของกิจการ เช่น เงินลงทุนระยะยาว เงินให้กู้ยืมระยะยาว ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน เป็นต้น

หนี้สิน (Liabilities) หมายถึง ภาระผูกพันต่อบุคคลภายนอกซึ่งต้องชำระคืนในภายหน้า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities)** หมายถึง หนี้สินที่กิจการต้องชำระคืนภายในหนึ่งปี หรือหนึ่งรอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติของกิจการ เช่น เจ้าหนี้การค้า ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ภาษีเงินได้ค้างจ่าย เงินกู้ยืมระยะสั้น รวมทั้งหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี

2. **หนี้สินไม่หมุนเวียน (Non Current Liabilities)** หมายถึง หนี้สินที่กิจการต้องชำระคืนเกินหนึ่งรอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติของกิจการ เช่น เงินกู้ยืมระยะยาว ประมาณการหนี้สิน หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น เป็นต้น

ส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึง ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น หลังจากนำสินทรัพย์ทั้งสิ้นหักด้วยหนี้สินแล้ว ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง กำไรสะสม เป็นต้น

ความสัมพันธ์ของสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงในรูปสมการทางบัญชี ได้ดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}$$

รายได้ หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้บริการ การขายสินค้า การลงทุน ได้แก่ ดอกเบี้ยรับจากเงินกู้ ดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ต้นทุนของสินค้า หรือบริการ ที่จ่ายไปเพื่อก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่ เงินเดือน ค่าพาหนะ ดอกเบี้ยจ่าย ค่าจ้าง เป็นต้น

กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ) หมายถึง ส่วนเกินที่รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง อันเป็นผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น ถ้ารายได้ที่เกิดขึ้นในงวดนั้นต่ำกว่าค่าใช้จ่าย หมายถึง ขาดทุนสุทธิ

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ และค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง อาจเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{รายได้} - \text{ค่าใช้จ่าย} \text{ เท่ากับ } \text{กำไรสุทธิ} \text{ หรือ } \text{ขาดทุนสุทธิ}$$

$$\text{รายได้ออกกว่าค่าใช้จ่าย} \text{ ผลต่างเรียกว่า } \text{กำไรสุทธิ}$$

$$\text{รายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย} \text{ ผลต่างเรียกว่า } \text{ขาดทุนสุทธิ}$$

ผลของกำไรสุทธิทำให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ผลของขาดทุนสุทธิทำให้ส่วนของเจ้าของลดลง ความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย อาจเขียนเป็นสมการบัญชีปรับขยายได้ดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ} + \text{รายได้} - \text{ค่าใช้จ่าย}$$

$$\text{สินทรัพย์} + \text{ค่าใช้จ่าย} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ} + \text{รายได้}$$

4.6 การควบคุมภายใน ⁸

การควบคุมภายใน เป็นแผนงานขององค์การในการออกแบบวิธีการปฏิบัติงาน และการรวบรวมวิธีการต่างๆ เพื่อที่จะป้องกัน และรักษาสินทรัพย์ของกิจการ รวมทั้งการบันทึกบัญชีในระบบข้อมูลทางบัญชีให้มีความถูกต้อง และสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และเข้าสู่ระบบการบันทึกบัญชีประเภทต่างๆ ตลอดจนงบการเงินของกิจการด้วย การใช้ชื่อ “การควบคุมภายใน” ก็บอกความหมายอยู่ในตัวแล้วว่า หมายถึงเทคนิคการควบคุมซึ่งอยู่ภายใน และเป็นส่วนหนึ่งของระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

การควบคุมภายในนั้น จะเป็นการปฏิบัติงานในกิจการหนึ่งๆ โดยที่มีฝ่ายบริหารของกิจการเป็นผู้ควบคุมวิธีการเหล่านั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในได้ โดยปกติการควบคุมภายในมักจะเกี่ยวข้องกับงานด้านระบบบัญชีของกิจการ มีการปรับปรุงระบบควบคุมภายในเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอเรื่อยมา จนกระทั่งมีคณะทำงานหนึ่ง ชื่อว่า Commission of Sponsoring Organization of the Treadway Committee (COSO) ได้เสนอรายงานโครงสร้างการควบคุมภายในที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานทั่วไป

4.6.1 การควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO⁹

การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ทุกคนในองค์กรตั้งแต่คณะกรรมการบริษัท ผู้บริหารทุกระดับ และพนักงานทุกคน มีบทบาทความรับผิดชอบในการกำหนดการควบคุมภายใน เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน
- 2) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินการบัญชี
- 3) การปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

⁸ สุชุม โพธิ์สวัสดิ์, การวางระบบบัญชี, พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพฯ : สารธาร . 2548 . หน้า 143-144

⁹ อุษณา ภัทรมนตรี การตรวจสอบภายในสมัยใหม่ แนวคิดและกรณีศึกษา ฉบับปรับปรุง, พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพมหานคร ; มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549

4.6.2 ลักษณะของงานควบคุมภายในที่ใช้ในระบบบัญชี

การประมวลผลรายการค้าอย่าง ไม่ถูกต้อง โดยมิได้ตั้งใจนั้น เป็นข้อผิดพลาดที่มักจะเกิดขึ้นเป็นประจำในระบบงานด้านบัญชี โดยปกติคนทั่วไปมักจะมีข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นได้บ้างอยู่เป็นประจำในระบบบัญชี และก็ไม่มียุทธวิธีที่สมบูรณ์พอที่จะป้องกันไม่ให้มีข้อผิดพลาดใดๆ เกิดขึ้นได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามระบบควรออกแบบขึ้นมาเพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อผิดพลาดโดยเร็วที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้โดยระบบบัญชี ระบบบัญชีควรจะรวบรวมลักษณะวิธีการต่างๆ ไว้เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น และลักษณะต่างๆ ควรจะเป็นที่เข้าใจ และนำไปใช้ในระบบการควบคุมภายในด้วย

4.7 การออกแบบระบบ (System Design)¹⁰

4.7.1 ข้อควรพิจารณาในการออกแบบระบบ

ในขั้นตอนแรก คือ การวิเคราะห์ระบบนั้น จะเป็นตัวกำหนดรายละเอียดสำหรับการออกแบบระบบในปัจจุบัน และในขั้นตอนที่สองคือการระบุขอบเขตวัตถุประสงค์ของระบบงานนั้น ก็จะเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ที่ระบบปัจจุบันจะต้องสามารถทำได้ ขั้นตอนที่ไปก็คือการออกแบบงานใหม่ ซึ่งจะมาแทนที่ระบบเดิม โดยการใช้เทคนิคประยุกต์ให้เข้ากับลักษณะของงาน จำเป็นต้องใช้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การคิดหรือการออกแบบระบบงานออกมารูปแบบใด และนำเสนอออกมาในรูปแบบของรายงานการออกแบบระบบ โดยงานที่ออกแบบจะเป็นเอกสารที่ใช้ประเมินว่าแนวคิดนั้นๆ ควรจะเลือกใช้แนวคิดใดมาใช้ และผลลัพธ์จะเป็นอย่างไร เช่น การเลือกใช้คอมพิวเตอร์ขนาดที่เหมาะสมกับกิจการ หรือการเลือกใช้การประมวลผลแบบที่ละรายการหรือแบบรวบรวมยอด เป็นต้น ดังนั้นตัวรายงานในการออกแบบระบบ จึงเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นว่าระบบงานใหม่นั้นจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมกับระบบที่ออกแบบมา และในรายงานการออกแบบระบบยังอธิบายถึงต้นทุน และประโยชน์ของแต่ละแนวคิดที่คาดว่าจะได้รับอีกด้วย หลังจากนั้นก็จะกล่าวถึงการเลือกใช้แนวคิดแต่ละอย่าง

ในการออกแบบงานระบบใหม่นั้นเป็นงานที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ถ้าเทียบกับการพัฒนาระบบงานในส่วนอื่นๆ เพราะว่ามันออกแบบระบบหรือนักวิเคราะห์ระบบจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์ในระบบปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร และต้องคาดการณ์ถึงอนาคตของกิจการนั้นๆ ด้วยว่าจะมีแนวโน้มอย่างไร ต้องมีความเข้าใจถึงเป้าหมายของระบบงานใหม่ที่ออกแบบด้วย จึงจะสามารถสร้างหรือพัฒนาระบบงานออกมาได้อย่างเหมาะสมกับกิจการนั้นๆ แล้วไม่มีใครคิดว่าจะต้องสร้างหรือพัฒนาระบบงานที่สมบูรณ์แบบออกมาได้ เพราะในความ

¹⁰ สุขุม โปธิ์สวัสดิ์, การวางระบบบัญชี, หน้า 365-367

เป็นจริงแล้ว สิ่งที่ดีที่สุดที่ทำขึ้นนั้น บางทีก็ทำไม่ได้ เพราะยังมีข้อจำกัดต่างๆ อีกมาก มีสิ่งหนึ่ง ที่ควรจะหลีกเลี่ยง เพราะว่าเป็นสิ่งที่อันตรายต่อการพัฒนาระบบงานมากก็คือ การประยุกต์ ออกแบบที่แตกต่างไปจากความต้องการของผู้บริหารอย่างมาก และเป็นระบบงานที่มีการทำงานที่ เพิ่มขึ้น ยุ่งยาก ซับซ้อนเกินไป ต้องมีการตรวจสอบก่อนให้แน่ใจว่าการออกแบบนั้นเป็นระบบงาน ที่จะเกิดการยอมรับ ก่อนที่จะมีการระบุรายละเอียดต่างๆ ลงไป เช่น การออกแบบมาแล้วควรนำมา เสนอให้ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณาก่อนว่าการออกแบบนั้นเป็นไปตามที่ต้องการ หรือ กำหนดระเบียบขั้นตอนนี้สำหรับงานในขั้นตอนนี้ๆ เพิ่มเติมในรายละเอียดต่างๆ ให้ครอบคลุม

4.7.2 เป้าหมายของการออกแบบระบบ (Goals of System Design)

เป้าหมายของการออกแบบพัฒนาระบบมีเหตุผลหลายประการ ซึ่งโดยมาก มักขัดแย้งกันเอง แต่เป้าหมายที่ดี ก็คือการควรจะยึดถือในการพัฒนาระบบงานใหม่ขึ้นมา และสามารถใช้เป็นเครื่องมือวัดถึงความเป็นไปได้ของการนำระบบใหม่ๆ มาใช้ปฏิบัติงาน เป็นตัวชี้วัด ต้นทุนในการออกแบบระบบ ว่ามีประสิทธิภาพเป้าหมายของการออกแบบระบบ ควรประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้

1) ความเรียบง่าย (Simple)

ระบบงานควรมีลักษณะพื้นฐานอย่างง่ายๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ การที่ กิจการออกแบบระบบให้ยาก มีความซับซ้อนนั้น มักจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ระบบเกิดค่าใช้จ่าย สูงเกินกว่างบประมาณในการออกแบบที่ตั้งงบประมาณไว้ และก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานที่ ตามมาภายหลังอย่างนับไม่ถ้วน ในการออกแบบระบบงานใหม่เริ่มจะมีความซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ ควรพิจารณา และทบทวนความเป็นไปได้ของแนวคิดก่อนเริ่มการดำเนินงานออกแบบอีกครั้ง

2) ความสามารถในการใช้งาน (Capable)

ระบบงานที่ออกแบบขึ้นใหม่ควรออกแบบขึ้น สามารถรองรับการใช้งาน ต่างๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้น ถ้าระบบงานถูกออกแบบในช่วงที่ระบบงาน ของธุรกิจไม่มีความยุ่งยากเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานตามปกติ ควรมีการออกแบบไว้สำหรับรองรับ การทำงานที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นในช่วงที่ธุรกิจขยายตัว หรือเติบโตมากขึ้น ระบบที่ออกแบบใหม่จะ สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ความยืดหยุ่นของระบบงาน และขนาดของ โครงสร้างของแฟ้มข้อมูลต่างๆ ทั้งในปัจจุบัน และสามารถรองรับปริมาณงานที่จะเพิ่มขึ้นใน อนาคตต่อไป

3) การคัดแปลงและแก้ไข (Modifiable)

ระบบงานนั้นควรจะสามารแก้ไขคัดแปลงได้ง่าย ไม่มีใครสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างถูกต้อง และไม่มีระบบงานใดที่จะสามารถใช้ได้ อย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพต่อเนื่องไปตลอดกาล โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข การ ออกแบบระบบจึงต้องคาดหวังว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ จึงควรเตรียมระบบให้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น แต่ไม่ใช่ว่าการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นอย่างไร แต่ทำโดยการออกแบบระบบให้เกิดความยืดหยุ่นพอที่จะสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย สำหรับเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

4) การใช้ต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ (Cost – Effective)

ระบบงานที่มีการออกแบบขึ้นใหม่ ควรมีการใช้ต้นทุนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสำคัญมาก เช่น การใช้คอมพิวเตอร์แบบประมวลผลรายการค้าทุกรายการ ทันที (Online Real time) ทั้งระบบงาน อาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็วมากขึ้น และสะดวกมาก แต่ ต้องมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอีกมากด้วยควบคู่กัน ประโยชน์ที่จะได้รับจากความรวดเร็วในการ ประมวลผลในทันทีทันใด เช่น เราอาจจะต้องใช้ข้อมูลดังกล่าว นั้น เป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน เป็นต้น ดังนั้นสำหรับข้อมูลเหล่านี้การประมวลผลที่เกิดจากวิธีอื่นๆ จะได้ผลลัพธ์ที่เหมือนหรือ แตกต่างกันในเวลาที่ต้องการ แต่จะแตกต่างกันในเรื่องต้นทุนที่ใช้ในแต่ละวิธี

4.7.3 ลำดับขั้นตอนของงานวางระบบบัญชี¹¹

งานวางระบบบัญชีมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) การสำรวจเพื่อศึกษาลักษณะของกิจการ การสำรวจในขั้นนี้แตกต่างจากการสำรวจในขั้นต้น ซึ่งทำพอให้ทราบถึงขอบเขตของงานเพื่อให้สามารถกำหนดอัตราค่าตอบแทน ได้อย่างถูกต้อง แต่ในขั้นนี้จะต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ โดยละเอียดในเรื่องดังต่อไปนี้

1.1) รูปแบบของกิจการ เพื่อให้ทราบว่า เป็นธุรกิจทั่วไป ในรูปของ กิจการเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือเป็นกิจการที่มีได้มุ่งหวังกำไร ซึ่งจะต้องใช้ วิธีการบัญชีที่แตกต่างกันออกไป

1.2) พังการจัดสายงานขององค์การซึ่งแสดงให้เห็นการแบ่งส่วนงาน และความรับผิดชอบซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าการกำหนดวิธีการต่างๆ ต้องเริ่มต้นที่ใด และมีการ อนุมัติโดยผู้ใด แบบฟอร์มต่างๆ ที่ต้องมีการนำมาใช้ จะต้องส่งถึงใครบ้าง

¹¹ วิไล วีระปรีช และจงจิตต์ หลีกภัย ,ระบบบัญชี .พิมพ์ครั้งที่ 21 ,กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2546 , หน้า 5-8

1.3) รายการของธุรกิจ ในการดำเนินธุรกิจย่อมมีรายการต่างๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่จะมากหรือน้อยเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับขนาด และลักษณะของธุรกิจ นอกจากนี้ธุรกิจต่างประเภทกันก็ย่อมมีรายการที่มีความสำคัญแตกต่างกันไป เช่น ธุรกิจประเภทซื้อขายสินค้าย่อมมีรายการซื้อ และรายการขายสินค้าที่จะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก หรือธุรกิจประเภทธนาคารย่อมมีรายการส่วนใหญ่เป็นรายการรับฝากเงิน และรายการถอนเงิน รายได้ดอกเบี้ยเงินกู้เงินปันผลจากหลักทรัพย์ เป็นต้น ดังนั้น ในการวางระบบบัญชีของกิจการแต่ละประเภทจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการรายการที่เกิดขึ้น และการควบคุมภายในที่ใช้ปฏิบัติอยู่ในขณะนี้โดยละเอียด เพื่อที่จะได้พิจารณาหาข้อบกพร่อง และหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น

2) การร่างระบบบัญชีใหม่ การร่างระบบบัญชีใหม่เพื่อให้ได้ระบบบัญชีที่เหมาะสมกับลักษณะของกิจการ มีวิธีดังต่อไปนี้

2.1) กำหนดแบบฟอร์มหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องและต้องใช้สำหรับการบันทึกรายการต่างๆ ของ กิจการให้เหมาะสม ตัวอย่างเช่น ใบกำกับสินค้าสำหรับการบันทึกการขายสินค้า ใบสำคัญจ่ายสำหรับการบันทึกการจ่ายเงิน และใบเสร็จรับเงินต่างๆ สำหรับการบันทึกการรับเงิน เป็นต้น นักบัญชีบางท่านเรียกแบบฟอร์มเหล่านี้ว่า เอกสารแสดงรายการ นอกจากนี้ยังต้องกำหนดวิธีการบันทึกรายการในเอกสารนั้นๆ แล้วแต่วิธีการที่จะเลือกใช้จากการเขียนหรือพิมพ์

2.2) กำหนดสมุดบัญชีซึ่งประกอบด้วยสมุดรายวัน และบัญชีแยกประเภท งานขั้นต่อไปในการวางระบบบัญชีก็คือ กำหนดแบบ และจำนวนสมุดรายวันที่จะใช้บันทึกรายการจากแบบฟอร์มตามข้อ 2.1) ซึ่งจะถือว่าเป็นการลงบัญชีขั้นแรก หลังจากนั้นก็เป็นการกำหนดแบบ และจำนวนบัญชีแยกประเภทซึ่งจะเป็นทั้งบัญชีคุมยอด และบัญชีย่อย จำนวนสมุดรายวัน และบัญชีแยกประเภทจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปริมาณของงาน และจำนวนพนักงานที่จะใช้ลงรายการ ข้อพิจารณาอีกอย่างก็คือจำนวนบัญชีควรจะมากพอที่จะสามารถให้รายละเอียดได้เท่าที่ต้องการจะใช้ทำรายงานเสนอต่อฝ่ายจัดการ หรือต่อบุคคลภายนอกตามที่จำเป็นต้องทำ ดังนั้น นักบัญชีบางท่านจึงพิจารณาถึงรายงานต่างๆ ตามข้อ 2.3) เสียก่อน แล้วจึงทำผังบัญชีขึ้นตามนั้น

ในการกำหนดแบบของสมุดรายวัน และบัญชีแยกประเภทที่จะต้องใช้นั้น กิจการควรกำหนดวิธีลงรายการไปด้วยในขณะเดียวกัน เพราะถ้าใช้เครื่องจักรลงบัญชีซึ่งอาจจะทำบันทึกการในแบบฟอร์มสมุดรายวัน และบัญชีแยกประเภทได้โดยการ พิมพ์ครั้งเดียวนั้น แบบของสมุดรายวัน และบัญชีแยกประเภทก็จะต้องเป็นแบบพิเศษโดยเฉพาะ

2.3) กำหนดรายงานที่ต้องเสนอต่อฝ่ายจัดการ และบุคคลภายนอก เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และส่วนราชการเป็นต้น รายงานต่างๆ นั้น ผู้วางระบบควรจะศึกษาความต้องการของฝ่ายจัดการเสียก่อนว่าต้องการทราบข้อความใดบ้างอันเกี่ยวกับความเป็นไปในธุรกิจนั้น และผู้วางระบบบัญชีก็จะได้ออกแบบรายงานต่างๆ เพื่อเสนอข้อมูลความต้องการของฝ่ายจัดการได้ แต่บางกรณีผู้วางระบบจะเป็นผู้กำหนดเอง โดยพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากข้อมูลเหล่านั้นในการตัดสินใจของฝ่ายจัดการ เพื่อการจัดการบริหารงานให้เป็นไปได้ด้วยดี และความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งกฎหมาย โดยปกติรายงานที่จะต้องทำอยู่เป็นประจำมีดังนี้ คือ

ก) รายงานที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับระยะเวลาหนึ่ง คือ งบกำไรขาดทุน ซึ่งอาจจะทำทุกๆ เดือน สามเดือน หกเดือน หรือปีละครั้ง และรายงานที่แสดงข้อมูลเปรียบเทียบ เช่น เดือนนี้ของปีนี้เปรียบเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เป็นต้น

ข) รายงานที่แสดงถึงฐานะการเงินของกิจการทั้งหมด ณ สิ้นวันใดวันหนึ่ง คืองบแสดงฐานะการเงิน และรายงานที่แสดงข้อมูลเปรียบเทียบ เช่น วันนี้ของปีนี้ และวันนี้ของปีก่อน นอกจากนั้นอาจจะมีรายงานย่อยซึ่งแสดงถึงจำนวนเงินสดคงเหลือแต่ละวัน หรือแสดงถึงเงินทุนหมุนเวียนในแต่ละวันก็ได้

ค) รายงานเพื่อการควบคุมของฝ่ายจัดการ ตัวอย่างเช่น งบประมาณเงินสด การวิเคราะห์ค่าขายตามผลิตภัณฑ์ หรือตามพนักงานขาย การวิเคราะห์รายจ่ายต่างๆ และการวิเคราะห์ต้นทุน เป็นต้น

ง) รายงานที่เสนอต่อผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหนี้ของกิจการ ซึ่งจะเป็งบการเงินประจำปีที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบรับรองแล้ว

จ) รายงานที่เสนอต่อหน่วยงานราชการที่กฎหมายกำหนดไว้ ทุกธุรกิจมีหน้าที่เสนอข้อมูลต่อทางหน่วยงานราชการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ตัวอย่างของข้อมูลเหล่านี้ได้แก่ จำนวนเงินได้ของพนักงานแต่ละคน และภาษีหัก ณ ที่จ่าย ซึ่งจะต้องนำส่งกรมสรรพากรทุกๆ เดือน รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของกิจการในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งจะต้องเสนอเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น ดังนั้นในการวางระบบบัญชีของกิจการแต่ละแห่งจึงต้องพิจารณาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้นให้ทันเวลาด้วย

2.4) กำหนดวิธีการปฏิบัติต่างๆ โดยให้มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน (Internal Check) ในการทำรายงานควรจัดให้มีพนักงานอย่างน้อย 2 คน ทำหน้าที่โดยอิสระจากกัน และให้ได้ผลงานถูกต้องตรงกัน ลักษณะการแบ่งงานเช่นนี้จะทำให้โอกาสการทุจริต และความผิดพลาดที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยลง ดังนั้น ในกรณีที่จะต้องกำหนดวิธีการบัญชีเกี่ยวกับเงินสด

สินค้า และหลักทรัพย์ต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นได้โดยง่าย โดยให้พนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาสินทรัพย์ทางกายภาพ และผู้ทำหน้าที่จัดทำบัญชีเป็น หรือข้อมูลคนละคนกัน เพื่อให้ผลงานของพนักงานคนหนึ่งได้มีการตรวจสอบกับผลงานของอีกคนหนึ่งอยู่เสมอ

2.5) จัดให้มีเครื่องจักรเครื่องมือช่วยทุ่นแรงที่จะใช้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปโดยรวดเร็ว และปราศจากข้อผิดพลาด เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคำนวณ เครื่องจัดเก็บเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการทำบัญชี เป็นต้น ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงขนาดของกิจการ ปริมาณงาน และความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องมือต่าง ๆ ช่วย

2.6) กำหนดพนักงานเจ้าหน้าที่ต่างๆ เพื่อปฏิบัติงานตามระบบบัญชีที่วางไว้ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในตำแหน่งต่างๆ ตามที่ตั้งขึ้น โดยทำเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะแสดงถึงวิธีการปฏิบัติงานต่างๆ และผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานเหล่านั้น เพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ในแต่ละตำแหน่ง รวมถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง

3) การนำระบบใหม่มาใช้ปฏิบัติ ก่อนนำระบบบัญชีใหม่ที่จะออกแบออกมาใช้ ปฏิบัติจริงกิจการจะต้องนำเสนอฝ่ายจัดการเพื่อขออนุมัติเสียก่อนถึงจะสามารถนำระบบบัญชีใหม่มาใช้ปฏิบัติจริงกับกิจการได้ ในการนำเสนอเพื่อขออนุมัติ ผู้วางระบบบัญชีจะต้องอธิบายให้ฝ่ายจัดการทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น รวมถึงประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับจากการเปลี่ยนแปลง ความต้องการในเรื่องกำลังคน ค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงจากระบบบัญชีใหม่ที่จะนำมาใช้กับกิจการ เมื่อฝ่ายจัดการเห็นชอบจึงเริ่มนำระบบบัญชีใหม่มาใช้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

3.1) การจัดเตรียมแบบพิมพ์ และเอกสารต่างๆ ให้พร้อมสำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเริ่มดำเนินงานของกิจการ การจัดเตรียมแบบพิมพ์ และเอกสารต่างๆ ต้องทำให้แล้วเสร็จก่อนที่จะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลง โดยให้มีเวลาพอที่ผู้วางระบบจะอบรมพนักงานให้มีความพร้อมในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการใช้แบบพิมพ์ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การเตรียมเอกสารครั้งแรกไม่ควรเตรียมในปริมาณมาก ทั้งนี้เพราะอาจมีข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริง ซึ่งทำให้ต้องแก้ไขข้อความบางข้อความหรือรูปแบบบางส่วนของแบบพิมพ์ต่างๆ

3.2) การจัดหาเครื่องมือประเภทเครื่องจักร และเครื่องมืออื่นๆ ที่จำเป็นต้องเตรียมให้เพียงพอกับความต้องการใช้ของกิจการ ในกรณีที่เครื่องจักรหรือเครื่องมือบางประเภทที่ผู้ใช้ต้องมีความชำนาญเฉพาะ ก็ควรมีการสั่งซื้อภายใต้เงื่อนไขที่ผู้ใช้ต้องผ่านการอบรมการใช้งานเครื่องมือประเภทดังกล่าว

3.3) ในบางเรื่องที่เป็นต้องให้พนักงานปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพราะการละเว้นไม่ปฏิบัติตาม จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่กิจการ ควรจะขอความร่วมมือจากฝ่ายจัดการ เพื่อให้ออกกฎข้อบังคับหรือระเบียบคู่มือปฏิบัติ พร้อมทั้งกำหนดโทษของผู้ฝ่าฝืนด้วย

3.4) การจัดอบรมพนักงานเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในระบบบัญชีใหม่ และสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีที่เริ่มการเปลี่ยนแปลงระบบบัญชี ดำเนินการเรื่องเอกสารคู่มือปฏิบัติงานให้พนักงานศึกษาในรายละเอียดต่างๆ การซักซ้อมวิธีการ และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการทำงานต่างๆ ควรมีการประชุมร่วมกับผู้เป็นหัวหน้างานต่างๆ เพื่อปรึกษาหารือกันถึงการที่จะนำระบบบัญชีใหม่ใช้กับองค์การ

4) การติดตามผล เมื่อนำระบบบัญชีมาใหม่ใช้ปฏิบัติจริงกับกิจการในระยะเวลาหนึ่งที่กิจการกำหนด ผู้ออกแบบวางระบบควรจะติดตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงกับการทำงานในกิจการ ในบางกรณีที่กำหนดวิธีการไว้อาจจะไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริง ทำให้เกิดปัญหาในความล่าช้า หรือเสียค่าใช้จ่ายสูงเกินไป ไม่คุ้มกับประโยชน์ที่กิจการจะได้รับ ผู้ออกแบบวางระบบควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานจริงกับกิจการ

4.8 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน

จังหวัดแพร่¹²

การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

- 1) การทำกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ต่อเนื่อง ทำให้มีปัญหาในการติดตามของเจ้าหน้าที่
- 2) การทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และเอกสารที่ได้ยังไม่สมบูรณ์

- 3) การบันทึกข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอินเทอร์เน็ต (Internet) ล้าช้า

4.9 แนวทางการแก้ไขหรือข้อเสนอแนะ

- 1) ควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้มีการทำบัญชีผลประกอบการอย่างต่อเนื่อง

- 2) จัดให้มีการอบรมความรู้เรื่องบัญชีแก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

¹² แบบรายงานความก้าวหน้าการตรวจสอบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน, เกษตรอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่

3) ก่อนการพิจารณาปล่อยเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ ประกอบการพิจารณาอนุมัติเงินกู้

5. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของงบการเงิน¹³

5.1 ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

สภาวิชาชีพบัญชี(2552) กล่าวว่า ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ลักษณะเชิงคุณภาพหลักของงบการเงินมี 4 ประการ ได้แก่

- 1) ความเข้าใจได้
- 2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
- 3) ความเชื่อถือได้
- 4) การเปรียบเทียบกันได้

อธิบายเกี่ยวกับลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน 4 ประการ ได้ดังนี้

1) ความเข้าใจได้ ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องมีข้อสมมติว่าผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ และการบัญชี

2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้ก็ต่อเมื่อ ข้อมูลนั้น ๆ จะมีส่วนช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีตปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาได้

ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับลักษณะ และความมีนัยสำคัญของข้อมูลนั้น ซึ่งข้อมูลนั้นต้องแสดงข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ความมีนัยสำคัญขึ้นอยู่กับขนาดของรายการหรือขนาดของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพการณ์เฉพาะ ซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

3) ความเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องเชื่อถือได้ ข้อมูลจะต้องปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญ และความลำเอียง ซึ่งทำให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถเชื่อได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูลที่ต้องการให้แสดง

¹³ สภาวิชาชีพบัญชี (2552)

3.1) การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ข้อมูลจะมีความเชื่อถือได้เมื่อรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีได้แสดงอย่างเที่ยงธรรมตามที่ต้องการให้แสดง

3.2) เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ ข้อมูลต้องบันทึกและแสดงตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ ไม่ใช่ตามรูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เนื้อหาของรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีอาจไม่ตรงกับรูปแบบทางกฎหมายหรือรูปแบบที่แท้จริง

3.3) ความเป็นกลาง ข้อมูลนั้นต้องมีความเป็นกลางหรือปราศจากความลำเอียง

ก) ความระมัดระวัง ต้องใช้ความระมัดระวังในการจัดทำงบการเงินเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ต้องประสพกับความไม่แน่นอนอันหลีกเลี่ยงไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ

ข) ความครบถ้วน ข้อมูลในงบการเงินที่เชื่อถือได้ต้องครบถ้วนภายใต้ข้อจำกัดของความมีนัยสำคัญและต้นทุนในการจัดทำ

4) การเปรียบเทียบกันได้ ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินของกิจการในระยะเวลาต่างๆ เพื่อคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการได้

นอกจากนี้งบการเงินยังต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างกิจการ เพื่อประเมินฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ดังนั้น การวัดมูลค่าและการแสดงผลกระทบทางการเงินของรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจึงจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

5.2 ส่วนประกอบของงบการเงิน¹⁴

1. **งบการเงิน** หมายถึง รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ไม่ว่าจะรายงานโดยงบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบหรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่นซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน

2. **งบแสดงฐานะทางการเงิน** จะแสดงข้อมูล “ฐานะการเงิน” ของกิจการ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่กิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนควบคุมอยู่ ความสามารถในการชำระหนี้ โครงสร้างทางการเงิน โดยจะเป็นรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ ขณะใดขณะหนึ่งโดยทั่วไปจะแสดงข้อมูลสิ้นสุดวันหนึ่งวันใด เช่น 31 ธันวาคม 2554 การจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงินอาจจัดทำในรูปแบบของรายงาน (Report Form) หรือรูปของบัญชี (Account Form) ก็ได้

¹⁴ สุชาติ เหล่าปรีดา, หลักการบัญชี 1, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มาตรฐานการบัญชี, กรุงเทพฯ, แม่บทการบัญชี พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543

3. **งบกำไรขาดทุน** จะแสดงข้อมูล “ผลการดำเนินงาน” ของกิจการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของกิจการในการทำกำไร ความสามารถในการจัดหาทรัพยากรเพิ่มให้แก่กิจการ

4. **งบกระแสเงินสด** จะแสดงข้อมูลเกี่ยวกับ “การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน” ของกิจการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ข้อมูลกระแสเงินสดรับ (จ่าย) แยกตามประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน ที่ทำให้กิจการได้รับเงินสด หรือจ่ายเงินสดไปในระหว่างงวดบัญชี

5. **หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายละเอียดประกอบ** ซึ่งเป็นการแสดงข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรในงบการเงิน ซึ่งจำเป็นต่อผู้ใช้งบการเงิน และการเปิดเผยข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่มาตรฐานการบัญชีได้กำหนดไว้ หมายเหตุประกอบงบการเงินและรายละเอียดประกอบจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจข้อมูลในงบการเงิน และได้รับข้อมูลอย่างถูกต้อง และครบถ้วน

5.2.1 งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position)

งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position) คือรายงานทางการเงินที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดทำขึ้น เพื่อแสดงฐานะการเงินของกิจการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ณ ระยะเวลาหนึ่ง โดยทั่วไปจะแสดงข้อมูลสิ้นสุดวันหนึ่งวันใด เช่น 31 ธันวาคม 2554 เป็นต้น

งบแสดงฐานะการเงินจะแสดงให้ทราบถึงข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 1) สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรต่างๆ ที่กิจการเป็นเจ้าของ หรือมีอยู่ มีจำนวนเท่าใด ประกอบด้วยอะไรบ้าง ณ วันใดวันหนึ่ง
- 2) หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันที่กิจการมีต่อบุคคลภายนอกเป็นจำนวนเท่าใด ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 3) ส่วนของเจ้าของ หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือของสินทรัพย์หักหนี้สินของกิจการมีเป็นจำนวนเท่าใด ประกอบด้วยอะไรบ้าง

ตัวอย่าง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง”

งบแสดงฐานะทางการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

หน่วย : บาท

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
สินทรัพย์หมุนเวียน		หนี้สินหมุนเวียน	
เงินสด	25,000	เจ้าหนี้การค้า	24,000
ลูกหนี้การค้า	10,000	ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	<u>16,000</u>
สินค้าคงเหลือ	<u>5,000</u>	รวมหนี้สินหมุนเวียน	<u>40,000</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	<u>40,000</u>	ส่วนของผู้ถือหุ้น	
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน	15,000	หุ้นสมาชิก	5,000
เครื่องใช้สำนักงาน	<u>10,000</u>	กำไรสะสม	<u>20,000</u>
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	<u>25,000</u>	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>25,000</u>
รวมสินทรัพย์	<u>65,000</u>	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>65,000</u>

ภาพที่ 2.4 แสดงตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

5.2.2 งบกำไรขาดทุน

งบกำไรขาดทุนเป็นรายงานทางการเงินที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานของกิจการ ในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งมักจะเป็น 1 ปี แต่อาจจะจัดทำงบกำไรขาดทุน เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในช่วงเวลาที่สั้นกว่า 1 ปีก็ได้ เช่น งวด 3 เดือน งวด 6 เดือน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของฝ่ายบริหารที่จะใช้ภายในกิจการ การคำนวณกำไรขาดทุนของกิจการ กระทำได้โดยการเปรียบเทียบรายได้ออกกับค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น ส่วนเกินที่รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายเรียกว่า กำไรสุทธิ และกลับกัน ส่วนขาดที่รายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย เรียกว่า ขาดทุนสุทธิ

รายได้ (Income) หมายถึง ผลตอบแทนซึ่งกิจการได้รับจากการขายสินค้า ลิขสิทธิ์ หรือ บริการให้กับลูกค้า รวมถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน และการได้รับรายได้นั้น มีผลทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น

ค่าใช้จ่าย (Expenses) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า และบริการที่ใช้ไป หรือหมดไปเพื่อก่อให้เกิดรายได้ และมีผลทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง

กำไรสุทธิ หมายถึง ส่วนเกินที่รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง เป็นผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น ถ้ารายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย หมายถึง ขาดทุนสุทธิ เป็นผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ และค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง อาจเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

รายได้ หัก ค่าใช้จ่าย เท่ากับ กำไรสุทธิ หรือ ขาดทุนสุทธิ

ถ้า รายได้ สูงกว่า ค่าใช้จ่าย ผลต่างเรียกว่า กำไรสุทธิ

ถ้า รายได้ ต่ำกว่า ค่าใช้จ่าย ผลต่างเรียกว่า ขาดทุนสุทธิ

ผลของกำไรสุทธิทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น ผลจากการขาดทุนสุทธิทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง ความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ และค่าใช้จ่าย อาจเขียนเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ ได้ดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} + \text{รายได้} - \text{ค่าใช้จ่าย}$$

ตัวอย่าง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง”

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554

	บาท
รายได้	
ขาย	<u>214,000</u>
รวมรายได้	<u>214,000</u>
ค่าใช้จ่าย	
ต้นทุนขาย	140,000
เงินเดือน	36,000
ค่าเช่า	9,600
ค่าน้ำ – ค่าไฟฟ้า	2,700
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>1,700</u>
รวมค่าใช้จ่าย	<u>190,000</u>
กำไรสุทธิ	<u>24,000</u>

ภาพที่ 2.5 ตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” งบกำไรขาดทุนสำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554

5.2.3 งบกำไรสะสม

งบกำไรสะสมเป็นรายงานทางการเงินที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของกำไรสะสม ที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี ทำให้ทราบว่าในการดำเนินงานมีผลกำไรเกิดขึ้นเท่าไร จ่ายเงินปันผลเท่าไร กำไรสะสมยกมาในวันต้นปี และกำไรสะสม ณ วันสิ้นปี ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไม้ ตอไม้เก่า นาปลากั้ง”

งบกำไรสะสม

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554

	บาท
กำไรสะสมต้นปี	-
บวก กำไรสุทธิ	<u>24,000</u>
กำไรจากการดำเนินงาน	24,000
หัก เงินปันผลจ่าย	<u>(4,000)</u>
กำไรสะสมสิ้นปี	<u>20,000</u>

ภาพที่ 2.6 ตัวอย่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไม้ ตอไม้เก่า นาปลากั้ง” งบกำไรสะสม สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554

ข้อสังเกต

กำไรสุทธิในงบกำไรสะสมมาจากตัวเลขในงบกำไรขาดทุน และกำไรสะสมสิ้นปีต้องตรงกับตัวเลขกำไรสะสมในงบแสดงฐานะทางการเงิน

6. รายการปรับปรุงบัญชี คือ รายการที่บันทึกเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อแก้ไขปรับปรุงรายได้ และค่าใช้จ่ายตามบัญชีให้ถูกต้องก่อนที่จะปิดบัญชี เพื่อคำนวณกำไรขาดทุนสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี อีกทั้งยังทำให้สินทรัพย์และหนี้สินถูกต้องด้วย

6.1 รายได้รับล่วงหน้า (Deferred Income) หมายถึง ค่าตอบแทนที่กิจการได้รับจากลูกค้า โดยที่ลูกค้ายังไม่ได้รับบริการ หรือยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของกิจการ ดังนั้น ในขณะที่กิจการได้รับค่าตอบแทนจึงไม่ถือว่าเป็นรายได้ของกิจการ แต่ถือเป็นหนี้สินของกิจการ ต่อเมื่อได้ให้บริการแล้วจึงถือว่ามียาได้เกิดขึ้น เช่น รายได้ค่าบริการรับล่วงหน้า ค่าเช่ารับล่วงหน้า

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

ว.ค.ป	เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต
2554		เงินสด		1,200	
มี.ค. 1		รายได้ค่าสมาชิกรับล่วงหน้า รับเงินค่าสมัครสมาชิกใหม่ 3 ราย รายได้ค่าสมัครสมาชิกรับล่วงหน้า			1,200
ธ.ค. 31		รายได้ค่าสมาชิก ปรับปรุงบัญชีรายได้ค่าสมาชิกของ งวดนี้ $1,200 \times \frac{10}{12} = 1,000$		1,000	1,000

6.2 ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (Prepaid Expense) หมายถึง เงินที่จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อ หรือบริการ โดยที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากการซื้อสินค้า หรือบริการนั้น เช่น ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า กรณีบันทึกบัญชีไว้เป็นค่าใช้จ่าย

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

ว.ด.ป	เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต
2554					
ต.ค. 1		ค่าเช่าอาคาร เงินสด จ่ายค่าเช่าล่วงหน้าสำหรับ 1 ปี		2,400	2,400
ธ.ค. 31		ค่าเช่าอาคารจ่ายล่วงหน้า ปรับปรุงค่าเช่าอาคารจ่ายล่วงหน้า งวดนี้ $2,400 \times 9 = 1,800$ บาท 12		1,800	1,800

6.3 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย (Accrued Expenses) หมายถึง สินค้า หรือบริการที่กิจการได้รับในระหว่างงวดบัญชีแล้ว แต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน ณ วันสิ้นงวด จึงไม่ได้บันทึกบัญชีไว้แต่อย่างใด เช่น เงินเดือน เดือนธันวาคม 2554 จำนวน 30,000 บาท กิจการยังไม่ได้จ่ายเงินออกไป ณ 31 ธันวาคม 2554 รายการปรับปรุงเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

ว.ด.ป	เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต
2554					
ธ.ค. 31		เงินเดือน		30,000	
		เงินเดือนค้างจ่าย			30,000
		ปรับปรุงเงินเดือนค้างจ่าย			

6.4 รายได้ค้างรับ (Accrued Income) หมายถึง สินค้า หรือบริการที่กิจการได้ส่งมอบ หรือ ให้บริการแล้วแก่ลูกค้าในระหว่างงวดบัญชี แต่ยังไม่ได้รับเงินเมื่อสิ้นงวดบัญชีนั้นๆ จึงไม่ได้บันทึกบัญชีไว้แต่อย่างใด เช่น มีสำนักงานให้เช่า 1 ห้อง ราคาเช่าห้องละ 5,000 บาท ค่าเช่าเดือนธันวาคม 2554 ยังไม่ได้รับเงิน รายการปรับปรุง ณ 31 ธันวาคม 2554 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 4

ว.ด.ป	เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต
2554 ธ.ค. 31		ค่าเช่าค้างรับ รายได้ค่าเช่า ปรับปรุงเงินค่าเช่าค้างรับเดือนธันวาคม		5,000	5,000

7. สมุดบัญชี

7.1 สมุดรายวันทั่วไป¹⁵ (General Journal) หรือเรียกว่า สมุดรายวัน

สมุดบัญชีขั้นต้นที่ใช้บันทึกกัน โดยทั่วไป คือ รูปแบบของสมุดรายวันทั่วไปมี 6 ช่อง คือ (1) วัน เดือน ปี (ว.ค.ป.) (2) ช่องเลขที่ใบสำคัญ (3) ช่องรายการชื่อบัญชี และคำอธิบายรายการ (4) ช่องเลขที่บัญชี (5) ช่องจำนวนเงินเดบิต และ (6) ช่องจำนวนเงินเครดิต

ตัวอย่าง

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

ว.ค.ป	เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต
2554 มี.ค. 1		เงินสด อุปกรณ์สำนักงาน ทุนกลุ่มวิสาหกิจฯ ทุนจากการลงทุนกลุ่มวิสาหกิจฯ		40,000 50,000	90,000
มี.ค. 2		เงินสด ขาย ขายเฟอร์นิเจอร์เป็นเงินสด		10,000	10,000
มี.ค. 3		ลูกหนี้การค้า ขาย ขายสินค้า(เฟอร์นิเจอร์)เป็นเงินเชื่อ		5,000	5,000

¹⁵ สุนา สิริทธิเลิศประสิทธิ์, คลพร บุญพารอด และนิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ, การบัญชีขั้นต้น , พิมพ์ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2553, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, แม่บทการบัญชี พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543

7.2 สมุดเงินสด (Cash Book) เป็นสมุดที่ใช้บันทึกรายการรับและจ่ายเงินสดของกิจการ ทำให้ทราบว่ากิจการมีการรับจ่ายเงินเป็นค่าอะไรบ้าง เป็นจำนวนเงินเท่าใด อีกทั้งยังทราบถึงเงินสดคงเหลือขณะใดขณะหนึ่ง ซึ่งเท่ากับว่าสมุดเงินสดได้ทำหน้าที่คล้ายกับบัญชีแยกประเภทเงินสดอีกด้วย

แบบของสมุดเงินสด มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในความต้องการที่จะนำไปใช้ของกิจการแต่ละกิจการ สมุดเงินสดที่ใช้โดยทั่วไปจะใช้แบบบัญชีแยกประเภท คือ เมื่อมีการรับเงินจะบันทึกทางด้านเดบิต เมื่อมีการจ่ายเงินสดจะบันทึกทางด้านเครดิต

ตัวอย่างการบันทึกรายการรับจ่ายเงินสดในสมุดเงินสด

2554

- เมษายน
- 1 มีเงินสดคงเหลือยกมา 50,000 บาท
  - 3 รับเงินสดที่มาลงทุนเพิ่ม 40,000 บาท
  - 5 จ่ายเงินซื้อเครื่องใช้สำนักงาน 7,000 บาท
  - จ่ายค่าเช่าร้านประจำเดือน 3,000 บาท
  - 9 รับเงินค่าขายสินค้า 24,000 บาท
  - 13 จ่ายชำระหนี้ให้นายสม 8,000 บาท
  - 18 รับชำระหนี้จากนายบุญเหลือ 13,000 บาท
  - 21 จ่ายค่าเบี่ยประกันภัย 8,000 บาท
  - 23 จ่ายค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด 250 บาท
  - 24 รับเงินค่าขายสินค้า 16,000 บาท
  - 30 จ่ายเงินซื้อสินค้า 11,000 บาท

สมุดเงินสด

หน้า 1

ว.ด.ป.	เลขที่ ใบสำคัญ รับเงิน	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวน เงิน เดบิต	ว.ด.ป.	เลขที่ ใบสำคัญ จ่ายเงิน	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวน เงิน เครดิต
2554					2554				
เม.ย. 1	ร. 4-1	ขอดยกมา	/	50,000	เม.ย. 5	จ. 4-1	ซื้อเครื่องใช้ สนง.	15	7,000
3	ร. 4-2	รับเงินทุน	31	40,000		จ. 4-2	จ่ายค่าเช่า ร้าน	52	3,000
9	ร. 4-3	รับเงิน ค่าขายสินค้า	41	24,000					
18	ร. 4-4	รับชำระหนี้ จาก นายบุญเหลือ	12	13,000	13	จ. 4-3	จ่ายชำระ หนี้นายสม	21	8,000
					21	จ. 4-4	จ่ายค่าเบี้ย ประกันภัย	53	8,000
24	ร. 4-5	รับเงินค่าขาย สินค้า	41	16,000	23	จ. 4-5	จ่าย คชจ. เบ็ดเตล็ด	59	250
					30	จ. 4-6	ซื้อสินค้า	51	11,000
							ขอดยกไป	/	105,750
				143,000					143,000
พ.ค. 1			/	105,750					

7.3 ลักษณะของบัญชีแยกประเภท¹⁶ คือ การแยกรายการทางบัญชีที่ได้รวบรวมรายการทางการเงินที่เกิดขึ้น และได้บันทึกไว้ในสมุดรายวันตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง ให้แยกรายงานทางการเงินเหล่านั้นออกไปตามหมวดหมู่หรือประเภทที่เหมาะสม นั่นคือ การผ่านรายการเหล่านั้นไปบัญชีแต่ละบัญชี (Accounts) และเมื่อสิ้นงวดก็จะได้นำยอดดุลของบัญชีเหล่านั้นมาใช้ทำงบการเงินของกิจการ ซึ่งได้แก่งบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะทางการเงิน

บัญชีแยกประเภทต่างๆ

ดูหน้า

หน้า 12

ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่บัญชี	จำนวนเงิน	ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่บัญชี	จำนวนเงิน
2554				2554			
เม.ย.				เม.ย. 18	สมุดเงินสด	งส. 1	13,000

เครื่องใช้สำนักงาน

หน้า 15

2554							
เม.ย. 5	สมุดเงินสด	งส. 1	7,000				

¹⁶ วิไล วีระปรีช , ประจิด หาวีตร และจงจิตต์ หลีกภัย ,ระบบบัญชี ,พิมพ์ครั้งที่ 25 กรุงเทพมหานคร ; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2546 หน้า 55

เจ้าหน้าที่

หน้า 21

2554							
เม.ย.							
13	สมุดเงินสด	งส.1	8,000				

ทุน

หน้า 31

				2554			
				เม.ย. 3	สมุดเงินสด	งส.1	40,000

ขาย

				2554			
				เม.ย. 9	สมุดเงินสด	งส.1	24,000
				เม.ย. 24	สมุดเงินสด	งส.1	16,000

ซื้อ

หน้า 51

2554							
เม.ย.30	สมุดเงินสด	งส.1	11,000				

ค่าเช่า

หน้า 52

2554							
เม.ย.13	สมุดเงินสด	งศ.1	3,000				

ค่าเบี้ยประกันภัย

หน้า 53

2554							
เม.ย.21	สมุดเงินสด	งศ.1	8,000				

ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด

หน้า 59

2554							
เม.ย.23	สมุดเงินสด	งศ.1	250				

7.4 สมุดรายวันซื้อ

สมุดรายวันซื้อเป็นสมุดที่ใช้บันทึกรายการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ลักษณะของสมุดซื้อ คือ ช่องรายการจะระบุชื่อผู้ที่ขายสินค้าให้แก่กิจการ (เจ้าหนี้) เพื่อจะได้บันทึกบัญชีเจ้าหนี้ในบัญชีเจ้าหนี้รายตัวได้ถูกต้อง

ตัวอย่างการบันทึกรายการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อในสมุดรายวันซื้อ

2554

- เม.ย. 1 ซื้อสินค้าจากร้าน วังจีน จำนวนเงิน 4,000 บาท
 5 ซื้อสินค้าจากบริษัท นาพูน จำกัด เป็นเงิน 13,000 บาท เงื่อนไขการชำระเงิน 2/10, n/30
 10 ซื้อสินค้าจากร้าน วังจีน เป็นเงิน 5,200 บาท
 13 ซื้อสินค้าจากร้าน งามวิไล เป็นเงิน 8,400 บาท
 17 ซื้อสินค้าจากบริษัท สำราญ จำกัด เป็นเงิน 21,000 บาท เงื่อนไขการชำระเงิน 2/10, n/30
 28 ซื้อสินค้าร้าน งามวิไล เป็นเงิน 7,000 บาท

สมุดรายวันซื้อ

หน้า 1

ว.ด.ป.	เลขที่ใบสำคัญซื้อ	บัญชีที่เครดิต	เงื่อนไข	หน้าบัญชี	จำนวนเงิน
2554					
เม.ย. 1					
5	ซ. 4-1	ร้านวังจีน		/	4,000
10	ซ. 4-2	บ.นาพูน จก.	2/10, n/30	/	13,000
13	ซ. 4-3	ร้าน วังจีน		/	5,200
17	ซ. 4-4	ร้านงามวิไล		/	8,400
28	ซ. 4-5	บ.สำราญ จก.	2/10, n/30	/	21,000
	ซ. 4-6	ร้านงามวิไล		/	7,000
		เดบิต ซื้อ เครดิต เจ้าหนี้		51/21	58,600

การผ่านบัญชี ในวันที่มีการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อจะผ่านจำนวนเงินของแต่ละรายการไปบันทึกแยกประเภทเจ้าหนี้รายตัวแล้วใส่เครื่องหมาย (✓) ในช่อง “หน้าบัญชี” เพื่อให้ทราบว่ามีการผ่านบัญชีเจ้าหนี้รายตัวเรียบร้อยแล้ว ในวันที่สิ้นเดือนจะผ่านรายการซื้อทั้งหมดไปบัญชีแยกประเภททั่วไปซื้อทางด้านเดบิต และผ่านด้านเครดิตไปบัญชีแยกประเภททั่วไปเจ้าหนี้ (บัญชีคุมยอด)

ซื้อ

เลขที่ 51

ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน	ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน
2554 เม.ย. 30	สมุดรายวันซื้อ	ซ. 1	58,600				

เจ้าหนี้

หน้า 21

ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน	ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน
				2554 เม.ย. 30	สมุดรายวันซื้อ	ซ. 1	58,600

เจ้าหนี้ - ร้าน วังจีน

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554					
เม.ย. 1	สมุดรายวันซื้อ			4,000	4,000
10	สมุดรายวันซื้อ			5,200	9,200

เจ้าหนี้ - บริษัท นาพูน จำกัด

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554					
เม.ย. 5	สมุดรายวันซื้อ			13,000	13,000

เจ้าหนี้ - ร้านงามวิไล

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554					
เม.ย. 5	สมุดรายวันซื้อ			8,400	8,400
28	สมุดรายวันซื้อ			7,000	15,000

เจ้าหนี้ - บริษัท ตำราญ จำกัด

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554					
เม.ย. 5	สมุดรายวันซื้อ			21,000	21,000

7.5 สมุดรายวันขาย การบันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อในสมุดรายวันขาย และ การผ่านไปบัญชีแยกประเภททั่วไป และ แยกประเภทย่อย มีลักษณะเหมือนกับการบันทึกการขายในสมุดรายวันซื้อ

ตัวอย่าง การบันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อในสมุดรายวันขาย

2554

เม.ย. 3 ขายสินค้าให้นายเกียรติ เป็นเงิน 10,000 บาท

6 ขายสินค้าให้ร้าน วิมล เป็นเงิน 8,500 บาท

11 ขายสินค้าให้ร้าน รุ่งเรือง เป็นเงิน 14,000 บาท

18 ขายสินค้าให้ร้าน เจริญสุข เป็นเงิน 7,500 บาท

20 ขายสินค้าให้บริษัท ดวงดี จำกัด เป็นเงิน 31,000 บาท

สมุดรายวันขาย

หน้า 1

ว.ด.ป.	เลขที่ใบสำคัญซื้อ	บัญชีที่เครดิต	เงินไข	หน้าบัญชี	จำนวนเงิน
2554					
เม.ย. 3	ข. 4-1	นายเกียรติ		/	10,000
6	ข. 4-2	ร้านวิมล		/	8,500
11	ข. 4-3	ร้านรุ่งเรือง		/	14,000
18	ข. 4-4	ร้านเจริญสุข		/	7,500
20	ข. 4-5	บ.ดวงดี จก.		/	31,000
		เดบิต ลูกหนี้ เครดิต ขาย		12/41	58,600

การผ่านบัญชี ในวันที่มีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อจะผ่านจำนวนเงินของแต่ละรายการไปบันทึกแยกประเภทลูกหนี้รายตัวแล้วใส่เครื่องหมาย (✓) ในช่อง “หน้าบัญชี” เพื่อให้ทราบว่ามีการผ่านบัญชีลูกหนี้รายตัวเรียบร้อยแล้ว ในวันสิ้นเดือนจะผ่านรายการขายทั้งหมดไปบัญชีแยกประเภททั่วไปขายทางด้านเครดิต และผ่านด้านเดบิตไปบัญชีแยกประเภททั่วไปลูกหนี้ (บัญชีคุมยอด)

ขาย

เลขที่ 41

ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวน เงิน	ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวนเงิน
				2554			
				เม.ย. 30	สมุดรายวันขาย	ซ. 1	71,000

ลูกหนี้

หน้า 12

ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวน เงิน	ว.ด.ป.	รายการ	เลขที่ บัญชี	จำนวน เงิน
2554							
เม.ย. 30	สมุดรายวันขาย	ซ. 1	71,000				

ลูกหนี้ - นายเกียรติ

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554 เม.ย. 3	สมุดรายวันขาย	ข.1	10,000		10,000

ลูกหนี้ - ร้าน วิมล

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554 เม.ย. 3	สมุดรายวันขาย	ข.1	8,500		8,500

ลูกหนี้ - ร้าน รุ่งเรือง

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554 เม.ย. 3	สมุดรายวันขาย	ข.1	14,000		14,000

ลูกหนี้ - ร้าน เจริญสุข

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554 เม.ย. 3	สมุดรายวันขาย	ข.1	7,500		7,500

ลูกหนี้ - บริษัท ดวงดี จก.

ว.ด.ป.	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต.	เครดิต	คงเหลือ
2554 เม.ย. 3	สมุดรายวันขาย	ข.1	31,000		31,000

7.6 นโยบายการให้สินเชื่อ (Credit Policy)¹⁷

นโยบายสินเชื่อหรือนโยบายการให้สินเชื่อหรือนโยบายเครดิตมีบทบาทสำคัญต่อ ยอดขาย จำนวนลูกหนี้และคุณภาพของลูกหนี้ นโยบายการให้สินเชื่อประกอบด้วย 4 ตัวแปรหลัก ดังนี้

- 1) ระยะเวลาการให้สินเชื่อ
- 2) ส่วนลด
- 3) มาตรฐานการให้เครดิต
- 4) นโยบายการเรียกเก็บหนี้

1) **ระยะเวลาการให้สินเชื่อ (Credit Period)** หมายถึง ระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้ซื้อชำระหนี้ค่าสินค้า โดยทั่วไปคือเงื่อนไขการชำระเงินจะเป็นตัวกำหนด เช่น net 30 หรือ net 60 เป็นที่เข้าใจกันว่าระยะเวลาการให้สินเชื่อ คือ 30 วัน หรือ 60 วัน กำหนดเวลาชำระหนี้อาจเปลี่ยนแปลงเป็นสั้นหรือยาวกว่า 30 วันก็ได้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย โดยทั่วไปแล้วกิจการต้องการที่จะกำหนดระยะเวลาการให้สินเชื่อที่สั้น แต่การให้ระยะเวลาที่ยาวขึ้นเป็นวิธีจูงใจลูกค้าและช่วยให้กิจการมีรายได้มากขึ้น การเพิ่มขึ้นของยอดขายช่วยให้กิจการมีกำไรมากขึ้น แต่การเพิ่มขึ้นของลูกหนี้ก็มีต้นทุนสูงขึ้น เพราะการให้สินเชื่อที่ยังมีระยะเวลายาวทำให้กิจการยังต้องจัดหาเงินมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น และเงินทุนที่ต้องจัดหาต้องมีต้นทุนของเงินทุนเช่นกัน

2) **ส่วนลด (Discount)** ส่วนลดมีหลายประเภท ได้แก่ ส่วนลดการค้า (trade discount) ส่วนลดปริมาณ (quantity discount) และส่วนลดเงินสด (cash discount) ส่วนลดการค้านี้ ผู้ขายมักจะให้ผู้ค้าส่งมากกว่าผู้ค้าปลีกเพราะต้องนำสินค้าไปขายต่อจึงซื้อในปริมาณที่มากกว่า ส่วนลดปริมาณเป็นส่วนลดที่ให้การซื้อของใครก็ได้ที่ซื้อในปริมาณที่กำหนด เช่น ซื้อเป็นร้อย ซื้อยกกล่อง สำหรับส่วนลดเงินสดซึ่งจะเน้นในเรื่องนี้เป็นเงื่อนไขที่มักจะกำหนดไว้ควบคู่กับระยะเวลาการให้สินเชื่อ เพื่อจูงใจให้ลูกหนี้ชำระเงินเร็วขึ้น เรียกว่า ส่วนลดเงินสด เช่น 2/10, net 30 หมายถึงระยะเวลาการให้สินเชื่อ 30 วัน แต่หากลูกหนี้ชำระหนี้ภายในระยะเวลา 10 วันจะได้รับส่วนลด 2% เงื่อนไขการให้ส่วนลดจะช่วยให้ลูกหนี้ชำระหนี้เร็วขึ้นเพราะลูกหนี้ต้องการส่วนลด

3) **มาตรฐานการให้เครดิต (Credit Standards)** เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อวัดความเข้มแข็งของสถานะทางการเงิน (financial strength) และความน่าเชื่อถือ (credit worthiness) ของผู้ขอสินเชื่อ มาตรฐานการให้สินเชื่อที่ต่ำช่วยให้ยอดขายเชื่อสูงขึ้น แต่คุณภาพของลูกหนี้ที่ต่ำ

¹⁷ รศ.วราณี ชลนภาสถิตย์. ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการและการจัดการการเงิน หน่วยที่ 10, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 1 (2550)

จะส่งผลให้การชำระหนี้ลูกค้าที่มีฐานะทางการเงินแข็งแกร่งเท่านั้นเป็นผู้ได้รับสินเชื่อ ยอดขายจึงไม่สูง แต่โอกาสที่จะเกิดค่าใช้จ่ายในการติดตามหนี้และหนี้สูญก็มีจำนวนต่ำด้วย

แนวคิดของมาตรฐานการให้สินเชื่อแบบดั้งเดิม (traditional credit standard approach) ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดเครดิตของลูกค้า นั่นคือ การวัดคุณสมบัติของลูกค้าจากปัจจัย 5 อย่างที่เรียกว่า 5 C's อันได้แก่

3.1) ลักษณะนิสัยของลูกค้า (Characteristic) หมายถึง อุปนิสัยส่วนตัว มีความรับผิดชอบ หรือไม่ มีประวัติการค้าและการชำระหนี้ในอดีตอย่างไร

3.2) ความสามารถในการหารายได้เพื่อนำมาชำระหนี้ (Capacity) หมายถึง ความสามารถในการหารายได้และการทำกำไรจากการค้า ทั้งที่ผ่านมาในอดีตและแนวโน้มที่จะเป็นในอนาคต รวมถึงการพิจารณาความรู้ความสามารถของผู้บริหารในกิจการที่เป็นลูกค้าด้วย

3.3) เงินทุนหรือฐานะของกิจการ (Capital) หมายถึง เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินการดำเนินธุรกิจว่าเป็นเงินทุนจากแหล่งใดมาจากเจ้าหนี้หรือเจ้าของเป็นส่วนใหญ่ การพิจารณาจึงรวมไปถึงฐานะของกิจการที่ต้องดูทั้งสินทรัพย์ หนี้สินและทุนของกิจการ

3.4) สินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันในการชำระหนี้ (Collateral) หมายถึง สินทรัพย์ที่ลูกค้าจะนำมาใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ นั่นคือ ค้ำประกันด้วยเงินที่จะขอสินเชื่อหรือไม่

3.5) สภาพการณ์ทั่วไป (Condition) หมายถึง สภาพการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อ การปล่อยสินเชื่อและการดำเนินธุรกิจของลูกค้าผู้ขอสินเชื่อ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สภาพการณ์แข่งขัน เป็นต้น

4) นโยบายการเรียกเก็บหนี้ (Collection Policy) เป็นแนวทางที่กิจการกำหนดขึ้น เพื่อเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ที่ชำระเงินช้ากว่ากำหนด นโยบายที่เข้มงวดจะช่วยให้เก็บหนี้ได้เร็วขึ้น แต่ก็อาจสร้างความไม่พอใจและลูกค้าหนีไปใช้บริการจากคู่แข่งแทน ในทางตรงกันข้ามนโยบายที่ผ่อนผันจะทำให้เก็บเงินได้ช้าลง ลูกหนี้อาจจะละเลยจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่กิจการที่ต้องแบกรับภาระลูกหนี้ที่มีต้นทุนสูง

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีเนื้อหาใกล้เคียงกับประเด็นที่ต้องการศึกษาค้นคว้าอิสระ สามารถอ้างอิงสรุปได้ดังนี้

ชัยมงคล เตียวกุล (2545) ได้ศึกษาเรื่องระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมของกลุ่มผลิตภัณฑ์ศึกษาตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และจัดทาระบบบัญชีการเงินให้กลุ่มผลิตตำบลป่าปง เพื่อใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลทางการบัญชีและสามารถจัดท่างบการเงินตามมาตรฐานการบัญชี รวมทั้งเป็นแนวทางเลือกใช้เป็นต้นแบบเอกสารศึกษาให้กับกลุ่มผลิตอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับประยุกต์ใช้เป็นกรณีศึกษาสำหรับกลุ่มผลิต

ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตผู้นำกลุ่มไม่ทราบผลการดำเนินงานของกลุ่มผลิต เนื่องจากไม่มีการจัดท่างบการเงิน ข้อมูลที่ทำการเก็บรวบรวมบันทึกไว้ไม่ครบถ้วน มีเพียงการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายของกลุ่มผลิต ผู้ศึกษาได้ออกแบบระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมรวมทั้งออกแบบเอกสารเกี่ยวข้องต่างๆ ให้กับกลุ่มผลิต รวม 7 ระบบ ได้แก่ การรับเงินสนับสนุนเพื่อเป็นทุนในการดำเนินงาน การซื้อวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ การจ่ายวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ให้แก่สมาชิกเพื่อทำการผลิต การยืมเงินทดรองจ่ายและจ่ายเงินยืมเป็นค่าจ้างแรงงานให้สมาชิก การรับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากสมาชิก การจัดจำหน่ายและการรับเงิน แบ่งย่อยเป็น 3 ระบบ คือ การขายสด การขายเชื่อ และการฝากขาย รวมถึงระบบการจ่ายชำระหนี้และค่าใช้จ่าย

ระบบบัญชีและการเงินที่เหมาะสมของกลุ่มผลิตเครื่องจักสานกลุ่มที่ 2 บ้านป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ สามารถใช้วัดผลการดำเนินงานและแสดงฐานะการเงินของกลุ่มได้อย่างน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้นำกลุ่ม รวมทั้งกรรมการบริหารกลุ่มมีเครื่องมือสำหรับบริหารจัดการธุรกิจ ซึ่งอยู่ภายในสภาวะการณ์ที่ไม่แน่นอน มีความเสี่ยงอยู่เสมอก่อให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี (Good Corporate Governance) และความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน (Transparency) ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของกลุ่มบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

กุลธิดา โกฏิวิเชียร (2545) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการตรวจบัญชีสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ขนาดเล็ก มีธุรกิจและทุนดำเนินงานไม่มากนัก จึงไม่มีทุนเพียงพอสำหรับจัดจ้างพนักงาน ทำให้มีพนักงานน้อย การแบ่งแยกงานของสหกรณ์ไม่เหมาะสม บางครั้งพนักงานหนึ่งคนทำหน้าที่มากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตได้ พนักงานส่วนใหญ่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางการด้านบัญชี ขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ มีการเปลี่ยนแปลงพนักงานบ่อย เนื่องจากมีการลาออกอยู่บ่อยครั้ง ทำให้การบันทึกบัญชีของสหกรณ์ขาดความต่อเนื่อง ไม่เรียบร้อยและไม่เป็นปัจจุบัน ส่งผลให้ไม่สามารถจัดท่างบ

การเงินได้ การควบคุมทางด้านเอกสารหลักฐาน สหกรณ์ยังขาดระบบการจัดการที่ดี จัดเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ไม่เรียบร้อยจึงมักสูญหายอยู่เสมอ การบันทึกบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน และไม่ปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป สหกรณ์ส่วนใหญ่สามารถจัดทำเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี บันทึกรายการบัญชีในสมุดขั้นต้นด้วยตนเอง แต่ไม่สามารถผ่านรายการบัญชีไปยังสมุดบัญชีแยกประเภทและไม่สามารถจัดทำงบการเงินเองได้ ดังนั้น การจัดทำบัญชีและงบการเงินของสหกรณ์โดยมากแล้วมักอาศัยผู้สอบบัญชีเป็นผู้จัดทำ ซึ่งสาเหตุทำให้คณะกรรมการของสหกรณ์เข้าใจว่า งานด้านการจัดทำบัญชีและงบการเงินไม่อยู่ในความรับผิดชอบของสหกรณ์ เมื่อผู้สอบบัญชีให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการเงินการบัญชี จึงไม่ให้ความสนใจและไม่ปฏิบัติตาม สหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ เพราะมักจะถือปฏิบัติกันตามที่เคยปฏิบัติกันมา

รจนา ชิตพะวงศ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการจัดทำบัญชีของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่การศึกษาประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงานกรณีที่สหกรณ์ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสำเร็จรูป และด้านบุคลากร

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการจัดทำบัญชีของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัญหาในด้านการปฏิบัติงาน กรณีที่สหกรณ์ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสำเร็จรูปในการจัดทำบัญชีให้แก่สหกรณ์ จะพบปัญหาเมื่อโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้มีปัญหาหรือเกิดขัดข้องสหกรณ์ขาดผู้ให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆ คำแนะนำในการแก้ไข ส่วนปัญหาด้านบุคลากรให้ความสำคัญรองลงมา คือ เจ้าหน้าที่บัญชีหรือผู้มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีให้แก่สหกรณ์ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าที่ควรจะได้รับ และปัญหาในด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ เนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่หรือผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะให้คำปรึกษา และแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี

ดลยา ไชยวงศ์(2552) ได้ศึกษาเรื่องระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมของโครงการเพิ่มพูนศักยภาพการบริหารและจัดการฟาร์มสุกร วัตถุประสงค์เพื่อจัดทำระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมและนำไปประยุกต์ใช้ได้กับโครงการเพิ่มพูนศักยภาพการบริหารและจัดการฟาร์มสุกรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผลการศึกษาพบว่า โครงการเพิ่มพูนศักยภาพการบริหาร และจัดการฟาร์มสุกรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ภายใต้การดูแลของสาขาสุกร ภาควิชาเทคโนโลยีทางสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีลักษณะการดำเนินงานที่มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และวิจัยสำหรับนักศึกษา คณาจารย์และนักวิชาการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ นอกจากสนับสนุนการเรียนการสอนและเป็นแหล่งเรียนรู้แล้ว โครงการ

เพิ่มพูนศักยภาพการบริหารและจัดการฟาร์มสุกร มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการดำเนินงานที่ก่อให้เกิด ต้นทุนและรายได้ การดำเนินงานฟาร์มสุกรค่อนข้างประสบความสำเร็จในด้านการปฏิบัติงาน ด้านฟาร์มเป็นอย่างดี เนื่องจากมีบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญด้านเฉพาะ แต่ยังคงมี ปัญหาด้านการบัญชี โครงการไม่มีการจัดทำงบกำไรขาดทุน มีเพียงการจัดทำงบรายรับ-รายจ่าย และงบดุล ซึ่งจัดทำขึ้นอย่างไม่ถูกต้องตามที่ควร ไม่มีข้อมูลผลการดำเนินงานหรือฐานะการเงิน ของฟาร์มนำเสนอผู้บริหาร โครงการเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงาน ผู้วิจัยได้ออกแบบระบบ บัญชีการเงินที่เหมาะสม รวมทั้งออกแบบเอกสารและรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องให้กับ โครงการรวม 9 ระบบ ได้แก่ การขายสด การขายเชื่อ การรับชำระหนี้ การซื้อและการรับของ การจ่ายชำระหนี้ การจ่ายค่าใช้จ่ายอื่นๆ เงินสดย่อย เงินเดือนและค่าแรง และการรับเงินอุดหนุน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีของโครงการ ระบบบัญชีการเงินที่ เหมาะสมของโครงการเพิ่มพูนศักยภาพการบริหาร และจัดการฟาร์มสุกร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แก่ ใบสั่งขาย/ใบเบิก ใบขอซื้อวัตถุดิบ และได้แนะนำให้โครงการฯ ให้เลขที่ใบส่งของและ บิลเงินสดไว้ล่วงหน้าก่อนใช้งาน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบเอกสารประกอบการบันทึก บัญชีใหม่ ได้แก่ รายงานการขายและรับเงินประจำวัน ใบขอซื้อ ใบรับของ ใบสำคัญจ่ายเงินสด ย่อย และใบสรุปการเบิกชดเชยเงินสดย่อย สำหรับเอกสารที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบราชการ โครงการฯ ยังคงใช้แบบเดิม ได้แก่ ใบเสร็จรับเงิน ใบขออนุมัติจัดซื้อ/จัดจ้างและตรวจรับ ใบลง เวลาทำงาน ใบลงเวลาปฏิบัติงาน หนังสือส่งมอบงานจ้างและอนุมัติการจ่ายเงิน ใบตรวจรับงาน หนังสือขออนุมัติให้นักศึกษาช่วยปฏิบัติงาน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่” มีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งจะสัมภาษณ์ถึงระบบบัญชีที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้อยู่ในปัจจุบัน การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บจากข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

1.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการจัดเก็บข้อมูล โดยผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลและที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้และข้อมูลผลประกอบการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ สำหรับใช้ประกอบในการออกแบบเอกสาร การบันทึกบัญชี ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้

1.2 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ (Observe) เป็นการจัดเก็บข้อมูล โดยผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจะเข้าไปศึกษาการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกบัญชี

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจะดำเนินการค้นคว้าและรวบรวมเอกสารทางระบบบัญชีที่เกี่ยวข้อง สิ่งพิมพ์ด้านวิชาการเกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชีต่างๆ โดยผู้ศึกษาจะเน้นอ้างอิงการบันทึกบัญชีจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักพัฒนาการบัญชีเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางประกอบการประยุกต์ศึกษาระบบบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้เข้าร่วมกับผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ในอำเภอวังชิ้นในหลายๆ กลุ่ม เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสัมภาษณ์ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารการทำบัญชีที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทต่างๆ ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้สรุปเอกสารทางบัญชีที่เกี่ยวข้อง และจัดส่งให้หน่วยงานเกษตรอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลด้านเอกสารที่จะประกอบการออกแบบการบันทึกบัญชีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ต่อไป

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รวมถึงการได้ลงพื้นที่จริงกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอวังชิ้นรายงานผลการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นการบรรยายประกอบการวิเคราะห์ ผลการออกแบบการบันทึกบัญชีพร้อมทั้งนำเสนอในรูปแบบตาราง และแผนภาพประกอบ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รายงานผลการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นการบรรยายประกอบการวิเคราะห์

บทที่ 4

ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบการระบบบัญชีที่เหมาะสมและนำไปประยุกต์ใช้ได้กับระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ กรณีศึกษา “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานาปลากั้ง” เพื่อให้ได้ระบบบัญชีทางเลือกกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ และประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำบัญชีกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ

การศึกษาค้นคว้าอิสระใช้ข้อมูลจริงบางส่วน เพื่อวัตถุประสงค์ในออกแบบระบบการบันทึกบัญชีที่เหมาะสมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้กับ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานาปลากั้ง” เพื่อให้การบันทึกรายงานทางบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถใช้อ้างอิงในการประกอบการกู้เงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) ได้ รวมถึงแสดงผลการดำเนินงานในรูปแบบเอกสารทางบัญชีต่อสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานาปลากั้ง” และบุคคลที่เกี่ยวข้องได้

ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานาปลากั้ง” มีรายละเอียดเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานดังนี้

1. ลักษณะการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้
2. โครงสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
3. รูปแบบและหน้าที่ในการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานาปลากั้ง
4. ปัญหาที่พบจากการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
5. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานาปลากั้ง”
6. การจัดทำระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมและนำไปประยุกต์ใช้

1. ลักษณะการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รักไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรในตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ที่มีความสามารถในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ โดยมีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม จากการส่งเสริมของหน่วยงานของรัฐในแนวคิดผลิตภัณฑ์ชุมชน “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) การก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รักไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง เริ่มจากการได้รับเงินสนับสนุนครั้งแรกจำนวน 10,000 บาท จากองค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน และจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจต่อหน่วยงานเกษตรอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รักไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ได้ทำการจดทะเบียนจัดตั้งวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รักไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ผลิตเฟอร์นิเจอร์จากไม้ในรูปแบบต่างๆ เน้นรูปแบบที่ตลาดต้องการ โดยมีเงื่อนไขเรื่องทุนดำเนินงาน และวัตถุดิบที่สามารถหามาได้และประยุกต์ใช้ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์แต่ละครั้ง ลักษณะการผลิตเฟอร์นิเจอร์จะให้สมาชิกแต่ละคนใช้แรงงานในครอบครัวช่วยกันผลิต และจะนำเฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตได้รวบรวมไว้ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อดำเนินการด้านการขายและการตลาด สมาชิกจะได้รับเงินค่าเฟอร์นิเจอร์ที่แต่ละครอบครัวผลิตได้ โดยกลุ่มจะร่วมกับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รักไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ในการตั้งราคาขายแต่ละครั้งตามมติที่ประชุมโดยอ้างอิงจากราคาตลาดขณะนั้น และกลุ่มจะคิดราคาทุน 70% จากราคาที่ตั้งขายให้กับสมาชิกแต่ละครั้ง ส่วนต่าง 30%จากการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้ในแต่ละครั้งจะนำรายได้เข้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รักไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” เพื่อใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รักไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จะใช้โรงเรือนของประธานในการแปรรูปชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ก่อนจะนำชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่ผ่านการแปรรูปไปประกอบเป็นเฟอร์นิเจอร์ให้แล้วเสร็จโดยใช้แรงงานภายในครัวเรือนของสมาชิกแต่ละครัวเรือน หลังจากผลิตเฟอร์นิเจอร์แล้วเสร็จจึงรวบรวมส่งเฟอร์นิเจอร์ผลิตเสร็จส่งจำหน่ายให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รักไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ดำเนินการด้านการขายและการตลาดต่อไป

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” แต่งตั้งให้ คุณ พีรยา มาบาง เป็นผู้ดำเนินการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ลงพื้นที่เข้าไปพบกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวและพบว่า การบันทึกบัญชีดังกล่าวยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ความต่อเนื่องในการบันทึกบัญชี รวมถึงเอกสารที่ได้ยังขาดความน่าเชื่อถือและความถูกต้องตามหลักบัญชี

2. โครงสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” ได้จดทะเบียนก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากเกษตรอำเภอวังชิ้น ในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 รหัสทะเบียน 6-54-07-04/1-0042 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยสถานที่ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 149 หมู่ที่ 3 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

สมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” ในครั้งแรกมี 9 คน และต่อมามีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 12 คน ดังนี้

1. นาย ทองแดง	แปงนา	ตำแหน่ง ประธาน
2. นาย ธนกฤต	มาบาง	ตำแหน่ง รองประธาน
3. นาย ประสิทธิ์	อุตมา	ตำแหน่ง เภรัญญิก
4. นาย บุญช่วย	อุตมา	ตำแหน่ง สมาชิก
5. นาย สว่าง	ยวงทอง	ตำแหน่ง สมาชิก
6. นาย ปอนด์	เฮ้ลาแสงคำ	ตำแหน่ง สมาชิก
7. นาย วัชรพล	พลฤทธิ์	ตำแหน่ง สมาชิก
8. นาง พีรยา	มาบาง	ตำแหน่ง สมาชิก/รับผิดชอบการจัดทำบัญชีกลุ่ม
9. นาย บุญส่ง	นามูล	ตำแหน่ง สมาชิก
10. นาย ประสิทธิ์	นันตะ	ตำแหน่ง สมาชิก
11. นาย สวาท	นามทอง	ตำแหน่ง สมาชิก
12. นาย สมคิด	ฮ้วนเปี้ย	ตำแหน่ง สมาชิก

มติที่ประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” แต่งตั้ง 3 ตำแหน่ง คือ ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยแต่ละตำแหน่งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี โดยจะมีการประชุมลงมติกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” เลือกตั้งตำแหน่งดังกล่าวใหม่เมื่อครบวาระ ทั้งสามตำแหน่ง ผู้เคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวสามารถกลับเข้าดำรงตำแหน่งซ้ำได้โดยการรับรองของมติที่ประชุมจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง”

วิสาหกิจชุมชนใช้เครื่องจักรแปรรูปไม้ ภายในโรงเรือนของบ้านประชาชนเพื่อแปรรูปวัตถุดิบไม้ให้เป็นชิ้นส่วนต่างๆ ของเฟอร์นิเจอร์ที่จะนำไปประกอบเป็นชิ้นงานเฟอร์นิเจอร์แต่ละประเภท เพื่อให้สมาชิกสามารถนำชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ดังกล่าวประกอบการผลิตเฟอร์นิเจอร์ภายหลัง โดยใช้แรงงานในครัวเรือนประกอบการผลิตเฟอร์นิเจอร์ของแต่ละครัวเรือนสมาชิก และนำเฟอร์นิเจอร์ผลิตเสร็จพร้อมขายในนามของกลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มมีแนวคิดที่จะนำเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.) ซื่อเครื่องจักรในการแปรรูปไม้และโรงเรือนสำหรับการแปรรูปไม้ให้เป็นชิ้นส่วนประกอบผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่เป็นสินทรัพย์ถาวรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” ในอนาคต

การบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” รับผิดชอบโดย นาง พิรยา มาบาง ซึ่งมีพื้นฐานการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้รับการอบรมเรื่องการจัดทำบัญชีจากการอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐบาลที่ให้ความช่วยเหลือในการอบรม จึงพบปัญหาในการปฏิบัติจริงของการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” ยังไม่สมบูรณ์ในเรื่องเอกสารและการจัดทำรูปแบบเอกสารที่แน่นอน ทำให้ผลการดำเนินงานในเรื่องเอกสารขาดความน่าเชื่อถือต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่สามารถใช้เอกสารดังกล่าวประกอบการขอกู้เงินเพื่อใช้เป็นทุนกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาวังชัน (ชกส.) ได้

3. รูปแบบและหน้าที่ในการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่น นานปลากั้ง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่น นานปลากั้งมีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบกันดังนี้

1. ประธาน มีหน้าที่ตัดสินใจแนวทางการผลิต ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การออกแบบผลิตภัณฑ์เน้นการสั่งผลิตตามความต้องการของลูกค้า และผลิตสินค้าในเดือนไปรูปแบบเฟอร์นิเจอร์จากวัตถุดิบไม้ที่กลุ่มวิสาหกิจมีวัตถุดิบอยู่ โดยออกแบบให้เหมาะสมกับวัตถุดิบที่หามาได้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิตในแต่ละครั้ง และรองรับกับความหลากหลายตามความต้องการของลูกค้าทั่วไป การออกแบบดังกล่าวให้อยู่ในความเห็นชอบของมติที่ประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยอ้างอิงจากความถนัดในการผลิตของแรงงานแต่ละครัวเรือน รวมถึงวัตถุดิบที่สมาชิกแต่ละครัวเรือนสามารถหาได้

3. การจัดจำหน่าย นอกจากการผลิตตามคำสั่งซื้อจากลูกค้า สินค้าที่ผลิตได้จากสมาชิกจะนำไปขายให้กับร้านค้าที่ขายเฟอร์นิเจอร์ไม้ และของที่ระลึกในอำเภอสูงเม่น อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ รวมถึงการนำสินค้าไปร่วมจัดแสดงตามงานแสดงสินค้าต่างๆ ที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น (OTOP) เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4. การผลิตในแต่ละครั้งจะให้สมาชิกทุกคนร่วมกันผลิตในนามกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกแต่ละคนผลิตสินค้า และจำหน่ายในนามกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่น นานปลากั้ง”

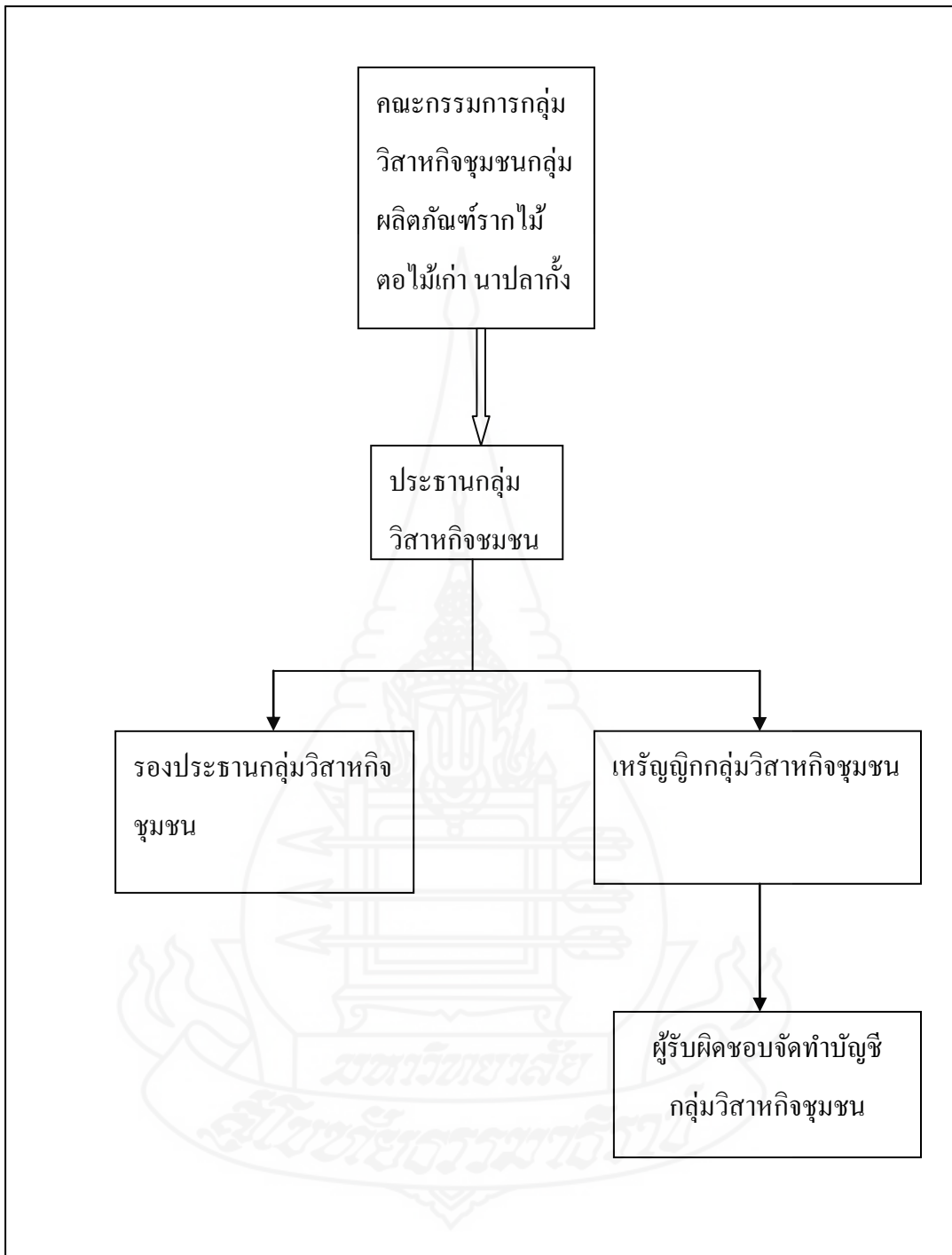
5. การจัดทำบัญชี แต่งตั้งให้ นาง พิรยา มาบาง เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่น นานปลากั้ง

4. ปัญหาที่พบจากการบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การบันทึกบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีปัญหาที่สำคัญดังนี้

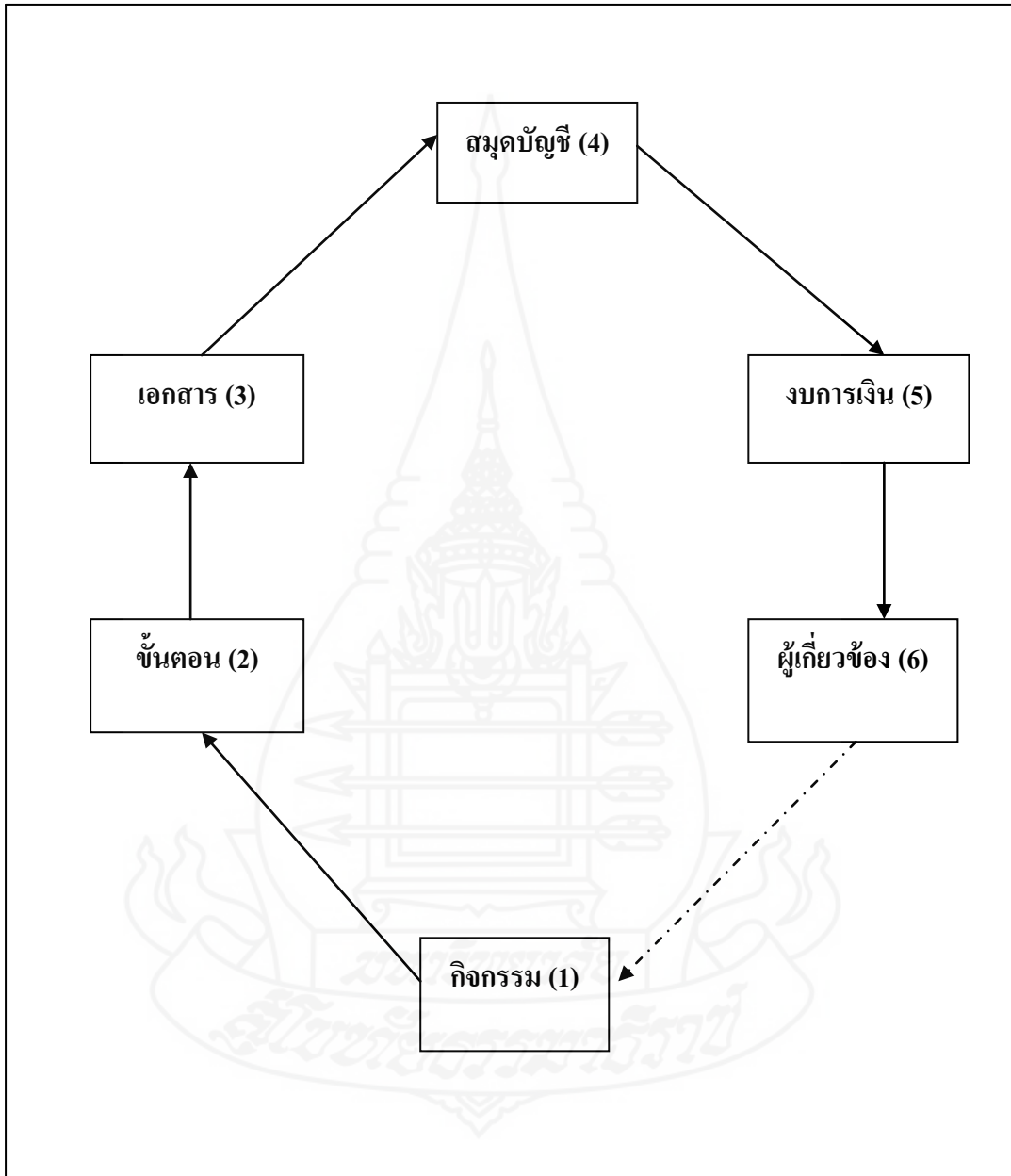
1. ภูมิหลังเรื่องการศึกษาของสมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นเกษตรกร รวมถึงผู้รับผิดชอบบันทึกบัญชี นาง พิรยา มาบาง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการบันทึกบัญชีที่จะสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิง และสามารถแสดงต่อสมาชิกเอง รวมถึงบุคคลภายนอก
2. ความต่อเนื่องในการบันทึกบัญชีของ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำไม้ ตอไม้ เก้า นาล้าง” ทำให้ความน่าเชื่อถือในเอกสารที่จัดทำไม่สมบูรณ์ตามระบบบัญชีที่ควรจะเป็น
3. ความน่าเชื่อถือของเอกสารที่บันทึกทางระบบบัญชี สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาและต่อยอดในการขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนของกิจการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
4. ความโปร่งใสในการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
5. การแสดงถึงผลประกอบการในรูปเอกสารทางระบบบัญชียังไม่ถูกต้องและการตรวจสอบบัญชียังเป็นไปได้ยาก

ภาพที่ 4.1 แสดงผังโครงสร้างองค์กรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำกไม้
ต่อไม้เก่า นาปลากุ้ง

วงจรกิจกรรมการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” สามารถแสดงลำดับกิจกรรมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ภาพที่ 4.2 แสดงผังวงจรการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้ นานปลากั้ง

5. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้รับข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” พบว่ามีกิจกรรมในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับรายได้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” มีรายได้หลักดังนี้

1.1 รายได้ขายเฟอร์นิเจอร์ไม้ให้กับลูกค้าที่สนใจทั่วไป และร้านขายเฟอร์นิเจอร์ที่ติดต่อซื้อขายกับกลุ่มเป็นประจำ โดยจะเข้ามารับเฟอร์นิเจอร์ที่กลุ่มเดือนละครั้ง การรับเงินค่าขายเฟอร์นิเจอร์มีทั้งระบบเงินสด เงินเชื่อ และการโอนเงินชำระค่าสินค้าผ่านบัญชีธนาคาร

1.2 ดอกเบี้ยรับจะเกิดขึ้นสองกรณี คือ ดอกเบี้ยรับจากสมาชิกกู้เงิน และดอกเบี้ยรับเงินฝากจากธนาคาร

2. กิจกรรมเกี่ยวกับรายจ่าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” มีรายจ่ายของกลุ่มวิสาหกิจ คือ ค่าไฟฟ้า ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และดอกเบี้ยจ่ายของเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

2.1 ค่าไฟฟ้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจ่ายทุกสิ้นเดือน เป็นค่าไฟฟ้าที่เกิดจากการใช้เครื่องจักรและแสงสว่างภายในโรงเรือนร่วมกันของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง”

2.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสั่งผลิตเฉพาะกรณี โดยลูกค้าจะสั่งผลิตเฟอร์นิเจอร์เป็นการเฉพาะ รวมถึงค่าใช้จ่ายวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ของสำนักงาน

2.3 ดอกเบี้ยเงินจ่ายของกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกู้มาเป็นทุนให้แก่สมาชิกในการผลิตเฟอร์นิเจอร์แต่ละปี รวมถึงใช้เป็นทุนหมุนเวียน

6. การจัดทำระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมและนำไปประยุกต์ใช้

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” สามารถวิเคราะห์ระบบการปฏิบัติงานที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้อยู่ในปัจจุบัน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการทราบฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง ภายใต้การบันทึกระบบบัญชีแบบง่าย จากลักษณะรายการค้าที่มีไม่มากนัก และมีผู้รับผิดชอบในการบันทึกบัญชีเพียงคนเดียว คือ นาง พิรยา มาบาง ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระ จึง

รวบรวมข้อมูลปรึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” ในการออกแบบทางเดินระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมรวมทั้งรูปแบบ เอกสารและรายงานทางบัญชีการเงินที่เกี่ยวข้องได้แก่ การขายเงินสด การขายเชื่อ การรับชำระค่า สิ้นค้า การรับสินค้าเฟอร์นิเจอร์จากสมาชิก การรับกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร(ธกส.) การจ่ายชำระหนี้เงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) การจ่ายเงินกู้ให้สมาชิก การรับชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิก การจ่ายค่าใช้จ่ายอื่นๆ และเงินสดย่อย

6.1 กิจกรรมการขายสินค้าเป็นเงินสด

กิจกรรมการขายสินค้าเป็นเงินสด เริ่มต้นจากลูกค้าที่สนใจต้องการซื้อเฟอร์นิเจอร์ ไม้จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การจัดทำเอกสารที่เกิดจากกิจกรรมการขายสด จัดทำใบเสร็จรับเงิน 3 ฉบับ แสดงดังภาพที่ 4.9 ต้นฉบับให้ลูกค้าพร้อมรับเฟอร์นิเจอร์จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ฉบับสำเนา ส่งให้ผู้มีหน้าที่บันทึกบัญชีเก็บไว้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี ต่อไป และใช้ฉบับสำเนา ใบเสร็จรับเงินฉบับที่ 2 เพื่อการตัดยอดสินค้าแสดงดังภาพที่ 4.3

6.2 กิจกรรมการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ

กิจกรรมการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” จะขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินเชื่อให้เฉพาะลูกค้าประจำที่มี ชื่อขายเฟอร์นิเจอร์ไม้กับกลุ่มวิสาหกิจและไม่มีประวัติการค้าชำระหนี้ค่าเฟอร์นิเจอร์กับกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน โดยจัดทำเอกสารใบจ่ายหรือใบเบิกสินค้าจำนวน 3 ฉบับ แสดงดังภาพที่ 4.11 และ ต้องลงลายมือชื่อรับสินค้าทุกครั้ง ต้นฉบับใบจ่ายสินค้าส่งมอบให้ผู้บันทึกบัญชีเก็บเป็นหลักฐาน ฉบับสำเนาใบจ่ายสินค้าฉบับที่ 1 ส่งมอบให้ลูกค้าพร้อมสินค้าเฟอร์นิเจอร์ แสดงดังภาพที่ 4.4

6.3 กิจกรรมการรับชำระหนี้ค่าสินค้า

การรับชำระหนี้ค่าสินค้าเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ

- การรับชำระหนี้สินค้าเป็นเงินสด
- การโอนเงินผ่านระบบธนาคารเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของกลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชน ชื่อบัญชี “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง”

1) การรับชำระหนี้ค่าสินค้าเป็นเงินสด เริ่มจากการที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับเงิน สดจากการขายสินค้า เจ้าหน้าที่จัดทำใบเสร็จรับเงิน ต้นฉบับส่งมอบให้ลูกค้าเพื่อรับเฟอร์นิเจอร์ที่ ต้องการซื้อ สำเนาจัดส่งให้ผู้มีหน้าที่บันทึกบัญชีลงบันทึกในระบบ และตัดจำนวนสินค้าใน ทะเบียนคุมสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง”

2) การรับชำระค่าหนี้สินค้าจากการขายเป็นเงินเชื่อ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ให้ระยะเวลาการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อแก่ลูกค้าแต่ละรายไม่เท่ากัน พิจารณาจากระยะเวลาการติดต่อซื้อสินค้ากับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และความน่าเชื่อถือในการประกอบกิจการของร้านค้าที่ให้สินเชื่อ เริ่มจากการติดตามการชำระหนี้ตามระยะเวลาที่ครบกำหนด จัดทำเอกสารใบเสร็จรับเงิน 2 ชุด ต้นฉบับส่งมอบให้ลูกค้า ฉบับสำเนาส่งให้ผู้มีหน้าที่บันทึกบัญชีนำไปบันทึกในระบบ และตัดยอดลูกหนี้ทะเบียนคุมลูกหนี้ แสดงดังภาพที่ 4.4

6.4 กิจกรรมการรับสินค้าที่ผลิตเสร็จจากสมาชิก

ลักษณะการผลิตเฟอร์นิเจอร์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” สมาชิกแต่ละครัวเรือนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะผลิตเฟอร์นิเจอร์ตามที่มีวัตถุดิบอยู่ โดยมีพื้นฐานจากความรู้ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ของแต่ละครัวเรือน และเงื่อนไขความต้องการรูปแบบประเภทเฟอร์นิเจอร์ไม้ของตลาด สมาชิกแต่ละครัวเรือนจะนำเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่ผลิตเสร็จพร้อมจำหน่ายรวบรวมเก็บที่โรงเรือนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จะจ่ายค่าผลิตเฟอร์นิเจอร์ให้กับสมาชิก โดยการจัดทำใบถอนเงินที่ลงลายมือชื่อโดยคณะกรรมการ ในใบถอนเงินให้สมาชิกนำไปเบิกเงินกับธนาคาร หรือจัดทำเอกสารขอความร่วมมือจากธนาคาร โอนเงินจากบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” เพื่อเข้าบัญชีค่าเฟอร์นิเจอร์ให้กับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แสดงดังภาพที่ 4.5

6.5 กิจกรรมการรับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ได้ขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) จำนวนหนึ่งล้านบาท โดยมีข้อตกลงลักษณะสัญญาการกู้เงินในนามกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” การชำระหนี้มีระยะเวลาการกู้เงินและการชำระหนี้ปีต่อปี กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จะรับเงินกู้ทั้งหมดในนามกลุ่ม และนำเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) บางส่วนให้สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกู้ต่อเพื่อนำไปเป็นทุนในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ในแต่ละครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สิ้นปีบัญชี กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จะรับชำระหนี้เงินกู้ที่ให้สมาชิกกู้ยืมพร้อมดอกเบี้ย เพื่อรวบรวมเงินส่งชำระหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) สาขาวังชิ้นต่อไป แสดงดังภาพที่ 4.6

6.6 กิจกรรมการจ่ายชำระหนี้เงินกู้คืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(ชกส.)

สิ้นปีบัญชี กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลากิ่ง” จะทำการรวบรวมเงินที่ให้สมาชิกของกลุ่มกู้ยืมเพื่อใช้เป็นทุนในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ในแต่ละครัวเรือน พร้อมดอกเบี้ย รวมถึงผลกำไรจากการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลากิ่ง” เพื่อชำระหนี้ที่กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ช.ก.ส.) สาขาวังซัน กำไรจากการดำเนินงานทุกสิ้นปีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลากิ่ง” จะนำพิจารณาจัดสรรตามมติของคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แสดงดังภาพที่ 4.6

6.7 กิจกรรมการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก และรับชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิก

การนำเงินกู้ที่ได้รับจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส.) สาขาวังซัน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกู้ยืมต่อ เพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ของสมาชิกในแต่ละครัวเรือน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลากิ่ง” คิดดอกเบี้ยจากสมาชิก ร้อยละ 6 เปอร์เซ็นต์ต่อปี โดยการให้สมาชิกคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในสิ้นปีบัญชีก่อนมีการรวบรวมเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยชำระหนี้คืนให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.) สาขาวังซัน โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลากิ่ง” จัดทำเอกสารการขอกู้เงินสมาชิกแต่ละรายที่ต้องการกู้เงิน พร้อมกับทำทะเบียนคุมการกู้เงินของสมาชิกแต่ละรายที่ต้องการกู้เงินเพื่อใช้เป็นทุนในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ในแต่ละครัวเรือน แสดงดังภาพที่ 4.7

6.8 กิจกรรมการจ่ายค่าใช้จ่ายอื่นๆ

กิจกรรมการจ่ายค่าใช้จ่ายอื่นๆ เริ่มต้นจากการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลากิ่ง” ได้รับเอกสารใบแจ้งหนี้ต่างๆ ที่ต้องจ่าย หรือเอกสารประกอบการเบิกเงิน เช่น ใบขอซื้ออุปกรณ์สำนักงาน แสดงดังภาพที่ 4.12 เป็นต้น จากผู้ขอเบิกเงิน โดยผู้ขอเบิกเงินจัดทำใบสำคัญจ่ายที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อขอรับเงินสดจากพนักงานบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลากิ่ง” และต้องนำใบเสร็จรับเงินที่เกิดจากค่าใช้จ่ายนั้นๆ ส่งคืนให้พนักงานบัญชีลงบันทึกค่าใช้จ่ายในระบบทุกครั้ง

6.9 กิจกรรมการจ่ายเงินจากเงินสดย่อย

เริ่มต้นจากการนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขอเบิกเงินสดย่อย ประกอบการขอเบิกเงินสดย่อยจากเจ้าหน้าที่บัญชีที่มีหน้าที่ดูแลเรื่องเงินสดย่อย เช่น ใบเสร็จรับเงินต่างๆ พนักงานบัญชี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดทำใบสำคัญจ่ายเงินสดย่อย 1 ฉบับแสดงดังภาพที่ 4.14 เสนอคณะกรรมการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่ออนุมัติจ่าย และระบุวันที่จ่ายลงในเอกสารการตั้งเบิกทุกครั้ง ผู้ขอเบิกลงนามในช่องลงนามผู้รับเงินในเอกสารใบสำคัญจ่ายเงินสดย่อย เมื่อถึงกำหนดเบิกเงินชดเชย พนักงานบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดทำเอกสารสรุปการเบิกเงินสดย่อย ระบุข้อความในเอกสารว่า “จ่ายแล้ว” พร้อมลงวันที่เบิกจริง ประกอบการบันทึกในระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” และเก็บเอกสารดังกล่าวไว้เป็นหลักฐาน แสดงดังภาพที่ 4.8

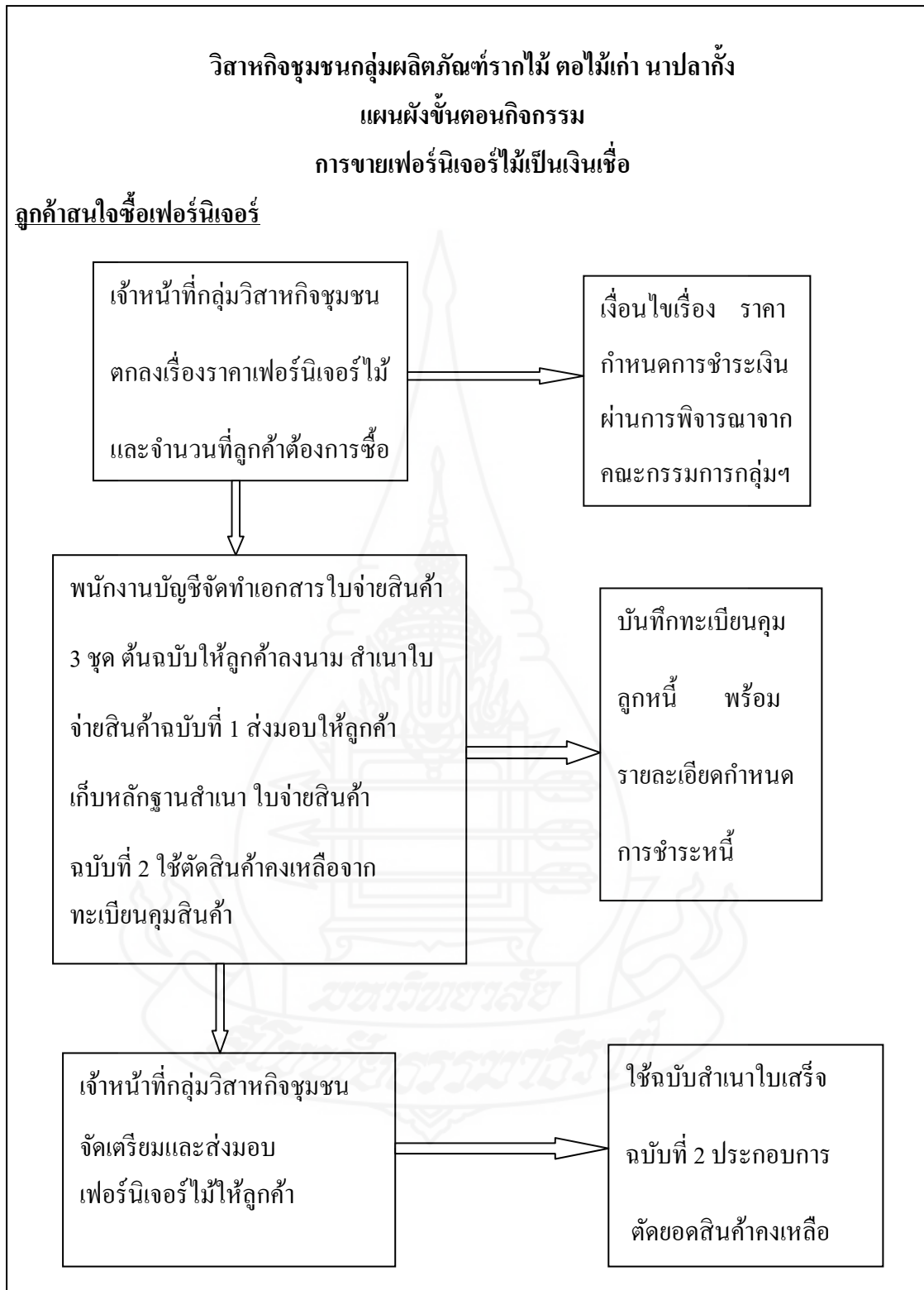
6.10 การออกแบบทะเบียนคุมต่างๆ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” บันทึกรายการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในทะเบียนคุม และบันทึกรายการเคลื่อนไหวที่มีการรับ การจ่าย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบ ความถูกต้องของรายการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น

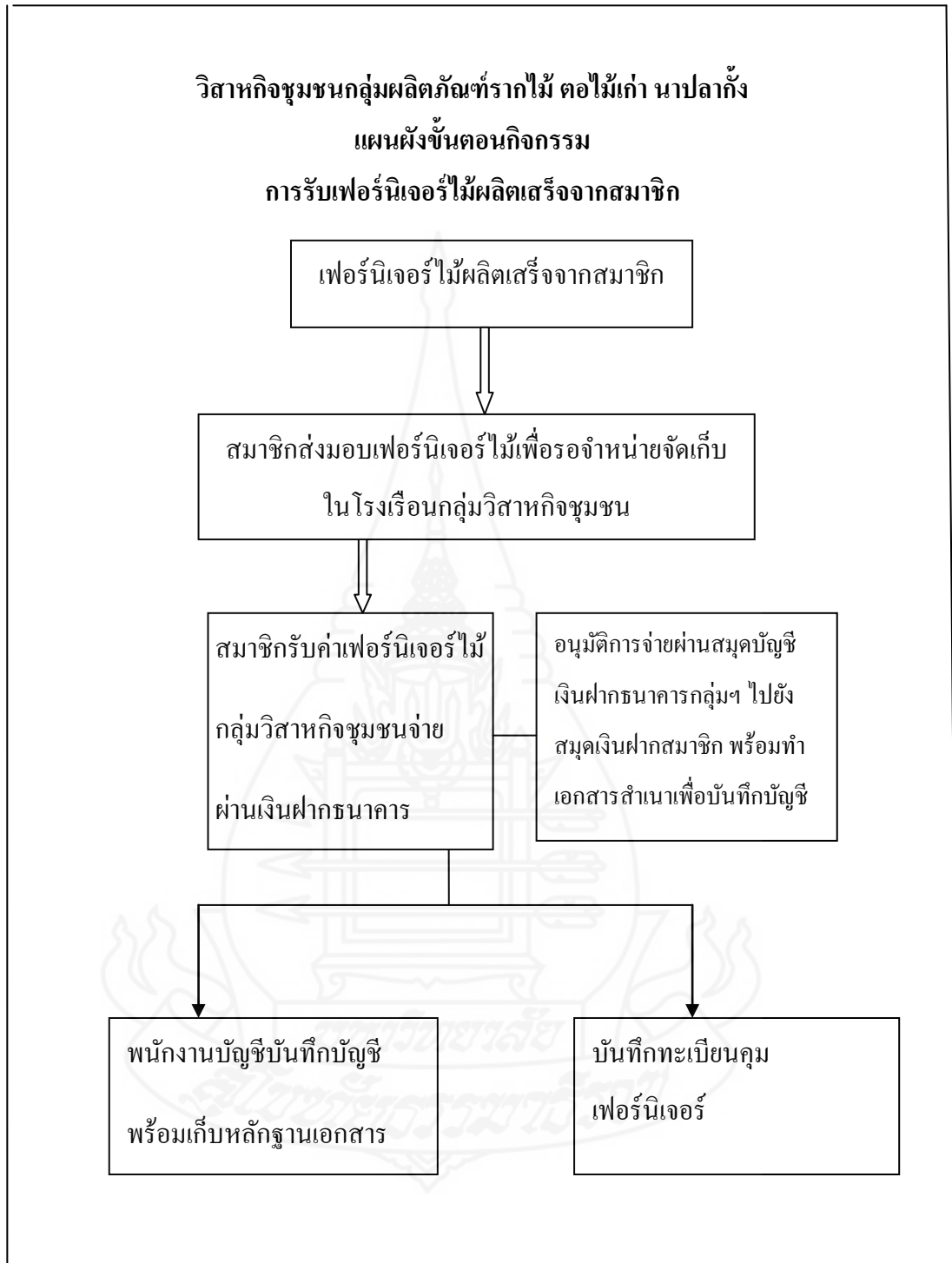
ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้แสดงแผนผังขั้นตอนของกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ทราบลำดับงาน ขั้นตอน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ง่ายในการศึกษาเอกสารการออกแบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ ให้สามารถอำนวยความสะดวกในการศึกษา และการประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” แผนผังขั้นตอนกิจกรรมต่างๆ ได้ดังแสดง ภาพที่ 4.3 – 4.8 เอกสารสำคัญ แสดงได้ดังภาพที่ 4.7 – 4.14 และ สมุดบัญชีรวมทั้งทะเบียนคุม แสดงได้ดังภาพที่ 4.15 -4.19 ตลอดจนงบการเงิน

ภาพที่ 4.3 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินสด

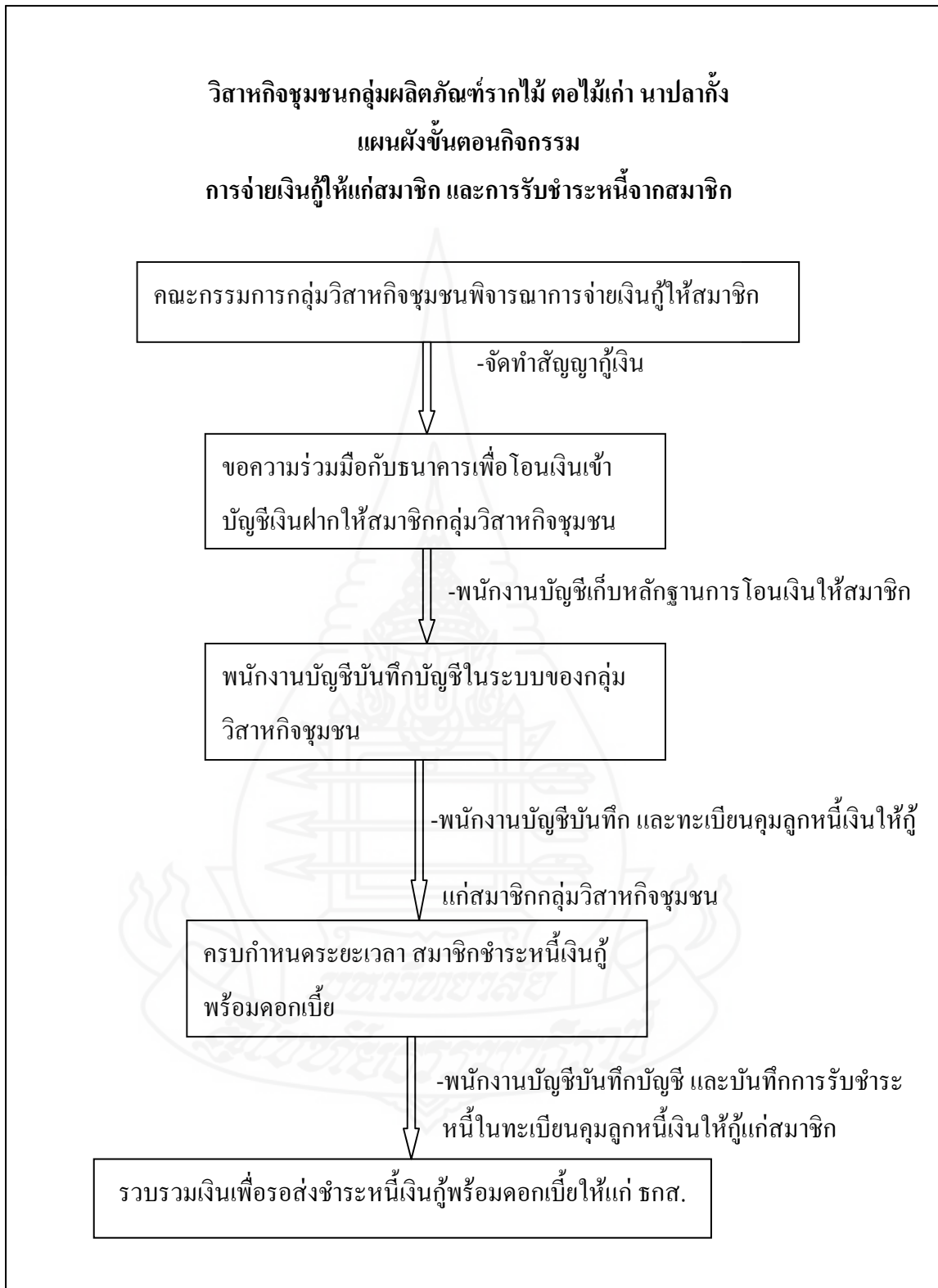
ภาพที่ 4.4 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินเชื่อ

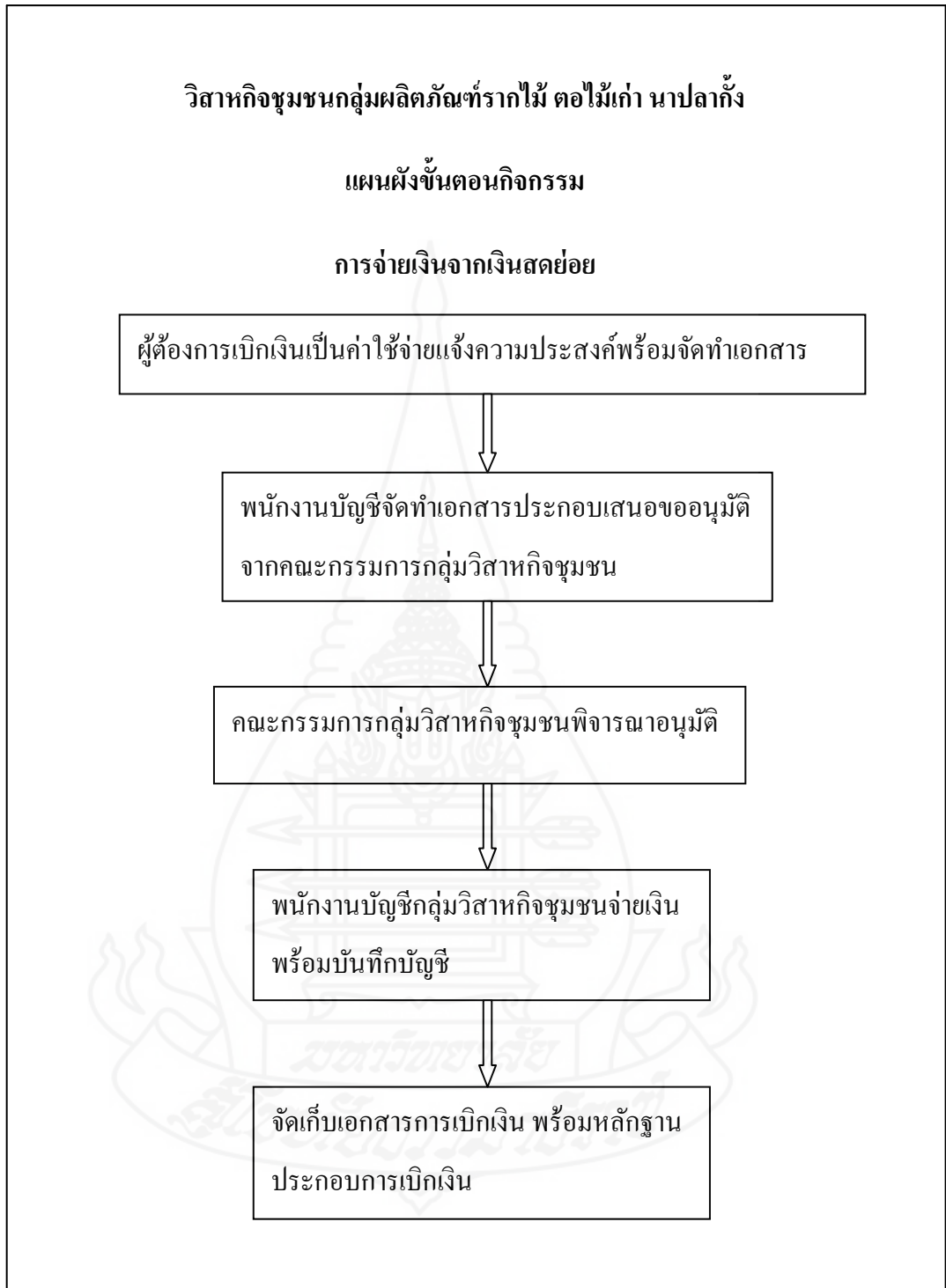
ภาพที่ 4.5 แผนผังขั้นตอนกิจกรรมการรับเฟอร์นิเจอร์ไม้ผลิตเสร็จจากสมาชิก

ภาพที่ 4.6 แผนผังกิจกรรมการรับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.)

ภาพที่ 4.7 แผนผังกิจกรรมการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก และการรับชำระหนี้จากสมาชิก

ภาพที่ 4.8 แผนผังกิจกรรมเกี่ยวกับเงินสดย่อย

เล่มที่ 1

เลขที่ 1

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ดอกไม้ ไร่ดอกไม้ เก้า นานาปลูก

ที่อยู่ 149 หมู่ 3 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ใบเสร็จรับเงิน

วันที่ 5 เดือน มกราคม พ.ศ. 2554

รับจาก นาย ทองแดง แปะนา ที่อยู่ 17 ม. 3 ต.นาพูน อ.วังชิ้น จ.แพร่

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	ราคา	รวมเงิน
1	รับเงินค่าหุ้่น	1	100	100
2	รับชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิก			
3	รับชำระดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากสมาชิก			
4	รับชำระค่าสินค้าจากการขายเงินเชื่อ			
รวม(หนึ่งร้อยบาทถ้วน)				100

ได้รับชำระเป็น

เงินสด

ผู้รับเงิน

เช็คธนาคาร.....เลขที่.....วันที่.....

สาขา.....วันที่.....

ภาพที่ 4.9 ตัวอย่างใบเสร็จรับเงิน

เล่มที่ 1

เลขที่ 1

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

ที่อยู่ 149 หมู่ 3 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ใบจ่าย/ใบเบิกสินค้า

วันที่ 5 เดือน มกราคม พ.ศ. 2554

จ่าย ร้าน xxxxxx ที่อยู่ ต.พระหลวง อ.สูงเม่น จ.แพร่

ลำดับที่	รายการ	หน่วยนับ	จำนวน	ราคา	รวมเงิน
1	ชุดโต๊ะดอกเห็ด	ชุด	5	2,000	10,000
2	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง				
3	ค่าไฟฟ้า				
4	ค่า.....				
รวม(หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)			5	2,000	10,000

ผู้จัดทำ

ผู้อนุมัติ

ผู้ซื้อ

ผู้เบิก

.....

.....

.....

.....

วันที่.....

วันที่.....

วันที่.....

วันที่.....

ภาพที่ 4.10 ตัวอย่างใบจ่าย / ใบเบิกสินค้า

เล่มที่ 1

เลขที่ 1

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ตอไม้เก่า นาปลากั้ง

ที่อยู่ 149 หมู่ 3 ตำบลนาพูน อำเภอวังจีน จังหวัดแพร่

ใบส่งของ

วันที่ 5 เดือน มกราคม พ.ศ. 2554

ชื่อผู้ส่ง ร้าน xxxxxx ที่อยู่ ต.พระหลวง อ.สูงเม่น จ.แพร่

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วยละ	จำนวนเงิน
1	ชิงช้าไม้สัก	5	2,500	12,500
	รวม	5	2,500	12,500

โปรดตรวจรับสินค้าให้ถูกต้อง มิฉะนั้นจะไม่รับผิดชอบ และเมื่อชำระเงินแล้ว จะออกใบเสร็จรับเงินถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้รับสินค้า.....ผู้ส่งสินค้า.....

วันที่.....วันที่.....

ภาพที่ 4.11 ตัวอย่างใบส่งของ

เล่มที่ 1

เลขที่ 1

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

ที่อยู่ 149 หมู่ 3 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ใบขอซื้ออุปกรณ์สำนักงาน

วันที่ 5 เดือน มกราคม พ.ศ. 2554

ลำดับที่	รายการ	หน่วยนับ	จำนวน หน่วย	หมายเหตุ

.....
ผู้ขอซื้อ

.....
ผู้อนุมัติ

วันที่.....

วันที่.....

ภาพที่ 4.12 ตัวอย่างใบขอซื้ออุปกรณ์สำนักงาน

เล่มที่ 1

เลขที่ 1

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

ที่อยู่ 149 หมู่ 3 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ใบรับเฟอร์นิเจอร์ไม้จากสมาชิก

วันที่ 5 เดือน มกราคม พ.ศ. 2554

ชื่อสมาชิก นาย ธนกฤต มาบาง

ที่อยู่ 15 ม.3 ต.นาพูน อ.วังชิ้น จ.แพร่

ลำดับ ที่	รายการ	หน่วย นับ	จำนวน	ราคาทุน (หน่วย)	รวม	ราคาขาย (หน่วย)
1	ชุดชิงช้าไม้สัก	ชุด	4	2,450	9,800	3,500
	รวม	xxxx	xxxx	2,450	9,800	3,500

.....

.....

ตรวจสอบคุณภาพโดย

รับสินค้าเข้าโรงเรือนโดย

วันที่.....

วันที่.....

ภาพที่ 4.13 ตัวอย่างใบรับสินค้าจากสมาชิก

เล่มที่ 1

เลขที่ 1

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

ที่อยู่ 149 หมู่ 3 ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ใบสำคัญจ่ายเงินสดย่อย

วันที่ 5 เดือน มกราคม พ.ศ. 2554

ผู้ขอเบิก นาง พิรยา มาบาง

ลำดับที่	รายการ	หน่วยนับ	จำนวน	ราคา / หน่วย	รวม
1	สมุดบันทึกรายการสินค้า	โหล	1	360	360
รวม					360

.....

ผู้จ่ายเงิน

ผู้อนุมัติ

ผู้รับเงิน

วันที่.....

วันที่.....

วันที่.....

ภาพที่ 4.14 ตัวอย่างใบสำคัญจ่ายเงินสดย่อย

ว.ค.ป	รายการ	จำนวน	ขาย เฟอร์นิเจอร์ ไม้ เป็นเงินสด	ขาย เฟอร์นิเจอร์ ไม้ เป็นเงินเชื่อ	รับ เฟอร์นิเจอร์ ไม้ จากสมาชิก	ดอกเบี้ย รับเงิน ฝาก ธนาคาร	ดอกเบี้ย จ่ายเงินกู้ ธนาคาร
ม.ค. 1							
ม.ค. 31							
	รวม						

ภาพที่ 4.15 สมุดรายวันซื้อ-ขาย

สมุดรายวันซื้อขาย ใช้จัดบันทึกรายการซื้อ-ขายสินค้าที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน โดยการบันทึกรายการต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง” เช่น การขายเฟอร์นิเจอร์ไม้เป็นเงินสด การรับเฟอร์นิเจอร์ไม้จากสมาชิกเพื่อรอจำหน่ายเก็บในโรงเรือนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

และใช้บันทึกจำนวนเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่รับหรือจ่ายออกในแต่ละวัน รวมถึงยอดรวมจำนวนเงินที่เกิดขึ้น ในรายการที่เกี่ยวข้อง เกิดรายการขึ้นจริง ในช่องรายการที่ระบุในเอกสาร เพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินงานของ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง”

ยอดรวมในส่วนของจำนวนรับ-จ่าย จำนวนเงินที่รับ-จ่าย สรุปยอดสิ้นเดือนเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการตรวจสอบผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง”

เพื่อใช้บันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนที่เกิดขึ้น ในการรวบรวมเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่ผลิตเสร็จแล้ว จากสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” เช่น ค่าแรงงาน ค่าหีบห่อ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่ง เป็นต้น

เพื่อให้ทราบกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” ในเบื้องต้น รวมถึงผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ต้องการ

การคิดต้นทุนเฟอร์นิเจอร์จะแยกแต่ละชนิด แต่ละประเภท กำหนดราคาเฟอร์นิเจอร์ไม้รับจากสมาชิกจะกำหนดผ่านมติของที่ประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” อ้างอิงจากราคาขายในตลาดในขณะที่มีการส่งมอบ รวมถึงการได้มาซึ่งวัตถุดิบที่สมาชิกหาได้ในขณะทำการผลิตเฟอร์นิเจอร์นั้นในขณะนั้น

“วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” ลงมติในที่ประชุมกลุ่มให้มีการเก็บสะสมค่าหุ้นจากสมาชิกทุกราย รายละ 100 บาท ในแต่ละเดือน เพื่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วม และการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง”

การจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกแต่ละคน ได้แก่ ชื่อ-สกุล และเลขที่ทะเบียนสมาชิก จดบันทึกความเคลื่อนไหว (การเพิ่มขึ้น หรือลดลง) ของจำนวนเงินค่าหุ้นของสมาชิก รวมถึงเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเงินทุนอีกแหล่งหนึ่งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง

เงินที่เก็บได้จากสมาชิกเก็บสะสมในรูปแบบเงินฝากกับธนาคาร ถ้าจะนำมาใช้ต้องผ่านมติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” จึงสามารถถอนเงินออกมาใช้ได้ตามมติที่ประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” การบันทึกค่าหุ้นในแต่ละเดือนต้องออกไปเสร็จให้กับสมาชิกแต่ละคนเพื่อเก็บเป็นหลักฐาน และบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับค่าหุ้นของสมาชิกแต่ละคนที่ได้จ่ายเงินค่าหุ้นให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” ในทะเบียนคุมค่าหุ้นของแต่ละคนให้ทราบความเคลื่อนไหว และเป็นการควบคุมภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้แก่นาปลาแก้ง” ตัวอย่างการออกแบบทะเบียนคุมค่าหุ้นดังภาพแสดงดังนี้

ทะเบียนคุมค่าหุ้น					
ชื่อ นาย ทองแดง แปงนา			เลขที่ทะเบียนสมาชิก		
1					
วคป	รายการ	เพิ่มหุ้น	ถอนหุ้น	คงเหลือ	หมายเหตุ
มกราคม 1	การเปลี่ยนแปลงค่าหุ้น	100		100	
-	-	-		-	
-	-	-		-	
-	-	-		-	
ธันวาคม 31	การเปลี่ยนแปลงค่าหุ้น	100		1,200	
รวมยอดเคลื่อนไหว		1,200		1,200	

ภาพที่ 4.16 ทะเบียนคุมค่าหุ้นจากสมาชิก และการสะสมหุ้นของสมาชิก

ทะเบียนคุมสินค้าใช้จัดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าที่ผลิตได้ หรือสินค้าที่ซื้อเข้ามาเพื่อขาย ได้แก่ ชื่อสินค้าราคาทุน และราคาขาย จัดบันทึกความเคลื่อนไหว (เพิ่มขึ้น หรือลดลง) ของปริมาณสินค้า เพื่อบริหารจัดการเกี่ยวกับปริมาณสินค้าคงเหลือ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพิจารณากำหนดปริมาณสินค้าที่ต้องผลิต หรือซื้อเพิ่มเติมในคราวต่อไป สามารถใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการผลิต และวางแผนสินค้าคงเหลือให้ได้เหมาะสมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

การรับเฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตเสร็จจากสมาชิก เพื่อรอจำหน่ายจะพิจารณาราคาตามมติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง อ่างอิงราคาตลาดและวัตถุดิบในการผลิตในแต่ละครั้ง กลุ่มฯจะคิดราคาเฟอร์นิเจอร์ให้สมาชิก 70 เปอร์เซ็นต์จากราคาตั้งขาย และโอนเงินค่าเฟอร์นิเจอร์ให้สมาชิกโดยโอนจากบัญชีกลุ่มฯ ผ่านเข้าบัญชีเงินฝากสมาชิกแต่ละราย

การตัดจำหน่ายสินค้าใช้หลักการเฟอร์นิเจอร์ไม้ประเภทนั้นเข้ามาก่อนจำหน่ายออกไปก่อน (First In ,First Out : FIFO)

ทะเบียนคุมสินค้า						
ชื่อสินค้า ชิงช้าไม้สัก						
วุดป	รายการ	รับ (หน่วย)	จ่าย (หน่วย)	คงเหลือ (หน่วย)	ราคา (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวม (บาท)
2 ม.ค. 54	รับชิงช้าจากนาง พิรยา	5		5	1,500	7,500
	รวมยอด	5		5	1,500	7,500

ภาพที่ 4.17 ทะเบียนคุมสินค้า

ทะเบียนคุมลูกหนี้การค้าให้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้การค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ได้จำหน่ายสินค้าในรูปแบบเงินเชื่อได้แก่ ชื่อลูกหนี้ จำนวนเงินหนี้คงเหลือ บันทึกความเคลื่อนไหวของลูกหนี้คงเหลือ เพื่อประโยชน์

จากผลการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” สามารถแสดงตัวอย่างการแสดงรายงานทางการเงินในส่วนของ งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554 ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2554

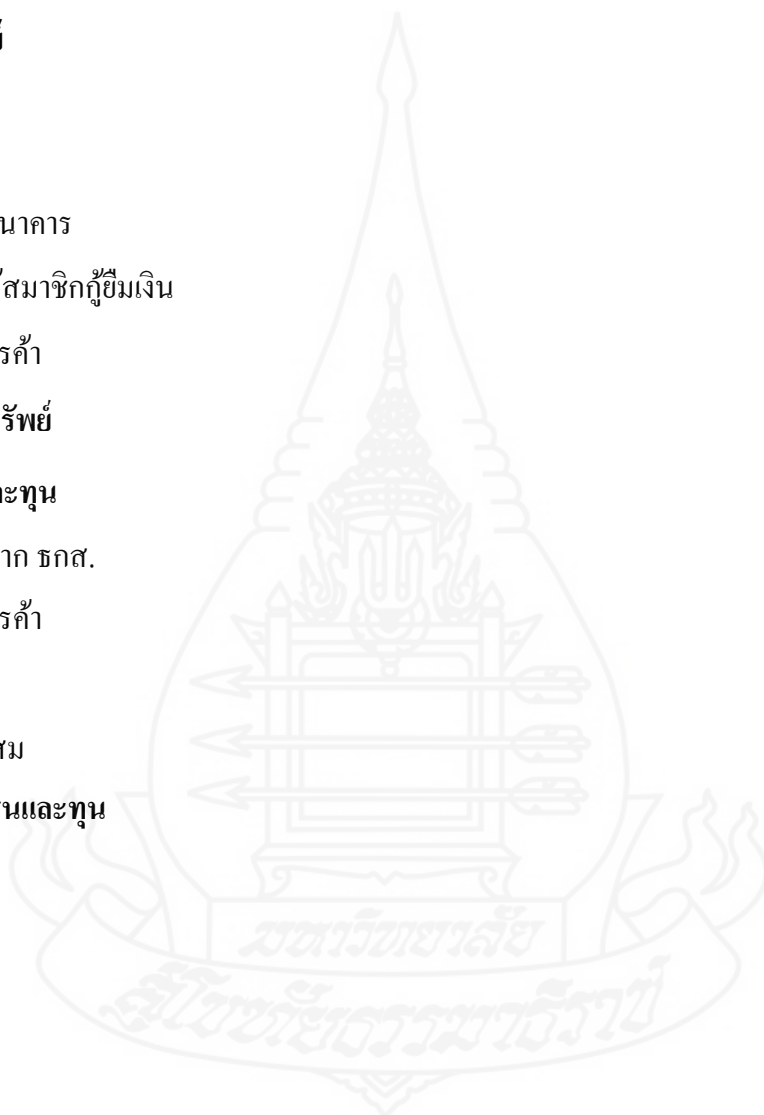
รายได้	หน่วย:บาท
รายได้จากการขายเฟอร์นิเจอร์ไม้	1,000,000
ดอกเบี้ยรับจากการให้สมาชิกกู้ยืม	56,000
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร	1,000
รวมรายได้	1,057,000
ค่าใช้จ่าย	
ค่าเฟอร์นิเจอร์จ่ายให้สมาชิก	700,000
ดอกเบี้ยจ่ายเงินกู้ธนาคาร	50,000
ค่าไฟฟ้า	15,000
รวมค่าใช้จ่าย	765,000
กำไร(ขาดทุน)สุทธิ	292,000

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

สินทรัพย์	หน่วย :
บาท	
เงินสด	8,800
เงินฝากธนาคาร	153,600
ลูกหนี้ให้สมาชิกกู้ยืมเงิน	800,000
ลูกหนี้การค้า	45,000
รวมสินทรัพย์	1,007,400
หนี้สินและทุน	
เงินกู้ยืมจาก ธกส.	1,000,000
เจ้าหนี้การค้า	2,200
ทุน	1,200
กำไรสะสม	3,000
รวมหนี้สินและทุน	1,007,400

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรในตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ ที่มีความสามารถในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ โดยมีอาชีพหลักคือเกษตรกร จากการส่งเสริมของหน่วยงานของรัฐในแนวคิดผลิตภัณฑ์ชุมชน “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) การก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” เริ่มจากการได้รับเงินสนับสนุนครั้งแรกจำนวน 10,000 บาท จากองค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน และจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจต่อหน่วยงานเกษตรอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จดทะเบียน เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2551 (พระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548)

2. การเสนองบการเงิน

งบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554 ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” มีรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม และสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554

3. สินทรัพย์

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ยังไม่มีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่เป็นสินทรัพย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ลูกหนี้การค้าที่เกิดจากการดำเนินงานสามารถเรียกเก็บหนี้ค่าสินค้าได้เป็นส่วนใหญ่ ลูกหนี้ส่วนที่ไม่สามารถเรียกเก็บได้ หรือเรียกเก็บหนี้ค่าสินค้าได้ช้ากว่ากำหนดจะประชุมพิจารณา ร่วมกันในการแก้ปัญหาแต่ละครั้ง

ลูกหนี้เงินให้สมาชิกกู้ยืม จะใช้มติในที่ประชุมพิจารณาการจ่ายเงินกู้ให้สมาชิกแต่ละคน ตามความสามารถในการดำเนินการผลิตเฟอร์นิเจอร์ในครัวเรือนและความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ยืม โดยให้สมาชิกที่กู้ต้องมีสมาชิกร่วมค้ำประกันเงินกู้ยืม ที่ประชุมมีมติอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี สมาชิกต้องนำเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

“วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ในเดือนธันวาคมของทุกปี ก่อนรวบรวมเงินส่งชำระคืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.) สาขาวังซันต่อไป

4. หนี้สิน

หนี้สินกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” คือเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.) สาขาวังซัน จะดำเนินการชำระหนี้ปีต่อปี หลังจากการชำระหนี้เสร็จสิ้นต้นเงินและดอกเบี้ยเรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการขอกู้เงินใหม่ในปีถัดไป

5. ทูน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จะทำการเก็บค่าหุ้นจากสมาชิกเดือนละ 100 บาท และเปิดบัญชีไว้ในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง (ค่าหุ้น)” เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ตัวอย่างการบันทึกบัญชี

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระขอยกตัวอย่างจากข้อมูลจริงบางส่วน จากการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” เพื่อประยุกต์ทดลองบันทึกบัญชีผลการดำเนินงาน เนื่องจากรายการการดำเนินงานในเดือน จะมีรายการเคลื่อนไหวที่มีรูปแบบรายการลักษณะเดียวกัน จึงใช้ตัวอย่างการบันทึกรายการที่เกี่ยวข้องจาก สองเดือน คือเดือนมกราคม 2554 และเดือนธันวาคม 2554

กรณีศึกษาที่ 1 การดำเนินงานเดือนมกราคม พ.ศ. 2554 มีรายการดังนี้

2554

ม.ค. 3 รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.)สาขาวังซัน 1,000,000 บาท

4 จ่ายเงินกู้ให้สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง โดยการโอนเงินกู้เข้าบัญชีให้สมาชิกผ่านสมุดเงินฝากธนาคาร ดังนี้

1) นาย ทองแดง แพงนา	100,000 บาท
2) นาย ธนกฤต มาบาง	100,000 บาท
3) นาย ประสิทธิ์ อุตมา	60,000 บาท

4) นาย บุญช่วย	อดมา	60,000	บาท
5) นาย ปอนด์	เฮ้าลาแสงคำ	60,000	บาท
6) นาย สว่าง	ยวงทอง	60,000	บาท
7) นาย วัชรพล	พลฤทธิ์	60,000	บาท
8) นาง พิรยา	มาบาง	60,000	บาท
9) นาย บุญส่ง	นามูล	60,000	บาท
10) นาย ประสึบ	นันท๊ะ	60,000	บาท
11) นาย สวาท	นามทอง	60,000	บาท
12) นาย สมคิด	อ้วนเปี้ย	60,000	บาท
5 ขออนุมัติเบิกเงินสดจากบัญชี จำนวน 10,000 บาท			
เพื่อสำรองเป็นเงินสดย่อยใช้ในกิจการ			
6	รับเฟอร์นิเจอร์ชิงช้าราคาไม้สักจาก นาง พิรยา มาบาง		
	จำนวน 4 ชุด ราคาขายชุดละ	2,000	บาท
7	รับเฟอร์นิเจอร์ชุดโต๊ะญี่ปุ่นจาก นาง พิรยา มาบาง		
	จำนวน 4 ชุด ราคาขายชุดละ	3,000	บาท
9	รับเฟอร์นิเจอร์ชุดโต๊ะกลางไม้คู้จาก นาย ปอนด์ เฮ้าลาแสงคำ		
	จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ	20,000	บาท
15	รับเฟอร์นิเจอร์ชิงช้าไม้แดงจาก นาย ทองแดง แปงนา		
	จำนวน 4 ชุด ราคาขายชุดละ	2,500	บาท
18	รับเฟอร์นิเจอร์ชุดโต๊ะกลางไม้คู้จาก นาย ชนกกุต มาบาง		
	จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ	20,000	บาท
19	รับเฟอร์นิเจอร์ชุดโต๊ะไม้สักจาก นาย ทองแดง แปงนา		
	จำนวน 3 ชุด ราคาขายชุดละ	18,000	บาท
20	ขายเฟอร์นิเจอร์ให้ร้าน เค้นชัยเฟอร์นิเจอร์ เป็นเงินสด พร้อมนำเงินฝากธนาคาร ดังนี้		
	ชุดโต๊ะญี่ปุ่น จำนวน 2 ชุด ราคาชุดละ	3,000	บาท
	ชุดชิงช้าราคาไม้สัก จำนวน 3 ชุด ราคาชุดละ	2,000	บาท
	โต๊ะกลางไม้คู้ จำนวน 1 ชุด ราคาชุดละ	20,000	บาท
21	รับเฟอร์นิเจอร์ชุดโต๊ะกลางไม้แดงจาก นาง พิรยา มาบาง		
	จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ	20,000	บาท

22	รับเฟอร์นิเจอร์ชุดโต๊ะกาแฟดอกเห็ดจาก นาย วัชรพล พลฤทธิ์ จำนวน 4 ชุด ราคาขายชุดละ	2,000	บาท
23	รับเฟอร์นิเจอร์ชุดโต๊ะทานอาหารไม้สักจาก นาย สว่าง ยวงทอง จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ	3,000	บาท
25	ลูกค้านาย จักรพันธ์ ซื้อชุดชิงช้าราคาไม้สักเป็นเงินสด จำนวน 1 ชุด ราคาขายชุดละ	2,000	บาท
26	จ่ายค่าไฟฟ้า “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จำนวน	1,200	บาท
29	ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อร้าน เสิ่นไม้เขียงไม้ โดยให้สินค้าชำระเงินภายใน 2 เดือน ดังนี้ (2/10, net 60) ชุดชิงช้าราคาไม้สัก จำนวน 3 ชุด ราคาขายชุดละ ชุดโต๊ะญี่ปุ่น จำนวน 3 ชุด ราคาขายชุดละ ชุดโต๊ะกลางไม้คู่ จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ ชุดชิงช้าไม้แดง จำนวน 4 ชุด ราคาขายชุดละ	2,000 3,000 20,000 2,500	บาท บาท บาท บาท
31	ขายชุดโต๊ะกลางไม้คู่ จำนวน 1 ชุด ให้นาย ประภิต เวียงนาค ราคาขายชุดละ	20,000	บาท
31	รับเงินค่าหุ้นประจำเดือนจากสมาชิกทุกราย รายละเอียด จากรายการข้างต้น สามารถนำรายละเอียดข้อมูลมาบันทึกรายการในสมุด บัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำเดือนมกราคม พ.ศ. 2554 ได้ดังนี้	100	บาท

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี

ประจำเดือน มกราคม 2554

ว.ด.ป.	เลขที่ใบสำคัญ	รายการ	สินทรัพย์						หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย		
			เงินสด	เงินฝากธนาคาร	ลูกหนี้การค้า	ส/คกลุ่มวิสาหกิจฯ	เงินให้สมาชิกกู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม ธกส.	เจ้าหนี้การค้า		ขายสินค้า	คบ. รับเงินกู้สมาชิก	คบ. รับเงินฝากธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ยจ่ายธนาคาร	ค่าไฟฟ้า	อื่น ๆ
3/1/54	✓	รับเงินกู้		+1,000,000					+1,000,000									
4/1/54	✓	จ่ายเงินกู้สมาชิก		- 800,000				+ 800,000										
5/1/54	✓	เบิกเงินสดสำรองจ่าย	+ 10,000	- 10,000														
6/1/54	1/1	รับชิงชำไม้สัก		- 5,600		+ 5,600												
7/1/54	2/1	รับชุดโต๊ะญี่ปุ่น		- 8,400		+ 8,400												
9/1/54	3/1	รับชุดโต๊ะกลางไม้คู่		- 28,000		+ 28,000												
15/1/54	4/1	รับชิงชำไม้แดง		- 7,000		+ 7,000												
18/1/54	5/1	รับชุดโต๊ะกลางไม้คู่		- 28,000		+ 28,000												
19/1/54	6/1	รับชุดโต๊ะกลางไม้สัก		- 37,800		+ 37,800												

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี (ต่อ)

ประจำเดือน มกราคม 2554

ว.ด.ป.	เลขที่ใบสำคัญ	รายการ	สินทรัพย์						หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย		
			เงินสด	เงินฝากธนาคาร	ลูกหนี้การค้า	ส/คกลุ่มวิสาหกิจฯ	เงินให้สมาชิกกู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม ธกส.	เจ้าหนี้การค้า		ขายสินค้า	คบ. รับเงินกู้สมาชิก	คบ. รับเงินฝากธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ยจ่ายธนาคาร	ค่าไฟฟ้า	อื่น ๆ
20/1/54	1/1	ขายสินค้าเงินสด	+ 32,000									+ 32,000						
	✓	นำเงินฝากธนาคาร	- 32,000	+ 32,000														
	1/1	เบิกจ่ายสินค้า	-	-		- 22,400						- 22,400						
21/1/54	7/1	รับชุดโต๊ะกลางไม้คู่		- 28,000		+ 28,000												
รวมยอดยกไปหน้า 2			10,000	79,200	-	120,400	800,000	-	1,000,000	-	-	9,600	-	-	-	-	-	-

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี (ต่อ)

ประจำเดือน มกราคม 2554

ว.ด.ป.	เลขที่ใบสำคัญ	รายการ	สินทรัพย์						หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย		
			เงินสด	เงินฝากธนาคาร	ลูกหนี้การค้า	ส/ลกลุ่มวิสาหกิจฯ	เงินให้สมาชิกกู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม ธกส.	เจ้าหนี้การค้า		ขายสินค้า	ค.บ. รับเงินกู้สมาชิก	ค.บ. รับเงินฝากธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ยจ่ายธนาคาร	ค่าไฟฟ้า	อื่น ๆ
21/1/54	√	ยอดยกมาจากหน้า 1	+ 10,000	+ 79,200	-	+ 120,400	+ 800,000	-	+1,000,000	-	-	+ 9,600	-	-	-	-	-	-
22/1/54	8/1	รับโต๊ะชุดดอกเห็ด		- 5,600		+ 5,600												
23/1/54	9/1	รับชุดโต๊ะทานอาหาร		- 4,200		+ 4,200												
		ไม้สัก																
25/1/54	2/1	ขายชิงช้าไม้สักเงินสด	+ 2,000									+ 2,000						
	√	นำเงินฝากธนาคาร	- 2,000	+ 2,000														
	2/1	เบิกจ่ายสินค้า				- 1,400						- 1,400						
26/1/54	1/1	จ่ายค่าไฟฟ้า ม.ค. 54	- 1,200															+ 1,200
29/1/54	1/1	ขายเขื่อนร้านเขื่อนไม้			+ 45,000							+ 45,000						
		2/10, net 60																

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี (ต่อ)

ประจำเดือน มกราคม 2554

ว.ด.ป.	เลขที่ใบสำคัญ	รายการ	สินทรัพย์						หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย			
			เงินสด	เงินฝากธนาคาร	ลูกหนี้การค้า	ส/กกกลุ่มวิสาหกิจฯ	เงินให้สมาชิกกู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม ธกส.	เจ้าหนี้การค้า		ขายสินค้า	คบ. รับเงินกู้สมาชิก	คบ. รับเงินฝากธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ยจ่ายธนาคาร	ค่าไฟฟ้า	อื่น ๆ	
	3/1	เบิกจ่ายสินค้า				- 31,500						- 31,500							
31/1/54	3/1	ขายชุดโต๊ะกลางไม้คู่	+ 20,000									+ 20,000							
		นำเงินฝากธนาคาร	- 20,000	+ 20,000															
รวมยอด ยกไปหน้า 3			8,800	91,400	45,000	97,300	800,000	-	1,000,000	-	-	43,700	-	-	-	-	-	1,200	-

หมายเหตุ

หลักการบันทึกรายการในสมุดบัญชี มีดังนี้

1. วิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่า รายการที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกระทบกับกิจกรรมในช่องรายการใดของหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย มีผลทำให้จำนวนเงินเพิ่มขึ้น หรือลดลง ในสมุดบัญชี

2. อ่างอิงสมการบัญชี คือ สินทรัพย์ = หนี้สิน + ทุน + รายได้ - ค่าใช้จ่าย

หรือ สมการ คือ สินทรัพย์ + ค่าใช้จ่าย = หนี้สิน + ทุน + รายได้

3. ใช้เครื่องหมายช่วยในการบันทึกรายการ เครื่องหมายบวก (+) กรณีรายการที่กระทบในสมุดบัญชีมีผลทำให้จำนวนเงินเพิ่มขึ้น

4. ใช้เครื่องหมายช่วยในการบันทึกรายการ เครื่องหมายลบ (-) กับจำนวนเงินที่กระทบกับการลงบันทึกในช่องรายการที่เกี่ยวข้อง กรณีรายการที่กระทบแล้วมีผลทำให้จำนวนเงินลดลง

5. การบันทึกรายการในช่องรายการที่จะทำการบันทึกในแต่ละรายการจะต้องบันทึกในช่องรายการในสมุดบัญชีอย่างน้อย 2 ช่องรายการ หรือมากกว่า

6. กรณีที่การบันทึกรายการในสมุดบัญชี กระทบกับรายการในช่องรายการหมวดที่อยู่ด้านเดียวกันตามสมการในข้อ 2 จะต้องมี 1 รายการหรือมากกว่า เป็นเครื่องหมายบวกและเครื่องหมายลบ ซึ่งผลรวมจะต้องเท่ากับ ศูนย์ ทุกครั้ง

7. การออกแบบดังกล่าว อ้างอิงจากการบันทึกรายการทางบัญชีปรับปรุงให้เข้ากับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” เนื่องจากยังมีรายการที่กระทบตามหลักการทางบัญชีไม่มาก และข้อจำกัดเรื่องความรู้ด้านระบบบัญชีของพนักงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง”

8. สามารถตรวจสอบการบันทึกรายการในแต่ละบรรทัดแบบง่ายว่าบันทึกถูกต้องหรือไม่ อ้างอิงจากสมการบัญชีตามข้อ 2 โดยใช้เครื่องหมายเป็นตัวเลขตั้งแต่ (1) ถึง (16) เพื่อแทนจำนวนเงินในช่องที่(1) ถึง (16) ตามลำดับให้เข้าใจง่าย ดังนี้

$$(1) + (2) + (3) + (4) + (5) + (6) = (7) + (8) + (9) + (10) + (11) + (12) + (13) - (14) - (15) - (16)$$

ตัวอย่าง แทนค่าจำนวนเงิน

$$8,800 + 92,600 + 45,000 + 152,600 + 800,000 = 1,000,000 + 1,200 + 99,000 - 1,200$$

$$1,099,000 = 1,099,000$$

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

งบกำไรขาดทุน

สำหรับเดือนสิ้นสุด วันที่ 31 มกราคม 2554

หน่วย : บาท

รายได้		
	ยอดขายเฟอร์นิเจอร์เงินสด	<u>99,000</u>
รวมรายได้		<u>99,000</u>
ค่าใช้จ่าย		
	เฟอร์นิเจอร์รับจากสมาชิก	69,300
	ค่าไฟฟ้า	<u>1,200</u>
รวมค่าใช้จ่าย		<u>70,500</u>
กำไรสุทธิ		<u>28,500</u>

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

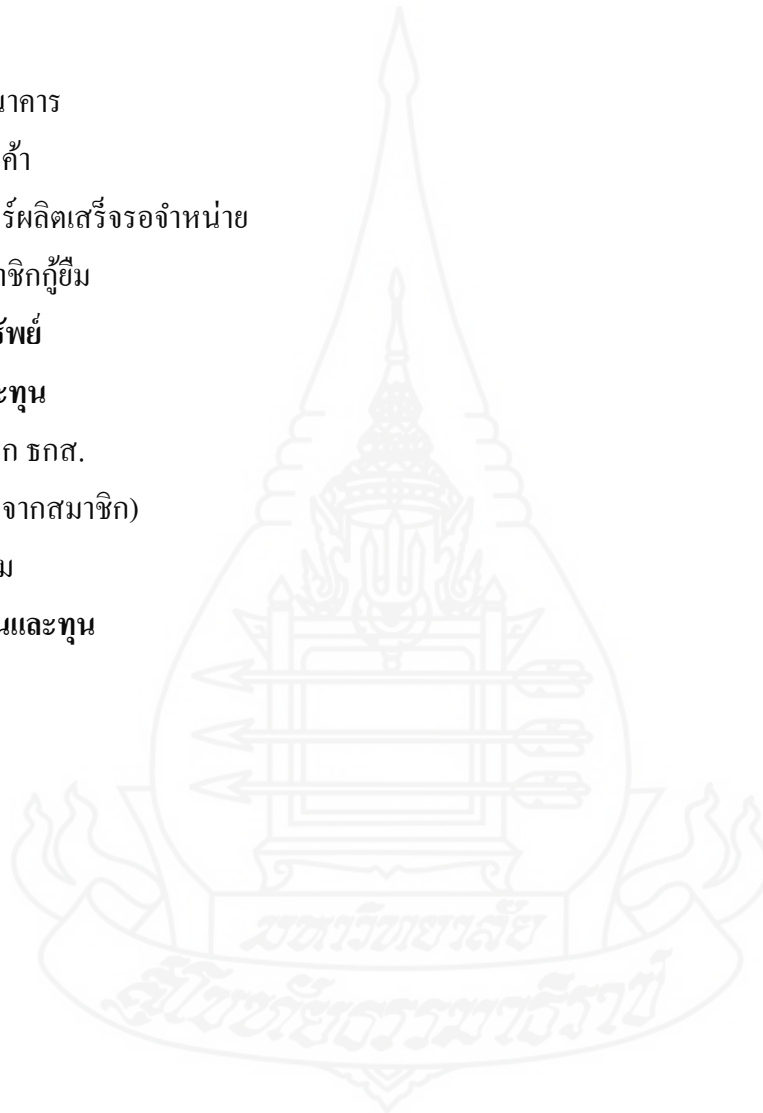
งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 มกราคม 2554

หน่วย : บาท

สินทรัพย์

เงินสด	8,800
เงินฝากธนาคาร	92,600
ลูกหนี้การค้า	45,000
เฟอร์นิเจอร์ผลิตเสร็จรอจำหน่าย	83,300
เงินให้สมาชิกกู้ยืม	<u>800,000</u>
รวมสินทรัพย์	<u>1,029,700</u>
หนี้สินและทุน	
เงินกู้ยืมจาก ธกส.	1,000,000
ทุน(ค่าหุ้นจากสมาชิก)	1,200
กำไรสะสม	<u>28,500</u>
รวมหนี้สินและทุน	<u>1,029,700</u>

กรณีศึกษาที่ 2 การดำเนินงานเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 มีรายการดังนี้

2554

ช.ค. 3	ขายชุดโต๊ะสนามให้นาย อินทร์ ใจคำ เป็นเงินสด		
	จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ		3,000 บาท
4	รับชุดชิงช้าไม้แดงจาก นาย บุญส่ง นามูล จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ		2,500 บาท
10	รับชุดชิงช้ารอกไม้สักจาก นาย สว่าง ขวงทอง จำนวน 3 ชุด ราคาขายชุดละ		2,000 บาท
13	รับชุดโต๊ะกาแฟดอกเห็ดจาก นาย ปอนด์ เฮ้าเสงคำ จำนวน 2 ชุด		
	ราคาขายชุดละ		3,500 บาท
14	ขายสินค้าเงินเชื่อร้าน อ้ายคำ เชียงใหม่ โดยให้สินเชื่อบริการเงินภายใน 2 เดือน		
	คั้งนี้ (2/10, net 30)		
	ชุดชิงช้ารอกไม้สัก จำนวน 4 ชุด ราคาขายชุดละ		2,000 บาท
	ชุดโต๊ะญี่ปุ่น จำนวน 3 ชุด ราคาขายชุดละ		3,000 บาท
	ชุดโต๊ะกลางไม้สัก จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ		20,000 บาท
	ชุดชิงช้าไม้แดง จำนวน 4 ชุด ราคาขายชุดละ		2,500 บาท
	ชุดโต๊ะกาแฟดอกเห็ด จำนวน 3 ชุด ราคาขายชุดละ		3,500 บาท
15	รับชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิกเพื่อเตรียมส่งคืนเงินกู้ ธกส. เดือนใบระยะเวลากู้ 1 ปี		
	อัตราดอกเบี้ย 7% ต่อปี โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รอกไม้		
	ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” ต้องจ่ายต้น เงินคืน 1 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ย 5% ต่อปี		
18	ขายชุดโต๊ะกลางไม้สักจำนวน 1 ชุด ให้นาย แก้ว คำมี ราคาขายชุดละ		18,000 บาท
20	ขายเฟอร์นิเจอร์เป็นเงินสดให้ร้าน จินดา ดังนี้		
	ชุดโต๊ะกาแฟดอกเห็ด จำนวน 5 ชุด ราคาขายชุดละ		3,500 บาท
	ชุดโต๊ะกลางไม้สัก จำนวน 1 ชุด ราคาขายชุดละ		18,000 บาท
	ชุดชิงช้ารอกไม้สัก จำนวน 4 ชุด ราคาขายชุดละ		2,000 บาท
	ชุดชิงช้าไม้แดง จำนวน 5 ชุด ราคาขายชุดละ		2,500 บาท
21	นำเงินกู้ส่งคืน ธกส. ต้นเงิน 1 ล้านบาท พร้อมอัตราดอกเบี้ย 5% ต่อปี		
22	รับชุดโต๊ะสนามจาก นาง พิรยา มาบาง จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ		3,500 บาท
23	รับชุดชิงช้ารอกไม้สักจาก นาย บุญช่วย อุดมา จำนวน 2 ชุด ราคาขายชุดละ		2,000 บาท
24	รับชำระหนี้จากร้านอ้ายคำ เชียงใหม่ ตามเงื่อนไข 2/10, net 60		
	โดยการโอนเข้าบัญชีเงินฝาก		

26	จ่ายค่าไฟฟ้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จำนวน	1,300 บาท
31	รับเงินค่าหุ้นประจำเดือนจากสมาชิกทุกราย รายละเอียด	100 บาท

กรณีศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระไม่ได้นำข้อมูลเดือน กุมภาพันธ์ ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 นำเสนอออกแบบประยุกต์ตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าอิสระ เนื่องจากมีลักษณะข้อมูลที่เคลื่อนไหวทางบัญชีต่างกัน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” มีผลิตภัณฑ์ที่ไม่แตกต่างกัน การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ในแต่ละเดือนมีข้อมูลการดำเนินงานคล้ายกัน ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระเลือกยกตัวอย่างการบันทึกรายการทางบัญชีเดือนมกราคมและธันวาคม พ.ศ. 2554 เพราะต้องการชี้ให้เห็นถึงวงจรการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ตั้งแต่การกู้เงินจากสถาบันการเงิน การจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก การรับชำระหนี้จากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” และการชำระหนี้เงินกู้คืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) ซึ่งจะมีความแตกต่างในการดำเนินการบันทึกบัญชีที่นอกเหนือจากการเคลื่อนไหวอื่นๆ ที่เกิดขึ้นประจำในแต่ละเดือน ดังตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี

ประจำเดือน ธันวาคม 2554

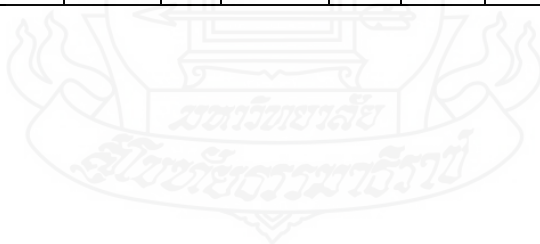
ว.ด.ป	เลขที่ใบสำคัญ	รายการ	สินทรัพย์						หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย		
			เงินสด	เงินฝากธนาคาร	ลูกหนี้การค้า	ส/คกลุ่มวิสาหกิจฯ	เงินให้สมาชิกผู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม	เจ้าหนี้การค้า		ค่าหุ้นจากสมาชิก	ขายสินค้า	คบ. รับเงินกู้สมาชิก	คบ. รับเงินฝากธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ยจ่าย	ค่าไฟฟ้า
1/12/54	√	ยอดยกมาจากหน้า.....	+ 1,300	+ 201,900	-	+ 200,000	+ 800,000	-	+ 1,000,000	-	+ 13,200	+ 200,000	-	+ 1,000	-	-	+ 11,000	-
3/12/54	9/1	ขายชุดโต๊ะสนาม	+ 6,000									+ 6,000						
		นำเงินสดฝากธนาคาร	- 6,000	+ 6,000														
	√	เบิกจ่ายสินค้า				- 4,200						- 4,200						
4/12/54	19/1	รับชิงช้าไม้แดง		- 3,500		+ 3,500												
10/12/54	20/1	รับชิงช้าไม้สัก		- 4,200		+ 4,200												
13/12/54	21/1	รับชุดโต๊ะกาแฟดอกเห็ด		- 4,900		+ 4,900												
14/12/54	9/1	ขายเชื้อ รันฮ่ายค่า			+ 77,500							+ 77,500						
		2/10, net 30																
	√	เบิกจ่ายสินค้า				- 54,250						- 54,250						

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี (ต่อ)

ประจำเดือน ธันวาคม 2554

ว.ด.ป	เลขที่ ใบ สำคัญ	รายการ	สินทรัพย์						หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย			
			เงินสด	เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้ การค้า	ส/ค กลุ่ม วิสาหกิจฯ	เงินให้ สมาชิก กู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม ธกส.	เจ้าหนี้ การค้า		ค่าหุ้น จาก สมาชิก	ขาย สินค้า	คบ. รับ เงินกู้ สมาชิก	คบ. รับ เงินฝาก ธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ย จ่าย ธนาคาร	ค่า ไฟฟ้า	ส่วนลดจ่าย
15/12/54	√	รับชำระหนี้ จากสมาชิก	+ 856,000					- 800,000						+ 56,000					
		นำเงินสดฝาก ธนาคาร	- 856,000	+ 856,000															
รวมยอด ยกไปหน้า.....			1,300	1,051,300	77,500	154,150	-	-	1,000,000	-	13,200	225,050	56,000	1,000	-	-	11,000	-	

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี (ต่อ)

ประจำเดือน ธันวาคม 2554

ว.ด.ป	เลขที่ใบสำคัญ	รายการ	สินทรัพย์						หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย		
			เงินสด	เงินฝากธนาคาร	ลูกหนี้การค้า	ส/คกลุ่มวิสาหกิจฯ	เงินให้สมาชิกผู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม ธกส.	เจ้าหนี้การค้า		ขายสินค้า	คบ. รับเงินกู้สมาชิก	คบ. รับเงินฝากธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ยจ่ายธนาคาร	ค่าไฟฟ้า	ส่วนลดจ่าย
15/12/54	√	ยอดขกมาจากหน้า.....	+ 1,300	+1,051,300	+ 77,500	+ 154,150	-	-	+1,000,000	-	+ 13,200	+ 225,050	+ 56,000	+ 1,000	-	-	+ 11,000	-
18/12/54	10/1	ขายชุดโต๊ะกลางไม้สัก	+ 18,000									+ 18,000						
		นำเงินสดฝากธนาคาร	- 18,000	+ 18,000														
	√	เบิกจ่ายสินค้า				- 12,600						- 12,600						
20/12/54	11/1	ขายเงินสดร้านจินดา	+ 56,000									+ 56,000						
		นำเงินสดฝากธนาคาร	- 56,000	+ 56,000														
	√	เบิกจ่ายสินค้า				- 39,200						- 39,200						
21/12/54	√	ถอนเงินชำระหนี้ ธกส.		-1,050,000					-1,000,000							+ 50,000		
22/12/54	22/1	รับชุดโต๊ะสนาม		- 4,900		+ 4,900												

23/12/54	23/1	รับชุดชิงช้า ราคาไม้สัก	- 2,800	+ 2,800														
----------	------	----------------------------	---------	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี (ต่อ)

ประจำเดือน ธันวาคม 2554

ว.ด.ป	เลขที่ ใบ สำคัญ	รายการ	สินทรัพย์					หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย			
			เงินสด	เงินฝาก ธนาคาร	ลูกหนี้ การค้า	ส/ค กลุ่ม วิสาหกิจฯ	เงินให้ สมาชิก กู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม ธกส.		เจ้าหนี้ การค้า	ค่าหุ้น จาก สมาชิก	ขาย สินค้า	ค.บ. รับ เงินกู้ สมาชิก	ค.บ. รับ เงินฝาก ธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ย จ่าย ธนาคาร	ค่า ไฟฟ้า
24/12/54	12/1	รับชำระหนี้ จากการขาย		+ 75,950	- 75,950													
		สินค้าเงินเชื่อ โดยการโอน เงินผ่าน ธนาคาร																
		จ่ายส่วนลด 2/10, net 60		-	- 1,550													+ 1,550
รวมยอด ยกไปหน้า.....			1,300	143,550	-	110,050	-	-	-	-	13,200	247,250	56,000	1,000	-	50,000	11,000	1,550

ตัวอย่าง การบันทึกรายการในสมุดบัญชี (ต่อ)

ประจำเดือน ธันวาคม 2554

ว.ด.ป	เลขที่ใบสำคัญ	รายการ	สินทรัพย์						หนี้สิน		ทุน	รายได้				ค่าใช้จ่าย		
			เงินสด	เงินฝากธนาคาร	ลูกหนี้การค้า	ส/คกลุ่มวิสาหกิจฯ	เงินให้สมาชิกกู้ยืม	อื่น ๆ	เงินกู้ยืม ธกส.	เจ้าหนี้การค้า		ค่าหุ้นจากสมาชิก	ขายสินค้า	คบ. รับเงินกู้สมาชิก	คบ. รับเงินฝากธนาคาร	อื่น ๆ	ดอกเบี้ยจ่าย	ค่าไฟฟ้า
24/12/54	√	ขอดอกมาจากหน้า.....	+ 1,300	+ 143,550	-	+ 110,050	-	-	-	-	+ 13,200	+ 247,250	+ 56,000	+ 1,000	-	+ 50,000	+ 11,000	+ 1,550
26/12/54	12/1	จ่ายค่าไฟฟ้า ธ.ค. 54	- 1,300														+ 1,300	
31/12/54	√	รับชำระค่าหุ้น ธ.ค.	+ 1,200								+ 1,200							
		นำเงินสดฝาก ธนาคาร	- 1,200	+ 1,200														
รวมยอด ยกไปหน้า.....			-	144,750	-	110,050	-	-	-	-	14,400	247,250	56,000	1,000	-	50,000	12,300	1,550
			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)

หมายเหตุ

หลักการบันทึกรายการในสมุดบัญชี มีดังนี้

1. วิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นว่า รายการที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกระทบกับกิจกรรมในช่องรายการใดของหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย มีผลทำให้จำนวนเงินเพิ่มขึ้น หรือลดลง ในสมุดบัญชี

2. อ่างอิงสมการบัญชี คือ สินทรัพย์ = หนี้สิน + ทุน + รายได้ - ค่าใช้จ่าย

หรือ สมการ คือ สินทรัพย์ + ค่าใช้จ่าย = หนี้สิน + ทุน + รายได้

3. ใช้เครื่องหมายช่วยในการบันทึกรายการ เครื่องหมายบวก (+) กรณีรายการที่กระทบในสมุดบัญชีมีผลทำให้จำนวนเงินเพิ่มขึ้น

4. ใช้เครื่องหมายช่วยในการบันทึกรายการ เครื่องหมายลบ (-) กับจำนวนเงินที่กระทบกับการลงบันทึกในช่องรายการที่เกี่ยวข้อง กรณีรายการที่กระทบแล้วมีผลทำให้จำนวนเงินลดลง

5. การบันทึกรายการในช่องรายการที่จะทำการบันทึกในแต่ละรายการจะต้องบันทึกในช่องรายการในสมุดบัญชีอย่างน้อย 2 ช่องรายการ หรือมากกว่า

6. กรณีที่การบันทึกรายการในสมุดบัญชีรายรับ - รายจ่าย กระทบกับรายการในช่องรายการหมวดที่อยู่ด้านเดียวกันตามสมการในข้อ 2 จะต้องมี 1 รายการหรือมากกว่า เป็นเครื่องหมายบวกและเครื่องหมายลบ ซึ่งผลรวมจะต้องเท่ากับ ศูนย์ ทุกครั้ง

7. การออกแบบดังกล่าว อ้างอิงจากการบันทึกรายการทางบัญชีปรับปรุงให้ง่ายกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” เนื่องจากยังมีรายการที่กระทบตามหลักการทางบัญชีไม่มาก และข้อจำกัดเรื่องความรู้ด้านระบบบัญชีของพนักงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง”

8. สามารถตรวจสอบการบันทึกรายการในแต่ละบรรทัดแบบง่ายว่าบันทึกถูกต้องหรือไม่ อ้างอิงจากสมการบัญชีตามข้อ 2 โดยใช้เครื่องหมายตัวเลขตั้งแต่ (1) ถึง (16) เพื่อแทนจำนวนเงินในช่องที่ (1) ถึง (16) ตามลำดับ ดังนี้

$$(1) + (2) + (3) + (4) + (5) + (6) = (7) + (8) + (9) + (10) + (11) + (12) + (13) - (14) - (15) - (16)$$

ตัวอย่าง แทนค่าจำนวนเงิน

$$\begin{aligned} 144,750 + 110,050 &= 14,400 + 247,250 + 56,000 + 1,000 - 50,000 - 12,300 - 1,550 \\ 254,800 &= 254,800 \end{aligned}$$

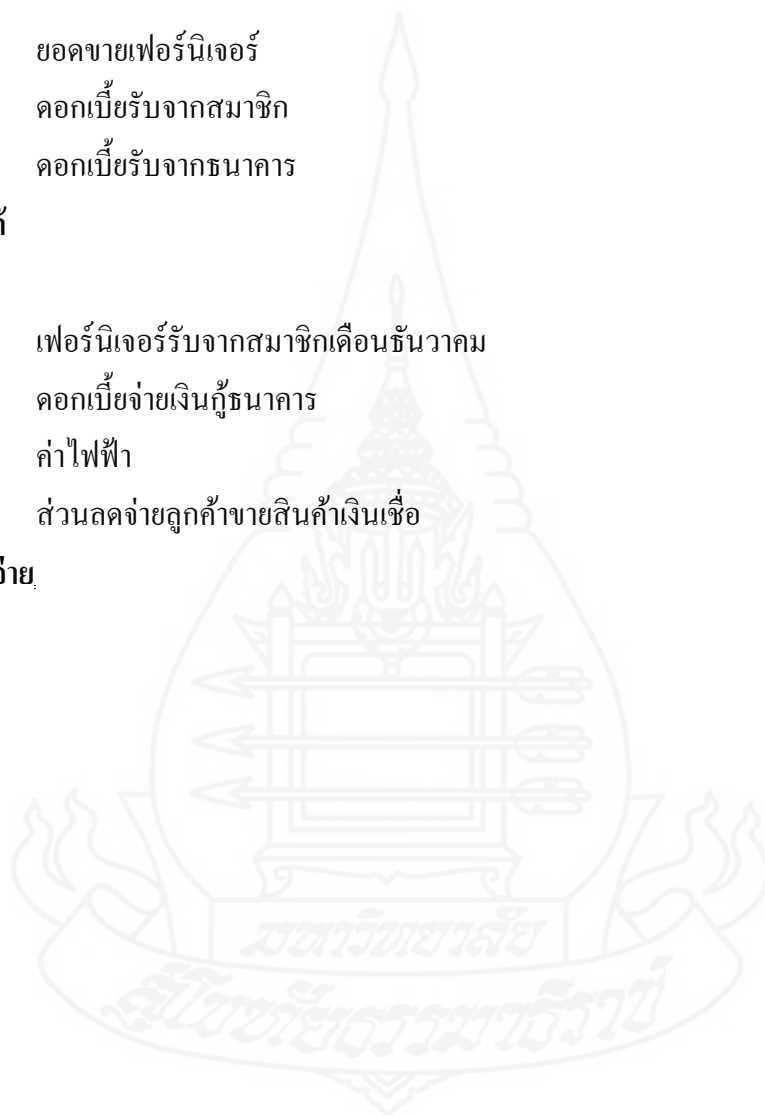
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2554

หน่วย : บาท

รายได้		
	ยอดขายเฟอร์นิเจอร์	357,500
	ดอกเบี้ยรับจากสมาชิก	56,000
	ดอกเบี้ยรับจากธนาคาร	<u>1,000</u>
รวมรายได้		<u>414,500</u>
ค่าใช้จ่าย		
	เฟอร์นิเจอร์รับจากสมาชิกเดือนธันวาคม	110,250
	ดอกเบี้ยจ่ายเงินกู้ธนาคาร	50,000
	ค่าไฟฟ้า	12,300
	ส่วนลดจ่ายลูกค้าขายสินค้าเงินเชื่อ	<u>1,550</u>
รวมค่าใช้จ่าย		<u>174,100</u>
กำไรสุทธิ		<u>240,400</u>

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ดอกไม้ ไร่โตไม้เก้า นาปลากั้ง

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

หน่วย : บาท

สินทรัพย์	
เงินฝากธนาคาร	144,750
เฟอร์นิเจอร์ผลิตเสร็จรอจำหน่าย	<u>110,050</u>
รวมสินทรัพย์	<u>254,800</u>
หนี้สินและทุน	
ทุน(ค่าหุ้นจากสมาชิก)	14,400
กำไรสะสม	<u>240,400</u>
รวมหนี้สินและทุน	<u>254,800</u>

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง(ตัวอย่าง)

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรในตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ที่มีความสามารถในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ โดยมีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม จากการส่งเสริมของหน่วยงานของรัฐในแนวคิดผลิตภัณฑ์ชุมชน “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) การก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” เริ่มจากการได้รับเงินสนับสนุนครั้งแรกจำนวน 10,000 บาท จากองค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน และจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจต่อหน่วยงานเกษตรอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จดทะเบียน เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2551 (พระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548)

2. การเสนองบการเงิน

งบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554 ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” มีรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม และสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2554

3. สินทรัพย์

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ยังไม่มีสินทรัพย์ที่เป็นสินทรัพย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ

ลูกหนี้ที่เกิดจากการดำเนินงานส่วนใหญ่สามารถเรียกเก็บหนี้ค่าสินค้าได้โดยส่วนใหญ่ ส่วนที่ไม่สามารถเรียกเก็บได้ หรือเรียกเก็บหนี้ค่าสินค้าได้ช้ากว่ากำหนดจะใช้มติที่ประชุมพิจารณา ร่วมกันในการแก้ปัญหาแต่ละครั้ง

ลูกหนี้เงินให้สมาชิกกู้ยืม จะใช้มติในที่ประชุมพิจารณาการจ่ายเงินกู้ให้สมาชิกแต่ละคนตามความสามารถในการดำเนินการผลิตเฟอร์นิเจอร์ในครัวเรือนและความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ยืม โดยให้สมาชิกที่กู้ต้องมีสมาชิกร่วมค้ำประกันเงินกู้ยืมกรณีไม่สามารถชำระคืนเงินและดอกเบี้ยได้ ที่ประชุมมีมติอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมในอัตรา ร้อยละ 7 ต่อปี สมาชิกต้องนำเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้

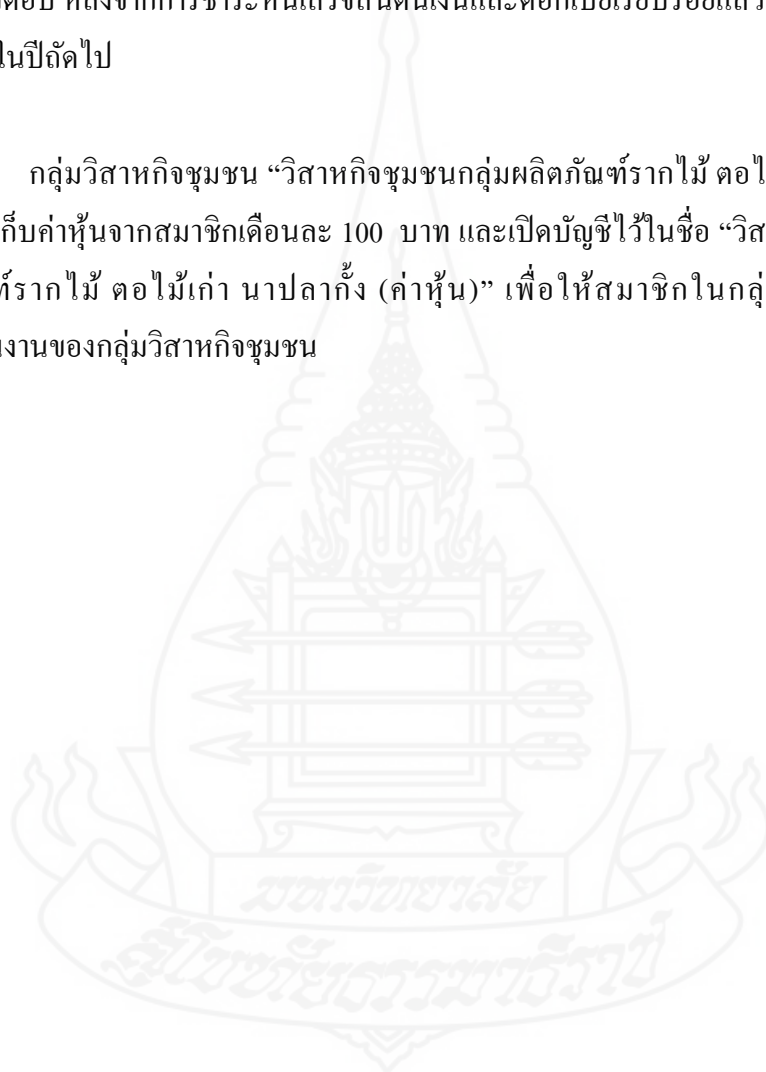
ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ในเดือนธันวาคมของทุกปีก่อนรวบรวมเงินส่งชำระคืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) สาขาวังซัน

4. หนี้สิน

หนี้สินกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” คือเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) สาขาวังซัน จะดำเนินการชำระหนี้ปีต่อปี หลังจากการชำระหนี้เสร็จสิ้นต้นเงินและดอกเบี้ยเรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการขอกู้เงินใหม่ในปีถัดไป

5. ทูน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” จะทำการเก็บค่าหุ้นจากสมาชิกเดือนละ 100 บาท และเปิดบัญชีไว้ในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง (ค่าหุ้น)” เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่” โดยผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” เพื่อใช้ข้อมูลบางส่วนประกอบเป็นกรณีศึกษา โดยการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” ประกอบการออกแบบการจัดทำระบบบัญชีอย่างง่าย เพื่อใช้เป็นทางเลือกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” ในการจัดทำบัญชีที่จะใช้แสดงต่อสมาชิก รวมถึงใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการใช้ต่อยอดในการขอกู้เงินกับสถาบันการเงิน คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) รวมถึงหน่วยงาน สถาบันการเงินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

การสัมภาษณ์ ทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุง รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบระบบการบันทึกบัญชี-การเงินที่เหมาะสม เข้าใจง่าย ตอบสนองข้อจำกัดต่างๆ ของการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” ระบบบัญชีที่ผู้ศึกษาได้ทำการปรับปรุง และออกแบบ จะได้นำเสนอต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” และข้อสมมุติฐานทางการบัญชีให้นำไปใช้กับการบันทึกรายการค้า (Transaction) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” ทดลองให้บุคลากรด้านบัญชีและการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” นำไปทดลองปฏิบัติ และทำความเข้าใจ รวมถึงผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้คำแนะนำ ติดตามประสานงานในเรื่องดังกล่าว และคอยให้คำปรึกษา กรณีผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รามไม้ ต่อไม้เก่า นานปลากั้ง” ไม่เข้าใจในระบบที่ได้ออกแบบระบบบัญชีทางเลือกดังกล่าวสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในเรื่องการออกใบเสร็จรับเงินและเอกสารต่างๆ ทะเบียนคุมต่างๆ การบันทึกสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย

การจัดทำงบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะทางการเงิน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” เพื่อใช้ออกสารทางบัญชีดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่จะแสดงถึงผลการดำเนินงาน ตลอดจนฐานะทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” ต่อสมาชิกของกลุ่มเอง ให้เกิดความน่าเชื่อถือ และเป็นเอกสารอ้างอิงทางระบบบัญชีประกอบการขอกู้เงิน เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

งบการเงินดังกล่าว ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระไม่สามารถตรวจสอบสินทรัพย์ เพื่อตรวจนับและประมาณราคาทุน จัดทำทะเบียนคุมสินทรัพย์ต่างๆ ได้ เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ประกอบการผลิตเป็นสินทรัพย์ที่มีการจัดหามาตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระยะเริ่มแรก ทำให้ขาดหลักฐานที่จะใช้ประกอบอ้างอิงตามระบบเอกสารทางระบบบัญชี และมีเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตบางส่วนเป็นของส่วนตัว ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเอง ทำให้ยากต่อการคำนวณค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ จึงไม่ได้ทำการบันทึกในงบการเงิน เช่นเดียวกับการตรวจนับวัตถุดิบคงเหลือปลายงวด ผลิตภัณฑ์ระหว่างผลิตคงเหลือปลายงวด และสินค้าคงสำเร็จรูปเหลือปลายงวด พบว่าไม่มีวัตถุดิบคงเหลือ การดำเนินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ เป็นลักษณะการรวบรวมเฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตเสร็จจากสมาชิกเพื่อดำเนินการจำหน่ายในนามของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลากั้ง” การคำนวณต้นทุนผลิตจึงไม่สามารถคำนวณหาได้ ตลอดจนผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงไม่รวมถึงขอบเขตของการบัญชีต้นทุน และคิดว่าความลึกซึ้งที่ต้องศึกษา ข้อยกเว้นในเรื่องภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะทำความเข้าใจได้ยากเกินไป สำหรับผู้ปฏิบัติงานบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2. อภิปรายผล

ข้อจำกัดจากการศึกษาค้นคว้าอิสระที่พบจากการออกแบบระบบบัญชี

ในการออกแบบระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระมีข้อจำกัดจากการศึกษาดังนี้

1. เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ในอำเภอวังชิ้น ส่วนใหญ่มีอาชีพดั้งเดิมคือ เกษตรกรรม มีภูมิหลังด้านการศึกษาและความรู้ด้านการบันทึกระบบบัญชียังไม่ดีพอ ความรู้ที่มีไม่ได้ผ่านการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนโดยตรง ทำให้ต้องใช้เวลาใน

การศึกษา ฝึกฝนเพื่อทำความเข้าใจในการจัดทำบัญชี กอปรกับบุตรหลานที่ได้รับการศึกษาความรู้ในเรื่องระบบบัญชีจากการศึกษาในระบบการศึกษาโดยตรงได้ออกจากชุมชนเพื่อแสวงหางานทำในเมืองใหญ่ๆ ทำให้ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้กับชุมชนได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจึงใช้โอกาสดังกล่าวนี้ เพื่อเป็นทางเลือกของแหล่งความรู้เบื้องต้นให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ และพัฒนาต่อยอดความรู้ทางระบบบัญชีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ รวมถึงการประยุกต์ใช้ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นๆ

2. ระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสม ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ออกแบบให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง” ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ออกแบบโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ และการควบคุมการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดทำบัญชีที่มีมาตรฐานและสามารถใช้อ้างอิงได้ มีการสอบย้อนซึ่งกันและกัน (Internal Check) เอกสารที่จัดทำขึ้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือแสดงผลการดำเนินงานต่อสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถาบันการเงินที่เป็นแหล่งทุน รวมถึงบุคคลภายนอกทั่วไปที่สนใจ การออกแบบระบบบัญชีในครั้งนี้จะรวมถึงการออกแบบเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งจะทำให้เกิดระบบควบคุมภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีระบบและขั้นตอนที่สามารถอ้างอิงตรวจสอบการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง”

3. ข้อจำกัดด้านการคำนวณค่าเสื่อมราคา เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง” จะไม่มีเครื่องมือ โรงเรือน ที่จัดซื้อจากเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงไม่สามารถใช้หลักการคำนวณค่าเสื่อมราคาได้ชัดเจนตามหลักการบัญชีโดยตรง สำหรับข้อมูลที่จะนำมาใช้บันทึกในงบการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง” รวมถึงการคิดต้นทุนมูลค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง” เป็นการดำเนินงานลักษณะรวบรวมเฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตเสร็จพร้อมจำหน่ายจากสมาชิก เพื่อจำหน่ายต่อในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และมีการรับผลิตเฟอร์นิเจอร์ตามคำสั่งลูกค้าเป็นครั้งคราว โดยรูปแบบการรับการผลิตแต่ละครั้งจะดูตามความเหมาะสมของงานผลิตเฟอร์นิเจอร์นั้นๆ โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รากไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาถั่ง” เช่น อาจมอบหมายให้สมาชิกรายใดรายหนึ่งที่มีศักยภาพเป็นผู้ผลิตแล้วส่งมอบผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ

กล่าวโดยสรุปในเบื้องต้น ระบบบัญชีและการเงินที่เหมาะสมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “ระบบบัญชีเฟอร์นิเจอร์ไม้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่” สามารถใช้วัดผลการดำเนินงาน และแสดงฐานะทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างน่าเชื่อถือ ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถตรวจสอบได้ เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี (Good Corporate Government) และความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน (Transparency) ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และเกิดความยั่งยืนในการดำเนินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไปในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ควรปรับปรุง เรื่องการแบ่งแยกหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงานที่ชัดเจน และสับเปลี่ยนหมุนเวียนตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันภายในสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ป้องกันปัญหาในการขาดแคลนบุคลากรภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และถือเป็นหลักการควบคุมภายในอย่างหนึ่ง

2. การใช้เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้องต่างๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ควรจัดทำเอกสารตามระบบบัญชีทุกครั้งเมื่อมีรายการเกิดขึ้น เช่น การซื้อวัตถุดิบ การขายสินค้า การรับเงิน รวมถึงการจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ เนื่องจากเอกสารทุกประเภทสามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบในการตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนเงิน และกิจกรรมทางการค้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมที่ดีได้

3. การจดบันทึกควรทำทุกครั้งที่เกิดกิจกรรมในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ราวไม้ ต่อไม้เก่า นาปลาแก้ง” ในการจัดทำรายงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ ควรจัดทำรายงานเป็นรายเดือน เพื่อทราบความเคลื่อนไหว หรือพิจารณาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างงวด หากพบสิ่งผิดปกติ หรือความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานก็จะสามารถแก้ไขได้ทันเวลา และสามารถใช้อ้างอิงข้อมูลในการพยากรณ์ล่วงหน้าได้ในส่วนของการผลิต การขาย หรือการจัดหาวัตถุดิบในการผลิต ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้ต่อไป รวมถึงความต่อเนื่องที่มีประสิทธิภาพในการบันทึกระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้เอง

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ เกษตรอำเภอวังซัน ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลควรให้ความรู้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องการฝึกอบรมความรู้ด้านบัญชีกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความชำนาญกับบุคลากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มากขึ้น รวมถึงความรู้ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การผลิต การจัดจำหน่าย การออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

5. หน่วยงานที่เป็นแหล่งเงินทุนจากภาครัฐ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ในการปล่อยเงินกู้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำกไม้ ตอไม้เก่า นาปลากุ้ง” ควรต้องใช้ความระมัดระวัง และควบคุมดูแลให้เกิดการนำเงินกู้ดังกล่าวไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์รำกไม้ ตอไม้เก่า นาปลากุ้ง” การสอบทานการใช้เงินกู้ การตรวจสอบเอกสารทางระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ว่าถูกต้อง รวมถึงการให้ความรู้ การให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ในการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักพัฒนาการบัญชีเกษตรกร, ส่วนส่งเสริมการบัญชีธุรกิจรายสินค้า,
ระบบบัญชีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัว
และหัตถกรรมไทย (ฉบับปรับปรุง) (2538) กรุงเทพมหานคร
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2544) เอกสารเผยแพร่ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรุงเทพมหานคร
เอกสารการศึกษาค้นคว้าอิสระ: ชัยมงคล เตียวกุล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- คู่มือภาษีสำหรับวิสาหกิจชุมชน, กรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 161) (2549)
ประกาศ ณ วันที่ 21 ธันวาคม
- บันทึกข้อความ ส่วนราชการ สำนักงานเกษตรอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ โทรศัพท์/
โทรสาร 054-589115
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 122 ตอนที่ 6 ก,
18 มกราคม 2548, ให้ไว้ ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2548
- วรรณิ ชลนภาสถิต (2550) *ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการและการจัดการ
การเงิน* หน่วยที่ 10 พิมพ์ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิไล วีระปรีช, ประจิต หาว์ตร, จงจิตต์ หลีกภัย, ระบบบัญชี (2553) กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(2548) เครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น
สุชาติ เหล่าปรีดา, หลักการบัญชี 1, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, แม่บทการบัญชี
พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543.
- สุนา สิทธิเลิศประสิทธิ์ ดลพร บุญพารอด นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ, การบัญชีขั้นต้น , พิมพ์ครั้งที่ 4
พ.ศ. 2553, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
แม่บทการบัญชี พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543
- สุขุม โพธิ์สวัสดิ์ (2548) การวางระบบบัญชี, พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพมหานคร : สารธาร .
หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ : 27/8/2553.
- อุษณา ภัทรมนตรี (2549) การตรวจสอบภายในสมัยใหม่ แนวคิดและกรณีศึกษา
ฉบับปรับปรุง กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เอกสารอบรมโครงการพัฒนาขีดความสามารถพนักงานบัญชี-การเงิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, ประมวลกฎหมายอาญา,
กรุงเทพมหานคร, ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2544

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ศูนย์วิจัยการบริการ

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548¹⁸

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2548 เป็นปีที่ 60 ในรัชกาลปัจจุบัน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ

ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"วิสาหกิจชุมชน" หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ
หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบ
กิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็คนติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อ
การพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ
ประกาศกำหนด

"เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน" หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ใน
การจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

"กิจการวิสาหกิจชุมชน" หมายความว่า กิจการของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจ
ชุมชน

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

"คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด" หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริม
วิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด แล้วแต่กรณี

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

¹⁸ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 122 ตอนที่ 6 ก, 18 มกราคม 2548,
ให้ไว้ ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2548.

หมวด 1

วิสาหกิจชุมชน

มาตรา 5 วิสาหกิจชุมชนใดที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 6 เมื่อกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับคำขอจดทะเบียน และเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนที่ยื่นคำขอจดทะเบียนมีลักษณะและวัตถุประสงค์ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ให้กรมส่งเสริมการเกษตรรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนแก่วิสาหกิจชุมชนนั้น

มาตรา 7 การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อและที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน
- (2) ชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน
- (3) ชื่อและที่อยู่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- (4) กิจการที่วิสาหกิจชุมชนมีความประสงค์จะดำเนินการ

มาตรา 8 ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ให้วิสาหกิจชุมชนที่ได้จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไป แจ้งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

วิสาหกิจชุมชนใดไม่แจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน ให้กรมส่งเสริมการเกษตรมีหนังสือเตือนให้วิสาหกิจชุมชนนั้นแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ถ้าไม่มีการแจ้งตามคำเตือนดังกล่าว ให้กรมส่งเสริมการเกษตรถอนชื่อออกจากทะเบียน วิสาหกิจชุมชนใดประสงค์จะเลิกกิจการ ให้แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกกิจการ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด 2

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

มาตรา 9 ให้นำบทบัญญัติในหมวด 1 มาใช้บังคับแก่การจดทะเบียนจัดตั้ง การแจ้งดำเนินกิจการ และการเลิกกิจการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยอนุโลม

ให้เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วมีสิทธิขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 10 การบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เป็นไปตามข้อบังคับของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น

ข้อบังคับตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยจะต้องกำหนดให้การดำเนินการของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเป็นไปตามความสมัครใจ โดยจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้

มาตรา 11 เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอาจดำเนินการดังต่อไปนี้ได้

(1) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายในของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย ดังต่อไปนี้

(ก) ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งหรือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากรหรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่น

(ข) ให้ความรู้ การฝึกอบรม หรือความช่วยเหลือในการปรับปรุงหรือพัฒนาการผลิต การให้บริการ การบริหารจัดการ การหาทุน การตลาด และอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

(ค) ให้คำแนะนำหรือดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

(2) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายนอกของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นคนกลางในการติดต่อกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน เพื่อขอรับความช่วยเหลือและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

(ข) ประสานงานกับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือดำเนินกิจกรรมอื่นอันเป็นประโยชน์หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

(3) เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมความสามัคคีและการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าในด้านคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ และการพัฒนาการตลาด

(4) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

หมวด 3

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

มาตรา 12 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย

(1) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(2) กรรมการจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนสิบสามคน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าส่งออก อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อธิบดีกรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้อำนวยการธนาคารออมสิน

(3) กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชน จำนวนสิบคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าเกษตรแต่งตั้งผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าเกษตรหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนแต่งตั้งผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชนอีกหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 13 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการและแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

(2) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

(3) ให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุน หรือให้คำแนะนำแก่วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(4) ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจชุมชน

(5) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานกิจการวิสาหกิจชุมชน

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 14 กรรมการตามมาตรา 12 (3) และ (4) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทย

(2) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(3) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น

(4) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(5) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการที่ปรึกษา หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง เว้นแต่กรณีที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ถือว่ามิใช่ลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 12 (4)

(6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(7) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(8) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยไม่รอกำหนดโทษ หรือรอกำหนดโทษ เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 15 กรรมการตามมาตรา 12 (3) และ (4) มีวาระการดำรงตำแหน่งสามปี

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 16 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา 12 (3) และ

(4) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(4) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยไม่รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(5) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 14

มาตรา 17 ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา 12 (3) และ (4) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน และให้ผู้นั้นได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

มาตรา 18 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 19 คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด แทนคณะกรรมการหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ และให้นำความในมาตรา 18 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 20 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดทุกจังหวัด ดังต่อไปนี้

(1) ในกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าส่งออก ผู้แทนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนธนาคารออมสิน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานคร ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน ในกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ และเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(2) ในจังหวัดอื่น ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พัฒนาการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พาณิชย์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนกรมสรรพากรที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนธนาคารออมสินที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนั้นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน ในจังหวัดนั้น เป็นกรรมการ และเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 21 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี

(2) ประสานงานกับหน่วยงานทางภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

(3) ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานคร หรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี

(4) พิจารณาหรือเสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 4

(5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การดำเนินการตาม (2) (3) หรือ (4) ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย มาตรการ หรือแผนการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่คณะกรรมการกำหนดหรือเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา 22ให้นำความในมาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 และมาตรา 17 มาใช้บังคับแก่กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี แต่งตั้ง โดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการดังกล่าวตามมาตรา 16 (3) ให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้ออก

ให้นำความในมาตรา 18 และมาตรา 19 มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา 23 ให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตามมาตรา 20 และกรรมการตามมาตรา 31 ได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 24 ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ

ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทำหน้าที่และรับผิดชอบงานตามวรรคหนึ่ง ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

หมวด 4

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

มาตรา 25 วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วสามารถขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากคณะกรรมการได้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 26 ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้ และการสนับสนุนในการจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่น นั้น ๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิต และการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น บริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับปฐมภูมิมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้แล้วตามมาตรา 26 อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ความรู้ และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตามความพร้อมและความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกิจการวิสาหกิจชุมชนและการออกแบบที่ทันสมัยตามความต้องการของตลาด การร่วมมือซึ่งกันและกัน หรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านคุณภาพการผลิต การจัดการ และการตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

มาตรา 28 ในกรณีที่วิสาหกิจชุมชนประสงค์จะรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือดำเนินการจัดตั้งเป็นองค์กรธุรกิจใด ๆ ให้คณะกรรมการให้การสนับสนุนในการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

มาตรา 29 ให้คณะกรรมการส่งเสริมการค้าเนติกิจการวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้าหรือการรับรองเกี่ยวกับสภาพ คุณภาพ ชนิด หรือคุณลักษณะอื่นใดของบริการ เพื่อให้สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นที่เชื่อถือ รวมทั้งปลอดภัยต่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ

ในการส่งเสริมตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการพิจารณาให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในการขอจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า หรือให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อความคุ้มครองแก่สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนนั้นตามที่เห็นสมควร

มาตรา 30 ในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการที่คณะกรรมการจัดให้มีขึ้นตามมาตรา 26 และมาตรา 27 และการส่งเสริมหรือการสนับสนุนตามมาตรา 28 และมาตรา 29
- (2) ให้การส่งเสริมและสนับสนุน หรือประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนในการประกอบการ
- (3) จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเป็นไปตามความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การฝึกอบรมด้านการจัดการ การบัญชี ภาษีอากร หรือการถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยีด้านการผลิตหรือการตลาด
- (4) เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใด ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานหรือการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน
- (5) ดำเนินการในเรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

มาตรา 31 ให้มีคณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสองคนซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ประสานการดำเนินการของกองทุนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการซ้ำซ้อนที่ไม่เกิดประโยชน์ และส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

(2) ติดตาม และประเมินการดำเนินงานของกองทุนต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับกิจการวิสาหกิจชุมชน

(3) เสนอแนะต่อกองทุนที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาเงินทุนในการสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน

(4) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำความในมาตรา 15 มาตรา 16 และมาตรา 17 มาใช้บังคับแก่กรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการดังกล่าวตามมาตรา 16 (3) ให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการให้ออก

ให้นำความในมาตรา 18 มาตรา 19 และมาตรา 24 มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนโดยอนุโลม

มาตรา 32 ในกรณีที่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใดกำหนดให้กิจการวิสาหกิจชุมชนต้องดำเนินการใดอันเป็นภาระที่ไม่เหมาะสมหรือเกินสมควร คณะกรรมการอาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการให้มีการลดภาระดังกล่าวแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา 33 ในกรณีที่คณะกรรมการประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามมาตรา 30 แล้วไม่บรรลุผล ให้คณะกรรมการเสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

บทเฉพาะกาล

มาตรา 34 ในวาระเริ่มแรก ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา 12 (3) และ (4) กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดตามมาตรา 20 ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ สมควรให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต ไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการกิจการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข

ความหมายและลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

ความหมายและลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ Small and Micro Enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชน เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของ ครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชน เป็นหลัก
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

การยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

บุคคลไม่น้อยกว่า 7 คน และไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ยื่นคำขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกับกรมส่งเสริมการเกษตร

กฎหมายเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม

พ.ศ. 2548

รูปแบบวิสาหกิจชุมชน

- ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล
- ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

วิสาหกิจชุมชนที่ยังไม่มีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรจะต้องดำเนินการขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ดังนี้

- วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปของห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคลจะต้องขอมิเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรได้ที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ หรือสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาที่วิสาหกิจชุมชนมีภูมิลำเนาอยู่ ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มิเงินได้พึงประเมิน

- วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด จะต้องขอมิเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรได้ที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ หรือสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาที่วิสาหกิจชุมชนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือยื่นคำขอทางอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากร www.rd.go.th ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

ภาษีสรรพากรที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน¹⁹

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล
3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม
4. ภาษีธุรกิจเฉพาะ
5. อากรแสดมปี

¹⁹ คู่มือภาษีสำหรับวิสาหกิจชุมชน, กรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 161), ประกาศ ณ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2549.

วิสาหกิจชุมชนจะต้องเสียภาษีประเภทใดบ้าง ขึ้นอยู่กับรูปแบบและธุรกรรมของวิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชคนิติบุคคลที่มีเงินได้พึงประเมินเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด จะต้องยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเวลาที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1. ยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี (ก.ง.ด.94) วิสาหกิจชุมชนที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากร ให้นำเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนมิถุนายน ไปยื่นเสียภาษีด้วยแบบ ก.ง.ด.94 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึง เดือนกันยายน ของปีนั้น โดยสามารถนำภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายมาหักออกจากภาษีที่ต้องชำระได้
2. ยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษี (ก.ง.ด.90) วิสาหกิจชุมชนที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2)(3)(4)(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากร ให้นำเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม ไปยื่นเสียภาษีด้วยแบบ ก.ง.ด.90 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคมของปีถัดไป โดยสามารถนำภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายและภาษีที่ชำระตามแบบ ก.ง.ด.94 มาหักออกจากภาษีที่ต้องชำระได้

ภาษีเงินได้นิติบุคคล

วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด จะต้องนำรายได้ รายจ่ายที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีมาคำนวณหากำไรสุทธิ เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล การคำนวณกำไรสุทธิต้องเป็นไปตามเงื่อนไขมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตริ แห่งประมวลรัษฎากร การยื่นแบบเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล จะต้องยื่นแบบเสียภาษีปีละ 2 ครั้ง ดังนี้

1. ยื่นแบบเสี่ยภาษีเงินได้นิติบุคคลครั้งแรกของรอบระยะเวลาบัญชี (ภ.ง.ด.51) ภายใน 2 เดือน นับแต่สิ้น 6 เดือนแรก ของรอบระยะเวลาบัญชี โดยประมาณการกำไรสุทธิทั้งรอบระยะเวลา ระยะเวลาบัญชี แล้วนำกึ่งหนึ่งของประมาณการกำไรสุทธิมาคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล และสามารถนำภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่าย มาหักออกจากภาษีที่ต้องชำระได้

2. ยื่นแบบเสี่ยภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี (ภ.ง.ด.50) ภายใน 150 วัน นับแต่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชี โดยนำกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นจริงในรอบระยะเวลาบัญชีมาคำนวณ ภาษีเงินได้นิติบุคคล สามารถนำภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่าย และภาษีที่ชำระตามแบบ ภ.ง.ด.51 มาหัก ออกจากภาษีที่ต้องชำระได้

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

วิสาหกิจชุมชนที่ขายสินค้าหรือให้บริการที่อยู่ในบังคับภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่ว่าจะ ประกอบการในรูปของคณะบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีหรือนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติ บุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด หากมีรายรับจากการขายสินค้าหรือ ให้บริการเกินว่า 1.8 ล้านบาทต่อปี หรือต่อรอบระยะเวลาบัญชี มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน

วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไปทุกเดือน ไม่ว่าจะมียารับหรือไม่ ทั้งนี้ การคำนวณภาษีที่ ต้องเสี่ยคำนวณจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อในเดือนภาษีนั้นๆ

ภาษีธุรกิจเฉพาะ

วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการที่อยู่ในบังคับภาษีธุรกิจเฉพาะ จะต้องนำรายรับมาเสี่ย ภาษีธุรกิจเฉพาะ กรณีจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะ จะต้องยื่นแบบ แสดงรายการภาษีธุรกิจเฉพาะ (ภ.ธ.40) ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไปทุกเดือน ไม่ว่าจะมียารับ หรือไม่

อาการแสดมปี

วิสาหกิจชุมชนที่มีการทำสัญญาหรือตราสารอื่นใดที่อยู่ในบังคับต้องเสียอาการแสดมปีตามบัญชีอาการแสดมปี จะต้องเสียอาการแสดมปีให้ถูกต้องครบถ้วน

การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่วิสาหกิจชุมชน

รัฐบาลและกรมสรรพากรต้องการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน จึงได้ออกกฎหมายยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับปีภาษี 2551 – 2553 หรือยกเว้นภาษีเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2551 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ.2553 ให้แก่วิสาหกิจชุมชนที่มีเงินได้พึงประเมินไม่เกิน ตามที่กฎหมายกำหนด โดยในปีภาษี 2551 สำหรับเงินได้พึงประเมินไม่เกิน 1,200,000 บาท และ ปีภาษี 2552 – 2553 สำหรับเงินได้พึงประเมินไม่เกิน 1,800,000 บาท

เงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่วิสาหกิจชุมชน มีดังนี้

1. เป็นวิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปของห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล และ
2. วิสาหกิจชุมชนมีเงินได้พึงประเมินไม่เกิน 1,800,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้นและ
3. วิสาหกิจชุมชนที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากร ต้องจัดทำรายงานแสดงรายได้ และรายจ่ายประจำวัน หรือรายงานเงินสดรับ – จ่าย ประจำวัน (รายละเอียดรูปแบบและตัวอย่างการจัดทำรายงานเงินสดรับ – จ่าย) ตามที่กฎหมายกำหนด และ
4. วิสาหกิจชุมชนต้องเก็บรักษารายงานแสดงรายได้และรายจ่ายประจำวัน หรือรายงานเงินสดรับ – จ่ายประจำวัน และใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี ณ ที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้งจะให้เจ้าพนักงานของกรมสรรพากรตรวจสอบได้ทันที

กรณีวิสาหกิจที่มีเงินได้พึงประเมินเกินกว่า 1,800,000 บาท ต่อปีภาษีจะต้องนำเงินได้พึงประเมินมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตั้งแต่บาทแรก เช่น มีเงินได้พึงประเมิน 2,000,000 บาทต่อปีภาษี จะต้องนำเงินได้พึงประเมิน 2,000,000 บาท มาคำนวณภาษี ไม่ใช่เฉพาะส่วนที่เกินกว่า 1,800,000 บาท คือ จำนวน 200,000 บาท มาคำนวณภาษีเท่านั้น

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปของห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีไม่เกินสิบคน ที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2)(3)(4)(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากรเกินกว่า 1,800,000 บาท ต่อปีภาษี จะต้องยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนี้

- การยื่นแบบเสียภาษีครั้งที่ 1 กรณีมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากรให้นำเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน ไปยื่นเสียภาษีด้วยแบบ ภ.ง.ด.94 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน ของปีนั้น
- การยื่นแบบเสียภาษีครั้งที่ 2 กรณีมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2)(3)(4)(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากรให้นำเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม ไปยื่นเสียภาษีด้วยแบบ ภ.ง.ด.90 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม ของปีถัดไป

การคำนวณภาษีมี 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีที่ 1 คำนวณจากเงินได้สุทธิ

เงินได้สุทธิ = เงินได้พึงประเมินหักออกด้วยค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน

ภาษีต้องชำระ = เงินได้สุทธิ x อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2. วิธีที่ 2 คำนวณจากเงินได้พึงประเมิน

ภาษีต้องชำระ = เงินได้พึงประเมินเกินกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป x ร้อยละ 0.50

เปรียบเทียบจำนวนภาษีที่คำนวณ วิธีที่ 1 กับ วิธีที่ 2 วิธีใดจำนวนภาษีต้องชำระสูงกว่าให้
ใช้วิธีนั้นในการเสียภาษี

การหักค่าใช้จ่าย

วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปของห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สามารถเลือกหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาแทนการหักค่าใช้จ่ายจริงได้ สำหรับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากร อัตรา

การหักค่าใช้จ่ายเหมาปรากฏดังตารางสรุป

ตารางสรุปการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาเป็นดังนี้

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5) แห่งประมวลรัษฎากร	ร้อยละ
1. การให้เช่าทรัพย์สิน	
ก) บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพ	30
ข) ที่ดินที่ใช้ในการเกษตร	20
ค) ที่ดินที่มีใช้ในการเกษตรกรรม	15
ง) ยานพาหนะ	30
จ) ทรัพย์สินอย่างอื่น	10
กรณีให้เช่าช่วง ให้หักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าเช่าที่เสียให้แก่ผู้ให้เช่าเดิม หรือผู้ให้เช่าช่วงแล้วแต่กรณี	
2. การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน (หักค่าใช้จ่ายเหมาได้วิธีเดียว)	20
3. การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อนฯ ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นโดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว	20

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร	ร้อยละ
11. การค้าเครื่องเงิน ทอง นาก เพชร พลอย หรืออัญมณีอื่นๆ รวมทั้งการขาย ส่วนประกอบ	75
12. การทำกิจการสถานพยาบาล ตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเฉพาะที่มีเตียง รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน รวมทั้งการรักษาพยาบาลและการจำหน่ายยา	75
13. การโม้หรือย่อยหิน	75
14. การทำป่าไม้ สวนยาง หรือไม้ยืนต้น	80
15. การขนส่ง หรือรับจ้างด้วยยานพาหนะ	80
16. การทำบล็อกและตรา การรับพิมพ์หรือเย็บสมุด เอกสาร รวมทั้งการขาย ส่วนประกอบ	80
17. การทำเหมืองแร่	80
18. การทำเครื่องดัดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเครื่องดัด	80
19. การทำเครื่องกระเบื้อง เครื่องเคลือบ เครื่องซีเมนต์ หรือดินเผา	80
20. การทำหรือจำหน่ายกระแสไฟฟ้า	80
21. การทำน้ำแข็ง	80
22. การทำกาว แป้งเปียก หรือสิ่งที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และการทำแป้ง ชนิดต่างๆ ที่มิใช่เครื่องสำอาง	80
23. การทำลูกโป่ง เครื่องแก้ว เครื่องพลาสติก หรือเครื่องอย่างสำเร็จรูป	80
24. การชกจริต หรือข้อมลี	80

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร	ร้อยละ
25. การขายของ นอกจากที่ระบุไว้ในข้ออื่น ซึ่งผู้ขายมิได้เป็นผู้ผลิต	80
26. รางวัลที่เจ้าของม้าได้จากการส่งม้าเข้าแข่ง	80
27. การรับสินไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝาก หรือการได้กรรมสิทธิ์โดยเด็ดขาดจากการขายฝาก	80
28. การรรมยาง การทำยางแผ่น หรืออย่างอื่นที่มีโซยางสำเร็จรูป	85
29. การฟอกหนัง	85
30. การทำน้ำตาล หรือน้ำเหลืองของน้ำตาล	85
31. การจับสัตว์น้ำ	85
32. การทำกิจการ โรงเลื่อย	85
33. การกลั่นหรือหีบน้ำมัน	85
34. การให้เช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เข้าลักษณะตามมาตรา 40(5) แห่งประมวลรัษฎากร	85
35. การทำกิจการ โรงสีข้าว	85
36. การทำเกษตรกรรมประเภทไม้ล้มลุกและธัญชาติ	85
37. การอบหรือบ่มใบยาสูบ	85
38. การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิด รวมทั้งการขายวัตถุดิบที่ได้	85
39. การฆ่าสัตว์จำหน่ายรวมทั้งการขายวัตถุดิบที่ได้	85
40. การทำนาเกลือ	85

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร	ร้อยละ
41. การขายเรือกำปั่นหรือเรือมีระวางตั้งแต่ 6 ตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีระวาง ตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป หรือแพ	85
42. การขายที่ดินเงินผ่อนหรือการให้เช่าซื้อที่ดิน	61
43. การแสดงของนักแสดงละคร ภาพยนตร์ วิทยูหรือโทรทัศน์ นักร้อง นักดนตรี นักกีฬาอาชีพ หรือนักแสดงเพื่อความบันเทิงใดๆ	60
(ก) สำหรับเงินได้ส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท	60
(ข) สำหรับเงินได้ส่วนที่เกิน 300,000 บาท	40
การหักค่าใช้จ่ายตาม (ก) และ (ข) รวมกันต้องไม่เกิน 600,000 บาท	

หมายเหตุ

- เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากร เลือกหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา หรือเลือกหักค่าใช้จ่ายจริงได้
- เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร หากเป็นกิจการที่ไม่ได้ระบุให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาตามตารางสรุปต้องใช้วิธีหักค่าใช้จ่ายจริง

การหักค่าลดหย่อน

วิสาหกิจชุมชนที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล สามารถหักค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ 60,000 บาท

ตัวอย่าง วิสาหกิจชุมชน ก.ไก่ ประกอบการในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล ประกอบกิจการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อจำหน่าย ซึ่งมีได้เป็นกิจการที่อยู่ในบังคับภาษีมูลค่าเพิ่ม (การเลี้ยงโคเนื้อเพื่อจำหน่ายได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามมาตรา 81 แห่งประมวลรัษฎากร) มีเงินได้พึง

ประเมินจากการขายโคเนื้อ ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน 2551 จำนวน 1,900,000 บาท และมีเงินได้พึงประเมินจากการขายโคเนื้อ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม 2551 จำนวน 1,900,000 บาท วิชาทฤษฎีชุมชน ก.ไก่ จะต้องยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี (ภ.ง.ด.94) และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษี (ภ.ง.ด.90) โดยมีวิธีการคำนวณภาษีดังนี้

ตัวอย่างการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี (ภ.ง.ด.94)

การคำนวณภาษีวิธีที่ 1

เงินได้พึงประเมิน (มกราคม – มิถุนายน)	=	1,900,000	บาท
หัก ค่าใช้จ่ายร้อยละ 85 ($1,900,000 \times \frac{85}{100}$)	=	<u>1,615,000</u>	บาท
คงเหลือเงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย	=	285,000	บาท
หัก ค่าลดหย่อน	=	<u>30,000</u>	บาท
คงเหลือเงินได้สุทธิ	=	<u>255,000</u>	บาท
คำนวณภาษีจากฐานเงินได้สุทธิ	=	255,000	บาท
ภาษีที่ต้องชำระ	=	10,500	บาท

คิดคำนวณภาษี โดยนำเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เงินได้สุทธิ 150,000 บาทแรก ได้รับยกเว้นภาษี

เงินได้สุทธิ 105,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 10 เป็นจำนวนภาษี 10,500 บาท

จำนวนภาษีที่ต้องชำระ = $105,000 \times \frac{85}{100} = 10,500$ บาท

คำนวณภาษีวิธีที่ 2

เงินได้พึงประเมิน (มกราคม – มิถุนายน) = 1,900,000 บาท

ภาษีที่ต้องชำระ (1,900,000 x 85) = 9,500 บาท

100

เปรียบเทียบภาษีที่คำนวณได้ตาม วิธีที่ 1 และวิธีที่ 2 วิธีใดมียอดภาษีมากกว่าให้ชำระภาษีตามยอดนั้น

ภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 1 = 10,500 บาท

ภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 2 = 9,500 บาท

ในที่นี้ภาษีที่ต้องชำระตามแบบฯ ภ.ง.ด. 94

คือยอดภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 1 = 10,500 บาท

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษี (ภ.ง.ด.90)**คำนวณภาษีวิธีที่ 1**

เงินได้พึงประเมิน (มกราคม - ธันวาคม) = 3,800,000 บาท

หัก ค่าใช้จ่ายร้อยละ 85 (3,800,000 x 85) = 3,230,000 บาท

100

คงเหลือเงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย = 570,000 บาท

หัก ค่าลดหย่อน = 60,000 บาท

คงเหลือเงินได้สุทธิ = 510,000 บาท

คิดคำนวณภาษี โดยนำเงินได้สุทธิคำนวณตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เงินได้สุทธิ 150,000 บาทแรก ได้รับยกเว้นภาษี

เงินได้สุทธิ 350,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 10

$$\text{จำนวนภาษีที่ต้องชำระ} = 350,000 \times \frac{10}{100} = 35,000 \text{ บาท}$$

เงินได้สุทธิ 10,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 20

$$\text{จำนวนภาษีที่ต้องชำระ} = 10,000 \times \frac{20}{100} = 2,000 \text{ บาท}$$

$$\text{รวมภาษีที่ต้องชำระทั้งสิ้น} 35,000 + 2,000 = 37,000 \text{ บาท}$$

คำนวณภาษีวิธีที่ 2

$$\text{เงินได้พึงประเมิน (มกราคม- ธันวาคม)} = 3,800,000 \text{ บาท}$$

$$\text{ภาษีที่ต้องชำระ } (3,800,000 \times 0.50) = 19,000 \text{ บาท}$$

เปรียบเทียบภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 1 และวิธีที่ 2 วิธีใดมียอดภาษีมากกว่ามาให้ชำระภาษีตามยอดนั้น

ภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 1 = 37,000 บาท

ภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 2 = 19,000 บาท

ในที่นี้ภาษีที่ต้องชำระตามแบบฯ.ง.ค.90 คือยอดภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 1 = 37,000 บาท

แต่วิสาหกิจชุมชน ก.ไก่ ได้ชำระภาษีเงินได้ครึ่งปีตามแบบ ก.ง.ค.94 แล้ว จำนวน 10,500 บาท

คงเหลือภาษีที่ต้องชำระจริงตามแบบ ก.ง.ค.90 จำนวน $37,000 - 10,500 = 26,500$ บาท

ภาษีของเงินส่วนแบ่งกำไร

วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปของห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคลเมื่อจ่ายเงินส่วนแบ่งกำไรให้แก่สมาชิก ไม่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย และสมาชิกไม่ต้องนำเงินส่วนแบ่งกำไรไปเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพราะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

กรณีคำนวณภาษีจากฐานเงินได้สุทธิ

เงินได้สุทธิ(บาท)	อัตราภาษี(ร้อยละ)
1 - 150,000	ยกเว้น
150,001 - 500,000	10
500,001 - 1,000,000	20
1,000,001 - 4,000,000	30
4,000,001 ขึ้นไป	37

หมายเหตุ เงินได้สุทธิ 150,000 บาทแรก ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีภาษี 2551 เป็นต้นไป

อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล

สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 5 ล้านบาท

กำไรสุทธิ (บาท)	อัตราภาษี (ร้อยละ)
1 - 150,000	ยกเว้น
150,001 - 1,000,000	15
1,000,001 - 3,000,000	25
3,000,001 ขึ้นไป	30

หมายเหตุ กำไรสุทธิ 150,000 บาท ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีวันแรกของรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2551 เป็นต้นไป

คำอธิบาย รายงานเงินสดรับ-จ่าย

1. ช่อง “วัน/เดือน/ปี ใช้บันทึกวันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงินและจ่ายเงิน
2. ช่อง “รายการ” ใช้บันทึกรายละเอียดของรายการรับเงิน และจ่ายเงิน เช่น ขายสินค้า ค่าซื้อสินค้า ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ เงินเดือน เป็นต้น
3. ช่อง “รายรับ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่ได้รับเข้ามาตามรายละเอียดในช่องรายการ
4. ช่อง “รายจ่าย” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่จ่ายในการซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการ
5. ช่อง “รายจ่าย” เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการ
6. กรณีขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ หรือซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ให้บันทึกในวันที่ได้รับชำระหรือวันที่จ่ายสินค้านั้น โดยอธิบายเพิ่มเติมในช่องหมายเหตุ

หมายเหตุ รายงานเงินสดรับ-จ่าย นี้ หมายถึง บัญชีหรือรายงานแสดงรายได้และรายจ่าย

วิธีการจัดทำรายงานเงินสดรับ – จ่าย

1. การจัดทำรายงานเงินสดรับ – จ่าย จะต้องมีรายการและข้อความอย่างน้อยตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด ซึ่งผู้ประกอบการสามารถเพิ่มช่องรายการให้เหมาะสมกับสภาพของกิจการได้
2. ต้องจัดทำรายงานเงินสดรับ – จ่าย เป็นภาษาไทย ถ้าทำเป็นภาษาต่างประเทศให้มีภาษาไทยกำกับ
3. ต้องลงรายการในรายงานเงินสดรับ – จ่าย ภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่เกิดรายได้หรือรายจ่าย
4. รายการที่นำมาลงในรายงานเงินสดรับ – จ่าย
  - 4.1. ต้องมีเอกสารประกอบการลงรายงาน เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษี ฯลฯ

4.2. การลงรายการในรายงานเงินสดรับและรายจ่ายให้ลงยอดรวมของแต่ละวันทำการ โดยมีเอกสารประกอบรายรับ และรายจ่ายดังกล่าว หรือสามารถลงรายการรายรับและรายจ่ายโดยลงรายละเอียดรายการของรายรับ – รายจ่ายที่เกิดขึ้น ก็สามารถทำได้เช่นกัน

4.3. รายจ่ายที่นำมาลงในรายงานเงินสดรับ – จ่าย ต้องเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบกิจการ

4.4 สำหรับภาษีซื้อที่เกิดจากรายจ่ายนั้น สามารถนำมาลงเป็นต้นทุนของสินค้าหรือค่าใช้จ่ายได้ทั้งจำนวน เนื่องจากผู้ประกอบการไม่ได้เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

4.5. หากมีการขายสินค้า/ให้บริการ ซื้อสินค้า และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นเงินเชื่อ ให้บันทึกรายการในวันที่ได้รับชำระหรือวันที่จ่ายชำระค่าสินค้า/บริการนั้น โดยอธิบายเพิ่มเติมในช่องหมายเหตุ

5. ให้สรุปยอดรายรับ และรายจ่าย เป็นรายเดือนเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตัวอย่าง การจัดทำรายงานเงินสดรับ – จ่าย ประเภทกิจการซื้อมาขายไป

รายรับ – รายจ่ายของวิสาหกิจชุมชน ข.ใจ ในเดือน มีนาคม 2552

วันที่	รายการ	รายรับ (รายจ่าย) หน่วย/บาท
1 มี.ค. 52	ขายปูนซีเมนต์	10,000
	ขายท่อพีวีซี	5,000
	ค่าเช่าร้าน	(10,000)

วันที่	รายการ	รายรับ (รายจ่าย) หน่วย / บาท
7 มี.ค. 52	ขายแผ่นยิปซัม	5,000
	ขายก้อนน้ำ	2,000
	ซื้อปูนซีเมนต์	(4,000)
	ซื้อสายยาง	(1,000)
	ชำระค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า	(1,000)
16 มี.ค. 52	ขายประตูปิวีซี	5,000
	ขายสังกะสี	4,000
	ซื้อเหล็กเส้น	(8,000)
	ซื้อกระเบื้อง	(2,000)
25 มี.ค. 52	ขายกระเบื้อง	2,000
	จ่ายค่าน้ำมันรถส่งของ	(500)
31 มี.ค. 52	ขายปูนซีเมนต์	5,000
	ขายกระเบื้อง	2,000
	ค่าแรงคนงาน	(5,000)

วิสาหกิจชุมชน ข.ไข่ สามารถลงรายการในรายงานเงินสดรับ – จ่าย ได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ลงรายการในรายงานเงินสดรับ – จ่าย เป็นยอดรวมของแต่ละวันทำการ หรือ

วิธีที่ 2 ลงรายการในรายงานเงินสดรับ – จ่าย โดยลงรายละเอียดของรายการรายรับ – รายจ่าย

วิธีที่ 1 การลงรายการในรายงานเงินสดรับ-จ่าย เป็นยอดรวมของแต่ละวันทำการ

รายงานเงินสดรับ-จ่าย

ชื่อผู้ประกอบการ.....เลขประจำตัวประชาชน □ - □ □ □ □ - □ □ □ □ □ - □ □ - □

ชื่อสถานประกอบการ.....เลขประจำตัวผู้เสียภาษี □ - □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย(บาท)				หมายเหตุ
			ซื้อสินค้า	ค่าใช้จ่าย อื่นๆ			
1 มี.ค. 52	ขายสินค้า	15,000					
	ค่าเช่าร้าน			10,000			
7 มี.ค. 52	ขายสินค้า	7,000					
	ซื้อสินค้า		5,000				
	ค่าน้ำ ค่าไฟ			1,000			
16 มี.ค. 52	ขายสินค้า	9,000					
	ซื้อสินค้า		10,000				
25 มี.ค. 52	ขายสินค้า	2,000					

25 มี.ค. 52	ค่าน้ำมันรถส่งของ				500		
3 มี.ค. 52	ขายสินค้า	7,000					
	ค่าแรงคนงาน				5,000		
	รวม	40,000		15,000	16,500		

สรุป รายรับ-รายจ่าย สำหรับ เดือนมีนาคม 2552

			บาท
<u>รายรับ</u>	ขายสินค้า	40,000	
<u>รายจ่าย</u>	ซื้อสินค้า	15,000	
	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	16,500	31,500
	<u>กำไร(ขาดทุน)</u>		<u>8,500</u>

25 มี.ค. 52	ขายกระบือ	2,000					
	ค่าน้ำมันรถส่งของ				500		
3 มี.ค. 52	ขายปูนซีเมนต์	5,000					
	ขายกระบือ	2,000					
	ค่าแรงคนงาน				5,000		
	รวม	40,000		15,000	16,500		

สรุป รายรับ-รายจ่าย สำหรับ เดือนมีนาคม 2552

			บาท
<u>รายรับ</u>	ขายสินค้า		40,000
<u>รายจ่าย</u>	ซื้อสินค้า	15,000	
	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	16,500	31,500
	<u>กำไร(ขาดทุน)</u>		<u>8,500</u>

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย

วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับเงินได้บางประเภท เงินได้ดังกล่าวอาจถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งวิสาหกิจชุมชนสามารถนำเงินภาษีที่ถูกหักไว้มาหักออกจากภาษีที่ต้องชำระ เมื่อยื่นแบบเสียภาษีเงินได้ครั้งปีหรือประจำปีภาษี ในทางกลับกัน เมื่อวิสาหกิจชุมชนมีการจ่ายเงินได้บางประเภทก็อาจต้องทำหน้าที่เป็นผู้หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย และนำส่งเงินภาษีแก่กรมสรรพากรเช่นเดียวกัน

วิสาหกิจชุมชนที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคลเมื่อจ่ายเงินได้พึงประเมินตามตารางสรุปการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย พร้อมนำส่งภาษีให้กรมสรรพากร

ตารางสรุปการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย

มาตรา 40 แห่งประมวล รัษฎากร	ประเภทเงินได้ พึงประเมิน	ผู้รับเงินได้พึง ประเมินที่ ถูกหักภาษี	วิธีการหักภาษี และ อัตราภาษี	แบบฯ และ กำหนดเวลานำส่งภาษี
มาตรา 40(1)	เงินเดือน ค่าจ้างฯลฯ	บุคคลธรรมดา ที่อยู่ในและ นอกประเทศ ไทย	นำเงินได้พึงประเมินที่คาดว่า ได้รับทั้งปี หักออกด้วยค่าใช้จ่าย และค่าลดหย่อนเหลือเท่าใด เป็น เงินได้สุทธิแล้วนำไปคำนวณ ภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา จะได้เงินภาษีที่ ต้องชำระทั้งปีแล้วหารด้วย จำนวนครั้งที่จ่าย จะได้จำนวน เงินภาษีที่ต้องหักแต่ละครั้ง *เงินได้สุทธิ 150,000 บาทแรก ได้รับการยกเว้นภาษี	ภ.ง.ด.1/นำส่งภายใน วันที่ 1-7 ของเดือน ถัดไปจากเดือนที่ จ่ายเงินได้

โทษทางอาญา

1. ไม่ยื่นขอมิเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท
2. ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในกำหนดเวลา ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท
3. ไม่จัดทำรายการเงินสหรับ-จ่าย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท
4. เจตนาละเลย ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

เบี้ยปรับ

- กรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี ต้องเสียเบี้ยปรับ 2 เท่าของภาษีต้องชำระ
- กรณียื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในกำหนดเวลา แต่ชำระภาษีขาดไป เสียเบี้ยปรับ 1 เท่าของภาษีที่ชำระขาดไป

เงินเพิ่ม

- กรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี เสียเงินเพิ่มร้อยละ 1.5 ต่อเดือนของภาษีต้องชำนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาขึ้นแบบฯ จนถึงวันที่ชำระภาษี
- กรณียื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในกำหนดเวลา แต่ชำระภาษีขาดไป เสียเงินเพิ่มร้อยละ 1.5 ต่อเดือนของภาษีที่ชำระขาดไป จนถึงวันที่ชำระภาษี

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๒๖๕ (พ.ศ.๒๕๕๒)

ออกตามความในประมวลรัษฎากร

ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๑๓ และมาตรา ๔๒ (๑๗) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๖ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความใน (๑๘) ของข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒๖ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๖๖ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑๘) เงินได้ของวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เฉพาะที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชคนิติบุคคล ซึ่งมีเงินได้ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทสำหรับปีภาษีนั้น ทั้งนี้ สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

ข้อ ๒ ความใน (๑๘) ของข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒๖ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๖๖ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ให้ยังคงใช้

บังคับต่อไป เฉพาะในการปฏิบัติจัดเก็บภาษีเงินได้ที่ค้างอยู่หรือพึงชำระก่อนวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.
๒๕๕๒

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์

(นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายในการ
กระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศโดยการกำหนดให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพิ่มขึ้นแก่วิสาหกิจชุมชน
ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สมควรปรับปรุงการยกเว้นเงินได้พึงประเมินที่ไม่
ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวซึ่งมีเงินได้ไม่เกิน
หนึ่งล้านแปดแสนบาท ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนรวมทั้งทำให้เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็งและมี
การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวง

(ร.จ.ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 126 ตอนที่ 23 ก วันที่ 8 เมษายน 2552)

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร

เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 161)

เรื่อง กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และมีได้เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน
ภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดทำบัญชีหรือรายงานแสดงรายได้และรายจ่าย

เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากร อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17(1) แห่ง
ประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 25)
พ.ศ.2555 อธิบดีกรมสรรพากร โดยอนุมนตรีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสีย
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและมีได้เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม มีหน้าที่จัดทำบัญชี
หรือรายงานแสดงรายได้และรายจ่าย และลงรายการในบัญชีหรือรายงานแสดงรายได้และรายจ่าย
ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ และภาษีการค้า (ฉบับที่
1) เรื่อง กำหนดให้ผู้ประกอบการค้าที่ต้องเสียภาษีการค้าหรือแม้ไม่ต้องเสียภาษีการค้าแต่ต้องเสีย
ภาษีเงินได้ ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายรับเป็นประจำวัน และกำหนดแบบบัญชีคุมสินค้า ลง
วันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2505

ข้อ 2 ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และมีได้เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน
ภาษีมูลค่าเพิ่ม เฉพาะผู้มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากร จัดทำ
บัญชีหรือรายงานแสดงรายได้และรายจ่ายเป็นประจำวัน โดยต้องมีรายการและข้อความอย่างน้อย
ตามแบบที่แนบท้ายประกาศนี้

ข้อ 3 การจัดทำบัญชีหรือรายงานแสดงรายได้ และรายจ่ายประจำวัน ตามข้อ 2 ให้ทำ
เป็นภาษาไทย ถ้าทำเป็นภาษาต่างประเทศให้มีภาษาไทยกำกับ และให้ลงรายการในบัญชีหรือ
รายงานแสดงรายได้และรายจ่ายภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่มียาได้หรือรายจ่าย

ข้อ 4 ในกรณีที่มีปัญหาในการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้อธิบดีกรมสรรพากรมีอำนาจวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของอธิบดีกรมสรรพากรให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ที่ลงประกาศนี้เป็นต้นไป

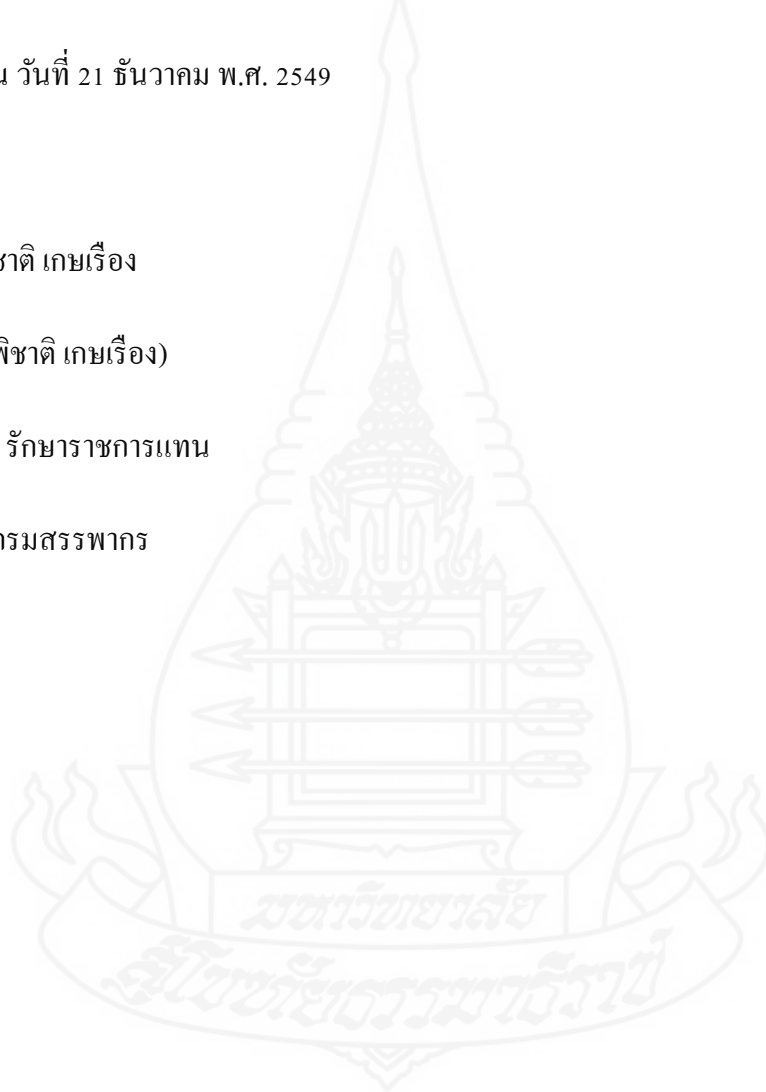
ประกาศ ณ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2549

พิชาติ เกษเรือง

(นายพิชาติ เกษเรือง)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

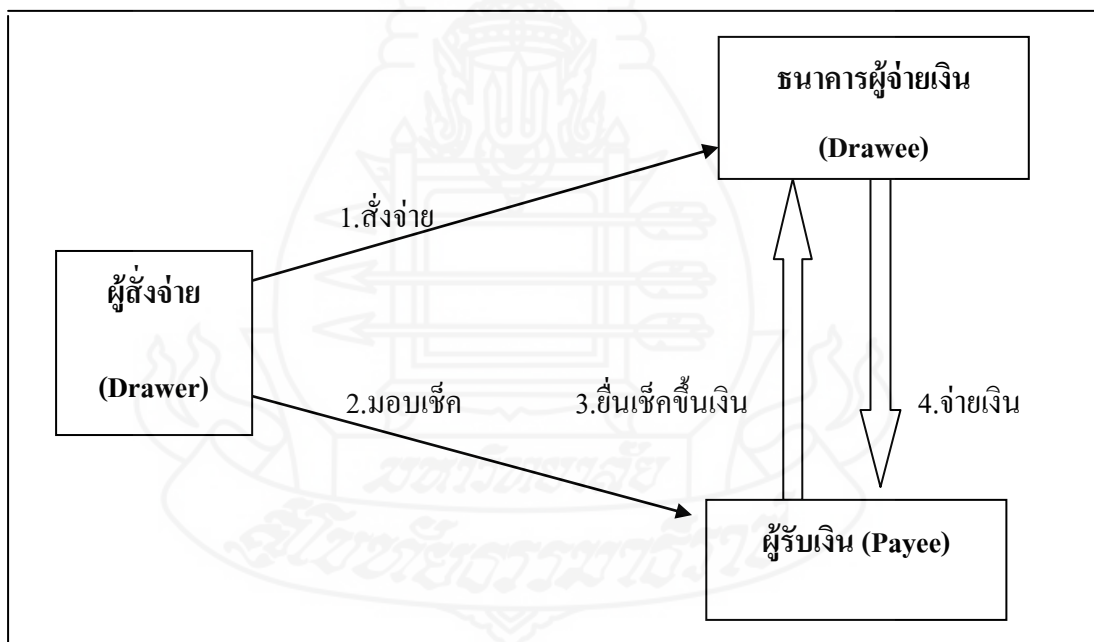
ภาคผนวก ค
ความรู้เรื่อง เชื้อค

ความรู้เรื่อง เช็ค²⁰

มาตรา 987 อันว่า เช็ค นั้นคือหนังสือตราสารทางการเงิน ซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคาร ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่ง เมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกบุคคลหนึ่ง หรือใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคน หนึ่ง อันเรียกว่า ผู้รับเงิน

- 1) ผู้สั่งจ่าย จากคำจำกัดความของเช็ค มีผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ ผู้เป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน
- 2) ธนาคารผู้จ่าย คือ ธนาคาร ที่ยินยอมให้ผู้สั่งจ่าย เปิดบัญชีกระแสรายวัน และมอบเช็คให้ผู้สั่งจ่ายไว้ใช้
- 3) ผู้รับเงิน คือ ผู้ที่มีเช็คไว้โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือ เรียกว่า ผู้ทรงเช็ค (Holder)

ภาพ แสดงความสัมพันธ์ของคู่สัญญา 3 ฝ่าย

²⁰ เอกสารอบรมโครงการพัฒนาขีดความสามารถพนักงานบัญชี-การเงิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, ประมวลกฎหมายอาญา, กรุงเทพมหานคร, ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, 2544.

มาตรา 904 อันผู้ทรงนั้น หมายความว่า บุคคลผู้มีตัวไว้ในครอบครองโดยฐานเป็นผู้รับเงิน หรือ ผู้รับสลักหลัง เป็นตัวส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ผู้ถือก็นับเป็นผู้ทรงเหมือนกัน

ผู้ทรงเช็คมี 3 ประเภท คือ

- 1.) ผู้รับเงิน (Payee)
- 2.) ผู้รับสลักหลัง (Endorsee)
- 3.) ผู้ถือ (Bearer)

มาตรา 988 รายการที่ต้องมีในเช็ค ได้แก่

- 1.) คำบอกชื่อว่าเป็นเช็ค
- 2.) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้ใช้เงินเป็นจำนวนแน่นอน
- 3.) ชื่อ หรือ ยี่ห้อ และสำนักของธนาคาร
- 4.) ชื่อ หรือ ยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือ คำจดแจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ
- 5.) สถานที่ใช้เงิน
- 6.) วัน และสถานที่ออกเช็ค
- 7.) ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายเช็ค

เช็ควง
Cheque 00000000

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
BANK FOR AGRICULTURE AND AGRICULTURAL COOPERATIVES

11/71-76 ถ.พิบูลสงคราม ต.สวนใหญ่ อ.เมือง จ.นนทบุรี

สาขา นนทบุรี 5

วันที่ 6

หรือผู้ถือ
or Bearer

จ่าย
Pay 4

จำนวนเงิน
The sum of 2

บาท
Baht

THAI BRITISH SOCIAL

00000000 34,000.00

ภาพ แสดงรายการที่ต้องมีในเช็ค

มาตรา 910 เช็คจะต้องมีรายการครบทั้ง 7 รายการ ถ้าขาดรายการใดรายการหนึ่ง ถือว่าไม่เป็นเช็ค ตามกฎหมาย ยกเว้นบางกรณี ได้แก่

- 1.) ถ้าเช็คไม่ระบุสถานที่ใช้เงิน ให้ถือเอาภูมิลำเนาของธนาคารเป็นสถานที่จ่ายเงิน
- 2.) ถ้าเช็คไม่ระบุสถานที่ออกเช็ค ให้ถือเอาภูมิลำเนาผู้สั่งจ่ายเป็นสถานที่ออกเช็ค
- 3.) ถ้าไม่ได้ลงวันที่ออกเช็ค ให้ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจดวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้ เช่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้
  - 3.1 เช็คต้องชอบด้วยกฎหมาย
  - 3.2 ผู้ทรงต้องใช้สิทธิ
  - 3.3 ต้องลงวันที่ที่ถูกต้องแท้จริง และโดยสุจริต
  - 3.4 กรณีเช็คกองมรดก ผู้จัดการมรดกลงวันที่ได้

เช็คที่ใช้ในปัจจุบันมี 2 แบบ คือ

- 1.) เช็คผู้ถือ (Bearer Cheque) คือ เช็คที่ไม่ได้ระบุชื่อผู้รับเงิน และไม่ได้ขีดมาคำว่า “หรือผู้ถือ / OR BEARER” ออก
- 2.) เช็คจ่ายตามคำสั่ง (Order Cheque) คือ เช็คที่ระบุชื่อผู้รับเงิน และขีดมาคำว่า “หรือผู้ถือ / OR BEARER” ออก หรือ ตามคำสั่ง / OR ORDER หรือไม่กี่ได้

การเขียนเช็คผิดแบบ มี 5 อย่าง คือ

- 1.) เช็คผู้ถือ (Bearer Cheque) ไม่ระบุชื่อผู้รับเงิน แต่ขีดมา หรือ ผู้ถือออกไป
- 2.) เช็คผู้ถือ (Bearer Cheque) จ่ายเงินสด แต่ขีดมา หรือ ผู้ถือออกไป
- 3.) เช็คจ่ายตามคำสั่ง (Order Cheque) ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินไว้
- 4.) เช็คจ่ายตามคำสั่ง (Order Cheque) จ่ายเงินสด
- 5.) เช็คจ่ายตามคำสั่ง (Order Cheque) จ่ายเงินสด ขีดมา หรือตามคำสั่ง

การโอนตั๋วเงิน

มาตรา 917 อนตั๋วเงินทุกฉบับ ถึงแม้ว่าจะมิใช่สั่งจ่ายให้แก่บุคคลเพื่อเขาสั่งก็ตาม ท่านว่ายอมโอนให้กันได้ด้วยสลักหลัง และส่งมอบ

เมื่อผู้สั่งจ่ายเขียนลงในด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินว่า เปลี่ยนมือไม่ได้ ดังนี้ก็ดี หรือ เขียนคำอื่นอันได้ความเป็นทำนองเช่นเดียวกันนั้นก็ดี ท่านว่า ตั๋วเงินนั้นยอมจะโอนให้กันได้แต่โดยรูปการ และด้วยผลของการโอนสามัญ

มาตรา 918 ตั๋วแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ท่านว่ายอมโอนไปได้เพียงด้วยส่งมอบให้กัน

มาตรา 919 คำสลักหลังนั้นต้องเขียนลงในตั๋วแลกเงิน หรือใบประจำต่อ และต้องลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง การสลักหลังยอมสมบูรณ์ แม้ทั้งมิได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ด้วย หรือแม้ผู้สลักหลังจะ

มิได้กระทำอะไร ยิงไปกว่าลงลายมือชื่อของตนที่ด้านหลังตัวแลกเงิน หรือที่ใบประจำต่อ ก็ย่อมฟังเป็นสมบูรณ์คู่กัน การสลักหลังเช่นนี้เรียกว่า “สลักหลังลอย”

มาตรา 922 การสลักนั้นต้องให้เป็นข้อความอันปราศจากเงื่อนไข ถ้าและวางเงื่อนไขบังคับลงไว้ อย่างใดท่านให้ถือเสมือนว่าข้อเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย

อนึ่ง การสลักหลังโอนแต่บางส่วน ท่านว่าเป็นโมฆะ

การสลักหลังลอย การสลักหลังลอยชนิดนี้ ผู้ทรงเช็คเพียงแต่ลงลายมือชื่อตนเองเพียงอย่างเดียวทางด้านหลังเช็คไว้เท่านั้น

การสลักหลังเฉพาะ ผู้ทรงจะต้องระบุชื่ออันมีข้อความว่า ให้จ่ายเงินให้ผู้รับโอน(คือ ระบุชื่อผู้รับโอน) แล้วลงลายมือชื่อผู้ทรงไว้

การขีดคร่อมทั่วไป

การขีดคร่อมทั่วไป คือ การเขียนเส้นคู่ขนานไว้หน้าเช็คจะมีข้อความใดๆ ที่มีใช้สำนักงานของธนาคารในเส้นคู่ขนานฝากจะส่งเช็คนั้นไป เรียกเก็บจากธนาคารผู้จ่ายเงินตามเช็ค ตัวอย่างรูปแบบการขีดคร่อมทั่วไปของเช็ค เช่น

& CO.	และ บริษัท
A/C PAYEE ONLY	เข้าบัญชีผู้รับเงิน
NOT NEGOTIABLE	ห้ามเปลี่ยนมือ

การซื้อคร่อมเฉพาะ

การซื้อคร่อมเฉพาะ คือ ซื้อคร่อมโดยที่ในระหว่างเส้นขนานสองเส้นนั้น มีการกรอกชื่อธนาคารใดธนาคารหนึ่งไว้โดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สาขาเทิง

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) เพื่อบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตรฯ

มาตรา 994 (1) เชื่อกไม่มีซื้อคร่อม ผู้สั่งจ่าย หรือผู้ทรงคนใดคนหนึ่งจะซื้อคร่อมเสียก็ได้ และจะทำให้เป็นซื้อคร่อมทั่วไป หรือซื้อคร่อมเฉพาะได้

- (2) เชื่อกซื้อคร่อมทั่วไป ผู้ทรงจะทำให้เป็นซื้อคร่อมเฉพาะเสียก็ได้
- (3) เชื่อกซื้อคร่อมทั่วไปก็ดี ซื้อคร่อมเฉพาะก็ดี ผู้ทรงจะเติมคำลงว่า ห้ามเปลี่ยนมือ ก็ได้
- (4) เชื่อกซื้อคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารใดธนาคารนั้น จะซื้อซื้อคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารอื่นเพื่อเรียกเก็บเงินก็ได้
- (5) เชื่อกไม่ซื้อคร่อมก็ดี เชื่อกซื้อคร่อมทั่วไปก็ดี ส่งไปยังธนาคารใด เพื่อให้เรียกเก็บเงินธนาคารนั้นจะลงซื้อคร่อมเฉพาะให้แก่ตนเองก็ได้

ผลที่เกิดขึ้นจากการเขียน “ขีดคร่อมทั่วไป” ลงในเช็ค มีดังนี้

- 1.) ธนาคารจะไม่จ่ายเป็นเงินสด
- 2.) ผู้นำเช็คมาขึ้นขอขึ้นเงิน จะต้องนำฝากในบัญชีธนาคารที่ตนมีเงินฝากอยู่ เพื่อให้ธนาคารนั้นเรียกเก็บเงินให้
- 3.) ธนาคารผู้รับฝากจะส่งเช็คนั้นไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารผู้จ่ายตามเช็คให้ ในกรณีเป็นเช็คของสำนักงานธนาคารเดียวกัน การเรียกเก็บเงินตามเช็คจะกระทำโดยวิธีการโอนตัดบัญชีระหว่างกัน

ผลที่เกิดขึ้นจากการเขียน “ขีดคร่อมเฉพาะ” ลงในเช็ค มีดังนี้

- 1.) ธนาคารจะไม่จ่ายเป็นเงินสดให้
- 2.) เช็คขีดคร่อมทั่วไปฉบับใด ขีดคร่อมชื่อธนาคารใดลงไปด้วย เช็คนั้นถือว่าเป็นเช็ค “ขีดคร่อมเฉพาะ” ผู้ทรงเช็คจะต้องนำไปเข้าบัญชีเงินฝากของตนที่ธนาคาร ซึ่งระบุชื่อไว้เฉพาะในเส้นขนานนั้นเท่านั้น
- 3.) ถ้าผู้ทรงเช็คนั้นไม่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารที่ระบุชื่อขีดคร่อมไว้ ก็ต้องใช้วิธีแลกเช็คกับผู้ที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารนั้น หรือขอเปิดบัญชีเงินฝากใหม่ของตนกับธนาคารนั้นเพื่อนำเช็คเข้าฝากเรียกเก็บเงินต่อไป
- 4.) ธนาคารผู้จ่ายเงินตามเช็คจะจ่ายเงินตามเช็คนั้นได้เฉพาะให้แก่ธนาคารที่ระบุชื่อขีดคร่อมเฉพาะไว้เท่านั้น

การยกเลิกการขีดคร่อม

การขีดคร่อมเช็ค ตามที่อนุญาตไว้ในมาตรา 995 นั้นท่านว่าเป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งของเช็ค ใครจะลบล้างย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายชาญศิลป์ เชนาถักษ์
วัน เดือน ปีเกิด	16 มีนาคม 2514
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2536 บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงาน	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในสังกัดจังหวัดแพร่
ตำแหน่ง	พนักงานบัญชี – การเงิน

